Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVIII., št. 211 — Ljubljana, petek 10. septembra 1937 — Cena 2 Din

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2 Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11, telefon št. 2440, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Nj. Vel. kraljica na novinarski razstavi

Nj. Vel. kraljica Marija je včeraj obiskala novinarsko in druge razstave na ljubljanskem velesejmu — Prebivalstvo jo je pozdravljalo z navdušenimi ovacijami

Ljubljana, 9. septembra.

Danes dopoldne sta velesejem in posebej še novinarska razstava doživela svoj praznični dan. Nj. Vel. kraljica Marija kaže že vsa leta veliko zanimanje zlasti za jesenske velesejmske prireditve, ki so po lepi tradiciji vedno združene z raznimi kulturnimi razstavami. Skoro vsako leto, kadarkoli se ob tem času še mudi na Bledu, počasti naša kraljica velesejem s svojim visokim obiskom. Tako se je tudi letos odzvala vabilu velesejmske uprave in slovenskih novinarjev ter danes obiskala novinarsko razstavo in druge velesejmske oddelke kulturnega ali socialnega značaja.

Nj. Vel. kraljica posluša po obhodu novinarske razstave poklonitveni pozdrav deputacije jugoslovenske nacionalistične omladine, ki ji jo je predstavila častna dvorna dama ga. Franja Tavčarjeva (na sliki prav na levi).

Nj. Vel. kraljica se je pripeljala v Ljubljano nekaj minut po 11. dopoldne z avtom. Velesejem je bil tudi danes že dopoldne izredno številno obiskan. Kakor blisk se je med posetniki razširila vest, da prihaja kraljica in na razstavišču med paviljoni se je strnila množica več tisoč ljudi v nestrpnem pričakovanju, da vidi in pozdravi priljubljeno kraljico.

K sprejemu visokega gosta so se zbrali na velesejmu najvišji predstavniki oblasti in korporacij, med njimi častna dvorna dama Franja Tavčarjeva, v Ljubljani se mudeči minister dr. G. Krek, zastopnik službeno odsotnega divizionarja general Dodić, podban dr. Majcen, prvi podstarešina sokolskega saveza Engelbert Gangl, župan dr. Adlešič in zastopnice ljubljanskih dam. Kot domačini so pričakovali Nj. Vel. kraljico predsednik velesejma Fran Bonač z direktorjem dr. Dularjem, predsednik novinarske organizacije Stanko Virant s podpredsednikom dr. Ahčinom, načelnikom razstavnega odbora Železnikarjem in dopisnikom centralnega Presbiroja Zobcem.

Že pred 11. uro se je pripeljal z Bleda kraljičin adjutant polkovnik Branko Pogačnik. Par minut po 11. pa je skozi glavni vhod privozila dvorna limuzina in se ustavila pred glavnim paviljonom novinarske razstave. Med viharnimi ovacijami zbrane množice je izstopila Nj. Vel. kraljica, vedra in sveža, oblečena v črno svileno obleko z apartnimi belimi rožami, v črnem plašču in črnem klobuku s šopkom preprostega belega cvetja. Z njo se je pripeljala samo njena prijateljica iz šolskih let, angleška publicistka Mrs. Cresswellova.

Ko je Nj. Vel. kraljica izstopila, jo je pozdravil in se ji zahvalil za obisk predsednik velesejma Fran Bonač, nakar so ji bili predstavljeni vsi navzoči reprezentanti, dočim so ji dame poklonile lepe šopke izbranega cvetja. Spremljana od predsednika velesejma Bonača in predsednika novinarskega udruženja Viranta si je kraljica nato najprej ogledala novinarsko razstavo. Z živo pozornostjo si je ogledovala najstarejše slovenske tiske, ki jih je tolmačil predsednik razstavnega odbora Železnikar. Zanimal jo je tudi oddelek, posvečen spominu že umrlih slovenskih novinarjev in njihovih predhodnikov, z razstavljenimi Pirnatovimi in Kraljevimi kipi ter številnimi fotografijami. Šla je nato od oddelka do oddelka. Povsod so ji dajali pojasnila poleg spremljevalcev organizatorji dotičnih oddelkov.

Na začetku velike dvorane, kjer so zbrani najzanimivejši prikazi organizacije in razvoja slovenskega tiska, je vladarici najprej urednik dr. Verčon ob nazornih grafikonih obrazložil usodo slovenskega novinstva izven državnih meja v Ameriki in drugod. Dr. Birsa je visokemu gostu razkazal poročevalski oddelek, ki ga je vzorno priredila Agencija Avala. Tu se je vladarica živo zanimala za zemljevid Evrope, ki prikazuje v obliki električno razžarjenih linij zveze z evropskimi poročevalskimi središči. S pozornostjo je opazovala najnovejše aparate za daljnopis, za brezžično telegrafijo in za prenašanje slik, ki so vsi v obratu. Z enako pozornostjo si je ogledala grafikone o razvoju in o današnji razširjenosti slovenskega tiska, ki jih je izdelal urednik Lapajne. Za tem ji je glavni urednik Virant razkazal še razstavo Narodne tiskarne, ki predstavlja najvernejšo revijo naprednega slovstvenega in dnevnega tiska iz predvojne dobe.

Nj. Vel. kraljica si je ogledala tudi razstave drugih časopisnih podjetij, se pomudila v paviljonu Blasnikove tiskarne, nato pa s svojim spremstvom krenila v paviljon N, ki je pač najzanimivejše središče vsega velesejma, saj se tu pred očmi gledalcev pišejo, tipkajo, stavijo in tiskajo »Ljubljanske novice«. Na pragu je vladarico pozdravil urednik »Novic« Tone Gmajner in ji izročil zadnji izvod tega dnevnika, ki ga skupno izdajajo vsi slovenski novinarji, ki pa izhaja le za dobo novinarske razstave.

V oddelku Narodne tiskarne, »Slovenskega naroda« in »Jutra« na novinarski razstavi

V ilustracijskem paviljonu novinarske razstave

Iz paviljona v paviljon

Nato je kraljica pozorno sledila obratu v stavnici in tiskarni. Visokemu gostu na čast je stekel tudi miniaturni model rotacije. V tem paviljonu so tudi Sokoli uredili pregleden kotiček sokolskega tiska, ki ga je vladarici razkazal prvi podstarešina SKJ Gangl in jo ob tej priliki opozoril tudi na sokolsko Petrovo petletko.

V paviljonu M si je Nj. Vel. kraljica ogledala razstavljene ilustracije v zvezi z novinstvom. Tu sta visokemu gostu razložila postanek in razvoj informacijo namenjene slike od končnic na naših panjih pa do današnjih dni novinar Ante Gaber in prof. Saša Šantel, ki je odlično sodeloval pri ureditvi tega dela novinarske razstave. Naposled je inž. Sodja predočil vladarici še delo sodobne klišarne in litografije ter razstavo Jugoslovanske tiskarne.

Po ogledu novinarske razstave je Nj. Vel. kraljica odšla s svojim spremstvom na ogled ostalih razstav v okviru velesejma. Pred odhodom v paviljon z misijonsko razstavo je častna dvorna dama Tavčarjeva predstavila visokemu gostu deputacijo jugoslovenske nacionalne omladine, ki se zbira okrog svojega glasila »Naša volja«. Zastopnica omladincev je Nj. Vel. kraljici izrekla prisrčen pozdrav in sporočila izraze vdanosti mlademu vladarju Nj. Vel. kralju Petru II., hkratu pa ji je izročila vezan zadnji letnik »Naše volje«.

Po pozdravu v misijonski razstavi in po njenem ogledu je Nj. Vel. kraljica odšla skozi razstavo likovne umetnosti, kjer jo je pozdravil trgovec z umetninami Kos, na cvetlično razstavo, kjer ji je čudovito lepe primerke doma vzgojenega cvetja razkazala Andreja Ključenkova. Razstava Kluba ljubiteljev cvetlic je v resnici majhen paradiž, saj si človek ne more predstavljati, da bi mogli tako čudovito lepi cvetovi zrasti na naši zemlji in pod našim nebom, pa jih skrbne roke naših gojiteljev vendarle čarajo na dan. Člani kluba so kraljici poklonili šopek najlepših doma vzgojenih dalij, ki po lepoti prav nič ne zaostajajo za cvetjem iz eksotičnih dežel. Enako so Mrs. Cresswellovi prireditelji poklonili šopek krasnih dalij.

Predsednik velesejma Fran Bonač vodi Nj. Vel. kraljico na razstavo »Materi za otroka«, prirejeno od Zveze gospodinj

Pred izhodom iz paviljona se je Nj. Vel. kraljica vpisala v častno knjigo velesejmskih gostov, nato pa je s spremstvom odšla v paviljon K, da si ogleda razstavo »Materi za otroka«. Na pragu jo je v imenu Zveze gospodinj pozdravila soproga univ. prof. Lapajneta. Naše gospodinje so se za sprejem vladarice prav lepo pripravile. Ko sta Lapajnetova in urednica »Gospodinje« Kropivnikova visokemu gostu razkazovali majhno, a pestro in izredno poučno razstavo, so v oddelku za šivanje male kandidatke za bodoče gospodinje šivale na miniaturnih strojih. Kraljica je odšla z razstave z najlepšimi dojmi.

Obisk na velesejmu je trajal skoro poldrugo uro. Vsakokrat, kadar je prišla Nj. Vel. kraljica iz kakega paviljona, so jo sprejele množice občinstva z viharnim navdušenjem, da so klici »Živijo« in »Zdravo« odmevali daleč v mesto. Smehljaje je visoka gospa, ki si je danes še bolj navezala srca vseh, z roko odzdravljala na ovacije in se zahvaljevala za nje. Proti pol 13. se je ljubeznivo poslovila od svojih spremljevalcev ter jim izrazila svoje priznanje za novinarsko in druge razstave, potem pa se med ponovnimi viharnimi ovacijami množice odpeljala v avtomobilu nazaj proti Bledu.

Člani kraljevske rodbine v Ljubljani

Razen Nj. Vel. kraljice Marije sta danes posetila Ljubljano še dva člana kraljevske rodbine. Kmalu popoldne se je pripeljal v spremstvu svojega vzgojitelja mladi kraljevič Tomislav. Obiskala sta nekatere ljubljanske trgovine, nato pa se vrnila nazaj na Bled.

Proti večeru je z Brda prišel v Ljubljano Nj. Vis. knez namestnik Pavle. Kakor že večkrat se je tudi to pot oglasil v trgovini z umetninami in starinami Tizian ter si v njej ogledal nekatere nove predmete. Že v mraku se je z avtom odpeljal nazaj na Brdo.

Z napeto pozornostjo posluša Nj. Vel. kraljica razlaganje prvega podstarešine SKJ Engelberta Gangla o sokolskem tisku in o sokolski Petrovi petletki

Slovenski novinarji Nj. Vel. kraljici

V spomin na obisk novinarske razstave in zahvalo za to počastitev so slovenski novinarji Nj. Vel. kraljici Mariji izročili lepo vezano spominsko knjigo, ki jo je novinarsko udruženje izdalo in založilo ob priliki novinarske razstave in ob 140-letnici izhajanja prvega slovenskega lista. Knjiga vsebuje poleg drugih prispevkov znanstveno dragoceno bibliografijo slovenskega časopisja, sestavljeno od direktorja študijske knjižnice dr. Janka Šlebingerja.

Poklon Preporodovcev Nj. Vel. kralju

Ob priliki poseta Nj. Vel. kraljice na velesejmu so ji Preporodovci izročili preko adjutanta polkovnika Pogačnika svojo knjigo »Preporodovci 1912—1918«, ki jo je napisal prof. Ivan Kolar. Knjigo so Preporodovci namenili Nj. Vel. kralju Petru II., ki so mu v okrašenih cirilskih črkah napisali naslednje posvetilo: »Petru II., vnuku kralja Petra Osvoboditelja, ki je vodil preporod slovenske mladine v svobodno Jugoslavijo.«

V knjigi je na državni trobojnici kot knjižnem znaku natisnjem emblem Preporodovcev: roka s kladivom in zlomljena lipova vejica, simbol strte mladosti. Okusno opremljeni knjižni dar je kraljičin adjutant ljubeznivo sprejel in izjavil, da bo rad tolmačil na najvišjem mestu neomajno pripravljenost Preporodovcev, čuvati mlademu vladarju našo in njegovo Jugoslavijo. Knjigo je izročilo posebno odposlanstvo mladih Preporodovcev, posvetilo pa je napisal cand. ing. Maks Megušar.

Arabski kongres za obrambo Palestine

Jeruzalem, 9. septembra. AA.: V Bludanu se je včeraj začel arabski kongres za obrambo edinosti Palestine. Na kongres je prišlo 450 delegatov iz vseh dežel bližnjega vzhoda. Iz Palestine se udeležuje kongresa 75 delegatov. Za predsednika je bil izvoljen predsednik palestinske lige v Siriji Nahib bej, ki je izjavil, da je Palestina i kristjanom i muslimanom sveta dežela in da zato nikdo ne more biti za razdelitev. Arabci so pripravljeni braniti svojo domovino do poslednje kaplje krvi. Nato je predlagal, naj se ukrene vse potrebno, da ne bodo židje mogli kupiti niti pedi zemlje več, in da se jim prepove priseljevanje.

Francosko potniško letalo sestreljeno

Pariz, 9. septembra. o. Protiletalske baterije španskih nacionalistov so na francosko-španski meji sestrelile francosko potniško letalo družbe Air Pyrenees. Napad je bil izvršen v bližini Gijona. Izstrelki so letalo zadeli tako, da je v njem eksplodiral rezervoar bencina. Letalo je pričelo goreti ter takoj nato padati. Letalec je skupno z letalom zgorel.

Brez Italije in Nemčije

Italijanska in nemška vlada pravita, da je že v odboru za nevmešavanje dovolj prilike za ureditev vseh sredozemskih vprašanj

Rim, 9. septembra. AA. Na povabilo, ki sta ga britanska in francoska vlada poslali 6. t. m. za sodelovanje na konferenci v Nyonu, da se urede sedanje razmere na Sredozemskem morju, nastale zaradi nedavnih incidentov, sta nemška in italijanska vlada odgovorili danes s posebno noto enake vsebine, ki sta jo izročili ob istem času v Rimu in Berlinu francoskemu in britanskemu poslaniku.

Besedilo italijanske note, ki jo je dopoldne izročil zunanji minister grof Ciano odpravnikoma poslov Velike Britanije in Francije, pravi med drugim, da je fašistična vlada spremljala in spremlja dogodke na Sredozemskem morju z vso pozornostjo, ki ji gre glede na njen položaj kot sredozemska velesila, ki je neposredno življensko zainteresirana, da vlada na tem morju varnost in mir. Fašistična vlada je blagohotno proučila pobudo za sklicanje konference sredozemskih držav, ki ji je namen proučitev primernih ukrepov za ozdravitev sedanjega položaja v Sredozemlju. Čeprav se ta pobuda ni pripetila v času napada na »Leipzig«, se je fašistična vlada pripravljala, da pozitivno odgovori na formalni predlog o sklicanju konference. Sovjetsko poslaništvo v Rimu je 6. t. m. izročilo italijanskemu zunanjemu ministrstvu noto, ki na podlagi čisto samovoljnih trditev hoče Italiji naprtiti odgovornost za razna torpediranja na Sredozemskem morju. **Ta obtožba, ki jo je Italija že energično zavrnila, je prinesla v poslednjem trenutku v položaj nov in težak element, ki mora vplivati na razpoloženje fašistične vlade do predloga za sklicanje te konference. Očitno je, da mora fašistična vlada odložiti vsak svoj sklep v pozitivnem smislu, dokler se incident z noto sovjetske vlade ne uredi.**

Nadalje poudarja nota, da želi fašistična vlada pripomoči k ozdravitvi sedanjih razmer, pri tem si je pa nadela problem, kako bi se dala doseči izmenjava misli med prizadetimi državami. **Glede na število povabljenih držav in glede na značaj konference same je fašistična vlada prišla do spoznanja, da bi se vprašanja, ki naj se prouče na tej konferenci, mogla proučiti tudi na sejah odbora za nevmešavanje v Londonu. Ta mednarodni organ se bavi tudi s tehničnimi in pomorskimi vprašanji in si je pridobil toliksne izkušnje, da je popolnoma sposoben proučti tudi probleme, navedene v britanski odnosno francoski verbalni noti.** Takšen postopek, ki bi sklicanje nove konference napravil nepotrebno, dokler še obstoji odbor za nevmešavanje, ima samo svojo prednost tudi v tem, ker ne izključuje nobene velike evropske in druge države, ki so neposredno zainteresirane, obenem pa omogoča tudi sodelovanje Poljske in Portugalske.

Na koncu pravi nota, da fašistična vlada prav nič ne dvomi, da bosta britanska in francoska vlada uvideli vzroke, ki so vodili italijansko vlado, da je zavzela takšno stališče. Italijanska vlada je pripravljena nadalje sodelovati v odboru za nevmešavanje in daje sporazumno z nemško vlado svojemu zastopniku v njem vsa potrebna navodila.

Italija in protipiratska konferenca

Rim, 9. septembra. b. Diplomatski urednik uradne agencije Stefani piše med drugim: Kakor so listi že poročali, je Italija napram predlogu o sklicanju protipiratske konference zavzela najprej ugodno stališče, ruska nota v Rimu pa je ustvarila nov položaj. V rimskih uradnih krogih zatrjujejo, da bi bilo zelo umestno, ako bi se na predlagano konferenco poleg že povabljenih povabile še nekatere druge države, predvsem Poljska in Portugalska. Pogajanja o protipiratskih ukrepih naj bi se ne vodila v okviru sredozemske konference, temveč naj bi se spet prenesla na londonski odbor za nevmešavanje, v katerem je Italija sedaj pripravljena sodelovati.

Nemški odgovor

Berlin, 9. septembra. g. V svojem odgovoru na povabilo na konferenco sredozemskih držav poudarja nemška vlada, da pozdravlja vsak poizkus za odpravo po španski državljanski vojni povzročene negotovosti na Sredozemskem morju in da bi se veselila, ako bi bil mogoč sporazum o tozadevnih skupnih ukrepih. Nemčija je že pred meseci podvzela slično pobudo, a je pri tem naletela na mnenje, ki ni bilo posebno ugodno. To je bilo ob priliki napada na oklopnico »Deutschland« in križarko »Leipzig«, ko se druge vlade niso mogle odločiti, da bi napram nemški vladi pokazale vsaj minimum solidarnosti. **Nemška vlada se strinja z italijansko vlado, da se ne more udeležiti posebne konference, dokler incident, ki ga je povzročila nota Sovjetske unije, ne bo zadovoljivo rešen.** Kljub vsem tem obtežilnim okoliščinam nemška vlada noče zavlačevati poizkusa, da bi se s skupnimi posvetovanji doseglo pomirjenje položaja. Zato je sporazumno z italijansko vlado predlagala, naj se namesto sklicanja posebne konference pooblasti londonski odbor za nevmešavanje, da se bavi s to zadevo. Delo odbora za nevmešavanje je v tesni zvezi z vprašanji, ki so na dnevnem redu konference in njegova organizacija nudi možnost, da se stvar čim prej uredi. Poleg tega bi posvetovanja v londonskem odboru nudila priliko, da bi poleg držav, ki sta jih povabili Anglija in Francija, lahko sodelovale tudi druge interesirane sile kakor Poljska in Portugalska.

Odgoditev konference do ponedeljka

Pariz, 9. septembra. p. Sredozemska konferenca, katere pričetek je bil prvotno napovedan za jutri, je bila odgodena do ponedeljka 13. t. m.

London, 9. septembra. o. Iz Ženeve so prispele vesti, da se bo konferenca sredozemskih sil, ki sta jo skušali Italija in Francija s svojim današnjim negativnim odgovorom torpedirati, vendarle vršila, a ne v Nyonu, nego v Ženevi. V Nyonu tehnični aparat ni tako popolen ,da bi se lahko konferenca vršila tam nemoteno. Delno je bila konferenca tudi zaradi tega odgodena do ponedeljka, ker se morajo zaključiti še nekatere priprave. Tudi v Ženevi se bo konferenca vršila izven kroga Društva narodov, tako da bi se lahko še v zadnjem trenutku omogočilo Italiji in Nemčiji sodelovanje.

Eden v Parizu

London, 9. septembra. AA. Vansittart, stalni podtajnik v zunanjem ministrstvu, je davi potoval iz Londona v Pariz, kjer se bo pridružil Edenu, ki je odpotoval v francosko prestolnico popoldne z letalom.

Ob 14. je odpotoval v Pariz lord Satfield, prvi lord major in šef pomorskega generalnega štaba. Iz Pariza bo potoval dalje v Ženevo. Z njim je več strokovnjakov admiralitete.

Delbosov in Edenov dogovor

Pariz, 9. septembra. Takoj po negativnem odgovoru italijanske in nemške vlade sta Eden, ki je prispel v Pariz, in Delbos po zatrjevanju dobro poučenih političnih krogov sklenila, da se bo sredozemska konferenca v vsakem primeru vršila v Ženevi. **Na njej bodo obravnavali izključno tehnična vprašanja. Sprejeti ne bodo nikaki splošni sklepi, temveč bodo pripravljeni načrti za sklenitev bilateralnih sporazumov med posameznimi državami, katerih trgovske ladje so bile doslej na Sredozemskem morju neposredno v nevarnosti. Druge prizadete države bodo o teh sporazumih posebej obveščene, da jim bo mogoče v danem primeru priključiti se celotnemu sistemu sporazumov za zaščito mednarodne plovbe po Sredozemskem morju.**

Angleški komentarji

London, 9. septembra. o. »Times« je imel že davi avtentične informacije, da bosta italijanska in nemška vlada odklonili sodelovanje na sredozemski konferenci, ki je bila zaradi tega tudi odgodena do prihodnjega ponedeljka. List ugotavlja, da se bodo sedaj lahko ostale sile, ki so bile povabljene na konferenco, nemudoma sporazumele o vseh potrebnih ukrepih za pobijanje piratstva na Sredozemskem morju. Po informacijah »Timesa«, bodo predvsem ojačena sredozemska vojna brodovja vseh prizadetih sil. Gotovo je, da bodo pri zaščiti pomorske plovbe po Sredozemskem morju sodelovale nele angleške in francoske vojne ladje nego tudi edinice manjših sredozemskih držav, predvsem Grčije in Turčije.

»Manchester Guardian« piše: Sovjetski korak smatrajo za nesrečen, čeprav je bil upravičen, ker tudi v Londonu niso v dvomih zastran državljanstva piratske podmornice. V pričakovanju novih dogodkov se zdi, da piratstvo v Sredozemlju nekoliko ponehava, prezgodaj pa bi bilo napovedovanje, da bo konferenca uspela. Za sedaj se more reči, da je konferenci zagotovljen uspeh v taktičnem pogledu, v stvari sami pa je treba še zatreti piratstvo.

»Daily Herald« odobrava Chamberlainovo politiko in prerokuje uspeh odločni obrambi mednarodnega prava.

London, 9. septembra. o. Na povabilo Francije in Anglije so se doslej odzvale grška, jugoslovenska, rumunska, ruska, egiptska in bolgarska vlada pozitivno, Italija in Nemčija pa negativno. Le Albanija še ni odgovorila na angleško-francosko vabilo.

Angleški tisk splošno odobrava sklep, ki sta ga sprejela Eden in Delbos na današnjem sestanku v Parizu, da se mora sredozemska konferenca vršiti za vsako ceno.

Mirna presoja položaja v Ženevi

Ženeva, 9. septembra. AA. Italijanske in nemške odločitve povabila Francije in Velike Britanije na sredozemsko konferenco v tukajšnjih mednarodnih krogih ne tolmačijo tragično. Znano je namreč, da sta angleška in francoska vlada odločeni vztrajati pri svojem sklepu in se zato priprave za konferenco v Nyonu normalno nadaljujejo.

Rusija bo prekinila stike z Italijo

London, 9. septembra. o. Kakor se je zvedelo, pripravljajo v Moskvi glede na najnovejši spor z Italijo tretjo noto, v kateri bodo italijanski vladi sporočili prekinitev diplomatskih odnošajev.

Negrin v Ženevi

Pariz, 9. septembra. AA. Predsednik španske vlade Negrin je odpotoval ob 21.15 z letalom v Ženevo.

Zaskrbljenost v Južni Afriki

London, 9. septembra. b. Ministrski predsednik južnoafriške vlade general Smuts je v razgovoru s tujimi novinarji izrazil zaskrbljenost južnoafriške vlade glede na sedanjo novo sredozemsko napetost, nastalo zaradi znanih piratskih napadov »neznanih« podmornic na angleške in ruske ladje Četudi ne more nihče še z gotovostjo reči, kaj se lahko razvije iz sedanje krize, je vendar Južna Afrika že sedaj prisiljena določiti svoje stališče v tem sporu, vendar ne samo z vidika svojih lastnih interesov, temveč z upoštevanjem vseh sosednih afriških dežel. Odgovornost, ki jo ima v tem pogledu Južna Afrika kot vodilna država evropske civilizacije na afriškem kontinentu, je zelo velika. Ne sme se v tej zvezi prezreti, da gledajo nekod še vedno na Afriko kot na celino, ki jo je mogoče izropati in opustošiti. Danes je slehernemu poznavalcu razmer jasno, da smatrajo v Rodeziji, Tanganiki in portugalski Zapadni Afriki Južno Afriko za vodilno državo afriškega kontinenta, kateri pripada zato skoro vse breme afriške obrambe.

Amerika proti blokadi v španskih vodah

Washington, 9. septembra. b. Državni tajnik za zunanje zadeve Hull je v svojem včerajšnjem govoru omenil tudi sedanjo napetost v sredozemskem bazenu in poudaril, da Amerika ne bo nikoli priznala nobene blokade v španskih vodah. Ameriški trgovinski mornarici ni bilo izdano nikako sporočilo, naj se v svoji plovbi izogne Sredozemlju.

Litvinov v Pragi

Rim, 9. septembra. o. Včeraj se je sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov mudil v Pragi. V njegovi družbi je bil sovjetski poslanik v Pragi.

Beležke

Raca zagrebškega lista

Zagrebški »Jutarnji list« je dolgo časa prepuščal kovanje raznih političnih senzacij svojemu staremu pobratimu iz »Tipografijinega« koncerna »Obzoru« in se zadovoljeval z njihovim ponatiskovanjem. Sedaj pa se je moral tudi on vpreči v voz, ki ga vleče že dolge mesece sem »Obzor«. Tako je objavil v četrtek senzacijo nad senzacijami o »akciji za ustvaritev fašističnega bloka« v Jugoslaviji. Previdno pa jo je kolikor mogoče skril, ker se je menda celo sam zavedal, kako debelo raco je skuhal. Trdi namreč, da se je sestal voditelj »Zbora« Dimitrije Ljotić v Zemunu s podpredsednikom JNS Jovom Banjaninom in posl. dr. Baričevičem. Pri tem sestanku so se baje »po zaupnih informacijah«, ki jih je dobil »Jutarnji list«, nadaljevali že pred časom pričeti razgovori o osnovanju »nekega homogenega fašističnega bloka.« Krona poročila pa je domneva »Jutarnjega lista«, da bi vstopili v novo jugoslovensko fronto tudi Nemci, ki se zbirajo okoli dr. Avenderja...

Nam o snovanju jugoslovenskega fašističnega bloka ni ničesar znanega, še manj pa o kakem sestanku med senatorjem Jovo Banjaninom in dr. Baričevičem. Vse skupaj je zopet bedasta intriga, ki naj omogoči nov naval na jugoslovenske nacionaliste z očitki, da se bavijo z nekakimi fašističnimi načrti, akoravno je naši javnosti znano, da je bila do sedaj ravno JNS tista, ki je tako v senatu, kakor v narodni skupščini že ponovno nudila režimu najbolj lojalno pomoč za uvedbo demokratskega režima. Naj omenimo pri tem samo osnutek novega tiskovnega zakona, ki leži že leto dni v predsedništvu senata in čaka na pristanek vlade, da pride v razpravo pred posebni odbor.

Občinska kriza v Jelsi na otoku Hvaru

V Jelsi na otoku Hvaru je odstopilo 40 članov tamošnjega občinskega odbora. Na ta način hočejo izsiliti nove občinske volitve. Pri zadnjih rednih občinskih volitvah je bila namreč postavljena v Jelsi poleg oficielne tudi neoficielna HSS, ki je bila baje precej levičarsko pobarvana. Pri volitvah je neoficielna lista zmagala. Zaradi tega je pričelo vodstvo HSS za Dalmacijo živahno akcijo proti nosilcu te liste in je končno res pridobila na svojo stran veliko večino odbornikov. Prišlo je do hudih sporov v občinskem svetu, kjer pa se nosilec neoficielne liste kot predsednik občine ni hotel vdati pritisku vodstva HSS. Končno ni preostalo odbornikom, ki so se izrekli za vodstvo HSS, drugega, kakor da so podali ostavke na svoja mesta. Ako bodo ostavke sprejete, bodo morale biti nove volitve, pri katerih računa vodstvo HSS na siguren uspeh svoje oficielne kandidatne liste.

Zagrebški demantiji

»Hrvatski dnevnik« razpravlja o vesteh, da se pripravlja za prihodnje dni živahnejša akcija, ki naj bi dovedla po načrtu dr. Šuteja do tesnejšega sodelovanja med zagrebško in beograjsko združeno opozicijo. Organ dr. Mačka poziva svoje čitatelje, naj ne nasedajo senzacionalnim vestem raznih listov, ker »rešitev hrvatskega vprašanja ne zavisi od strankarskih kombinacij in takšnih grupacij. Hrvati smo čuli že dovolj fraz in smo prepričani, da je mogoče računati na rešitev hrvatskega vprašanja šele takrat ko se bo pojavila resna in realna kombinacija. Kdor se zanima za pravo mišljenje hrvatskega naroda, naj obišče kak shod SHS, da bo čul, kaj misli narod o rešitvi hrvatskega naroda, naj obišče kak shod HSS predstavlja. Hrvati dobro vedo, kako pot hodi politika vodstva hrvatskega pokreta. Cilj hrvatske politike je znan slehernemu Hrvatu.«

Z ozirom na vesti, da je izdelal poslanec dr. Šutej nov načrt za tesnejše sodelovanje med zagrebško in beograjsko združeno opozicijo, objavlja »Hrvatski dnevnik« tudi izjavo samega dr. Šuteja, ki je dejal med drugim: »Razumljivo je, da kot politik in narodni poslanec pazljivo spremljam naše politično življenje in da o svojih opažanjih sproti informiram voditelja dr. Mačka. V tem duhu sem se tudi razgovarjal z dr. Mačkom pri poslednjem svojem sestanku. O vsebini razgovora nisem nikomur govoril in se zato čudim vestem časopisov, da sem predložil dr. Mačku nekak načrt o ožjem sodelovanju z beograjsko opozicijo. Reči morem, da ni nikakega načrta dr. Šuteja. Vodstvo hrvatske politike je v rokah dr. Mačka, ki gotovo najbolje ve, kaj je treba storiti v korist hrvatskega naroda. Obstoje samo načrti hrvatskega naroda, ki jih hoče izpeljati dr. Maček s podporo nas vseh in vsega hrvatskega naroda«.

Tako »Hrvatski dnevnik« in dr. Šutej. Kljub tem demantijem pa vztrajajo dobro informirani krogi pri svojih informacijah, da se vrše zelo resni razgovori med dr. Mačkom in beograjsko opozicijo. Kdo ima prav, bo pač pokazal razvoj dogodkov v našem notranjepolitičnem življenju.

Premestitve profesorjev

Beograd, 9. septembra. AA. Po službeni potrebi so premeščeni profesorji: Kosovel Milica z II. državne realne na žensko realno gimnazijo v Ljubljani. Brunc Emilija s klasične na I. drž. realno gimnazijo v Ljubljani, Binter Bogdan z realne v Murski Soboti na realno gimnazijo v Kočevje, Antič Silva s I. na II. drž. realno gimnazijo v Ljubljani, Legiša Vendelin s klasične gimnazije v Ljubljani na realno gimnazijo v Celju; Meteković Svetka s klasične gimnazije v Ljubljani na realno gimnazijo v Mariboru, Stražar Konrad in Potočnik Vladimir z realne gimnazije v Kočevju na realno gimnazijo, v Mariboru, Mizarit Edvard z realne gimnazije v Ptuju na drž. realno gimnazijo v Podgorici, Avsenek Mirko z II. drž. realne gimnazije v Ljubljani na klasično gimnazijo v Mariboru, Pipan Nada z II. drž. realne gimnazije v Ljubljani na realno gimnazijo v Novem mestu, Hudales Berta z II. drž. realne v Ljubljani na realno gimnazijo v Kočevju, Mihelič Stanko s III. državne realne gimnazije v Ljubljani na realno gimnazijo v Celju.

Sestanek Horthy—Miklas

Dunaj, 9. septembra. AA. Madžarski regent Horthy bo prispel jutri na Koroško, kjer se bo v Poreč ah sestal s predsednikom M.-klasom.

Paderewski se vrne?

Nekateri poljski listi poročajo o možnosti povratka bivšega prezidenta Paderewskega

Varšava, 9. septembra. b. Šef nove poljske stranke nacionalne unije, polkovnik Koc, je nenadoma prekinil svoj dopust v Italiji in se vrnil v Varšavo. Njegov predčasni povratek spravljajo v zvezo z namero nacionalne unije, da predloži še to jesen parlamentu v odobritev nov volilni zakon. Nekatera znamenja namreč kažejo, da bi bila vlada spričo preokreta, ki je nastal v notranjepolitičnem položaju, morda pripravljena dovoliti nekatere spremembe dosedanjega volilnega reda. Med ta znamenja spada med drugim tudi sklep vlade, da predloži parlamentu v odobritev zakonski predlog o novi ureditvi avtonomne uprave glavnega mesta Varšave, kateri načeljuje sedaj vladni komisar.

Živahno delovanje levičarske opozicije ter vseh demokratičnih sil in skupin, ki se je začelo pred nekaj tedni, ne kaže popuščanja, temveč celo narašča. Nacionalistični »Wieczor« celo poroča, da nameravajo demokratične skupine odposlati posebno odposlanstvo k prezidentu republike s prošnjo, da razpusti sedanji parlament in razpiše nove volitve. Konservativni »Czas« beleži govorice, da se bo najbrž v kratkem vrnil na Poljsko iz Švice, kjer živi v emigraciji, bivši prezident poljske republike Paderewski, ki bo baje prevzel vodstvo opozicionalnega centruma.

Borba za Šanghaj

Japonci so izkrcali vsa svoja ojačenja in se zato pričakuje za te dni nova njihova ofenziva

Šanghaj, 9. septembra. o. Davi so Japonci izkrcali zelo mnogo topov in tankov. Kakor zatrjujejo, bodo še ta teden pričeli novo ofenzivo. Položaj je po njihovih poslednjih v splošnem neuspelih napadih ostal malone nespremenjen. Kitajci so še vedno gospodarji Putunga. Mantaua, severne postaje, Kiangvana ter se odločno branijo tudi na svojih postojankah za Vusungom, Ljuhom in Lotienom.

Kitajska letala so v pretekli noči izvršila več napadov na japonske postojanke in so hudo bombardirala tudi japonski generalni konzulat. Ena bomba je eksplodirala v neposredni bližini konzularnega poslopja. Več ljudi je bilo ubitih, poškodovanih je bilo tudi nekaj japonskih oklopnih avtomobilov, ki so bili razmeščeni okrog konzulata.

Japonska letala so vrgla več bomb na kitajske postojanke blizu severnega kolodvora, kamor je udarilo tudi več granat iz japonskih vojnih ladij.

Japonci zavzeli važno kitajsko letališče

Šanghaj, 9. septembra. o. Kitajci so v pretekli noči s hudimi napadi skušali zavzeti postojanke, ki so jih včeraj izgubili v okrajih Jangcepuju in pri Lotienu. Včeraj so se Japonci v Jangcepuju polastili tudi začasnega letališča v bližini kitajskega vseučilišča. Kitajci so si vso noč zaman prizadevali, da bi to letališče zopet osvojili. Japonci se zavedajo, da jim bo to letališče dobro služilo za nadaljnjo letalsko akcijo na šanghajski fronti. Letala se bodo odslej lahko neposredno za fronto zalagala z bombami in pogonskimi sredstvi. Tudi pri Lotienu so Japonci odbili vsi kitajske napade V glavnem je ostal položaj na fronti tudi danes nespremenjen.

Napadi letal na južno-kitajska mesta

Hongkong, 9. septembra. o. Japonske vojne ladje so včeraj obstreljevale Ivatau. Danes so japonska letala bombardirala več južno-kitajskih mest, med njimi tudi Kanton, vendar so na vseh važnejših strateških točkah naletela na hud odpor Kitajcev. Kitajske protiletalske baterije so sestrelile dve japonski letali.

Japonske operacije na severni fronti

Peking, 9. septembra. o. Takoj po prihodu novega poveljnika japonske vojske v severnih kitajskih deželah, generala Teraučija, so se pričele nove operacije na vsej severni fronti. Pri Liansiangu so pričeli Japonci napadati obe krili tamkajšnje kitajske vojske, da bi mesto obkolili. S podobno taktiko jim je uspelo zavzeti tudi nankovski prelaz. V čaharski deželi so Japonci dosegli nove uspehe in sedaj naglo prodirajo vzdolž železniške proge proti Tatungu.

Novinarji pri predsedniku vlade

Beograd, 9. septembra. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je sprejel v svojem kabinetu v zunanjem ministrstvu predsednika centralne uprave Jugosl. novinarskega združenja Andro Milosavljevića in zastopnike sekcij iz Zagreba, Ljubljane, Sarajeva in Novega Sada.

G. predsedniku so novinarji pojasnili stanje pokojninskega zavarovanja novinarjev. Predsednik vlade se je podrobno informiral o vsem in izjavil zastopnikom JNU, da bo skušal v skladu s svojo prejšnjo obljubo čimprej uzakoniti uredbo o pokojninskem zavarovanju novinarjev, ker razpolaga kraljeva vlada s posebnim pooblastilom finančnega zakona za 1937/38 leto.

Vstaja v Paragvaju zatrta

Asuncion, 9. septembra. AA. Pomorski strelci, ki so ostali zvesti vladi, so razorožili upornike in izpostavili red in mir. Predsednik republike Paiva je zopet prevzel svoje posle. Čete, ki so prišle iz Gran Chaca, so se zopet vrnile na svoja mesta.

Francov brat v Nürnbergu

Nürnberg, 9. septembra. b. Državni tajnik španske nacionalistične vlade Franco, brat generala Franca, je prišel včeraj na kongres nemške narodno socialistične stranke v Nürnberg v oficielnem zastopstvu španske nacionalistične vlade. V njegovem spremstvu je več višjih funkcionarjev iz Francovega tabora, ki so vsi gostje kancelarja Hitlerja.

Sodna razprava o letakih

Ljubljana, 9. septembra.

Pred sodnikom poedincem ljubljanskega okrožnega sodišča g. Franom Gorečanom se je danes dopoldne vršila pet ur trajajoča razprava proti devetim obtožencem, ki jih je državni tožilec obtožil prestopka po čl. 4. in 5. zakona o zaščiti javne varnosti in reda zaradi razširjenja zelenih letakov z naslovom »Slovenski javnosti«. Obtoženci so bili po večini mladi fantje: diplomirani filozof **Bojan Šantel** iz Ljubljane, kovaški pomočnik **Ivan Kušlan** iz Laz, mesarski pomočnik **Andrej Andoljšek** iz Planine, črkostavec **Boris Bavdek** iz Celja, študent prava **Izidor Cergolj iz Celja**, železniški uradnik **Ivan Majcen** iz Žalca, posestnik in župan **Anton Križnar** iz Stražišča pri Kranju ter mladoletna študenta V. B. in D. D. iz Celja.

Vse obtožence, ki doslej še nikoli niso imeli opravka s sodiščem, je obtožnica dolžila, da so razširjali letake s protirežimsko vsebino. Obtožnica je bila dokaj obsežna in sama razprava prav zanimiva, vendar pa ji poročevalci niso mogli prisostvovati, ker se je zaradi obeh obtoženih mladoletnikov vršila tajno. Obtožence so branili ljubljanski odvetniki in sicer nedoletnega D. D. dr. Drušković. Antona Križnarja dr. Marijan Zajec, ostale pa dr. Cepuder.

V smislu obtožnice so bili spoznani krivim le štirje obtoženci in sicer Ivan Kušlan, Boris Bavdek, Izidor Cergolj in mladoletni V. B., ki so bili obsojeni prvi trije vsak na 900 Din, slednji pa na 300 Din denarne kazni, vsi trije pogojno za dobo 2 let. Ostali obtoženci Anton Križnar, Bojan Šantel, Andrej Andoljšek, Ivan Majcen in mladoletni D. D. pa so bili oproščeni.

Samo še tri dni

Samo še tri dni bo odprt letošnji ljubljanski velesejem in z njim novinarska razstava. Podaljšanje je izključeno zaradi prevelikih stroškov, ki bi bili z njim združeni. Opozarjamo zato vse, ki se zanimajo za naše narodno in kulturno življenje, da porabijo še te zadnje tri dni in si razstavo ogledajo.

Obisk na novinarski razstavi in na drugih oddelkih velesejma je bil tudi včeraj izredno velik. Poleg privlačnosti letošnjih prireditev gre precejšen del zasluge pač tudi vremenu, ki je letos velesejmu tako izredno naklonjeno, kakor menda še nobeno jesen doslej. Tudi včeraj je obiskala razstavo cela vrsta šol iz Ljubljane in iz raznih drugih krajev Slovenije, med njimi tudi iz prav oddaljenih, kakor n. pr. iz Ptuja, iz Celja in Bohinjske Bistrice. Zopet so se včeraj pripeljali z avtobusi ali v skupinah po železnicah številni gostje iz inozemstva, predvsem iz Avstrije in Italije.

Vsem posetnikom novinarske razstave svetujemo, naj si ogledajo tudi zanimivi kulturni zvočni film o postanku časopisa, ki se predvaja v paviljonu »K«. Film je izdelala slovita nemška tvrdka Tobis, ki prav sedaj izdeluje tudi film o lanski berlinski olimpiadi. Predvaja pa se na najmodernejši zvočni aparaturi, ki jo je dala ljubeznivo na razpolago enako slovita tvrdka Philips. Predstave so vsak dan ob pol 4. popoldne in pol 7. zvečer, v nedeljo pa tudi ob pol 11. dopoldne. Vstopnina znaša samo 2 Din.

Predstave velesejmskega varieteja so popoldne ob 5. in zvečer ob pol 9. Popoldanska predstava je na prostem in brez vstopnine.

Odlikovanje

Beograd, 9. septembra. AA. Odlikovana sta z redom Jugoslovenske krone 4. stopnje inž. Pavel Kuhelj ter inž. Rudolf Škof, oba prof. na drž. srednji tehnični šoli v Ljubljani.

Iz zdravstvene službe

Beograd, 9. septembra. AA. Imenovani so: za asistenta splošne drž. bolnice v Ljubljani v 6. skupini dr. Marija Kačar-Kolar, za zdravstvenega višjega pristava šolske poliklinike higienskega zavoda v Ljubljani dr. Slava Lunaček-Kristan, za predstojnika socialno medicinskega oddelka higienskega zavoda v Ljubljani dr. Šimenc Amalija, za gospodarja državne delavnice protez v Ljubljani Anton Tominec, za glavnega arhivarja higienskega zavoda v Ljubljani dr. Leopold Puhar.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: Val zmernega in hladnega zraka z Atlantika je zajel zahodno in srednjo Evropo, kjer prevladuje oblačno vreme z nekoliko dežja v severni Evropi in na Baltiku. Jasno vreme vlada še nad Sredozemljem in Balkanskim polotokom. V Jugoslaviji je jasno in lepo vreme z nekoliko oblaki v zahodnih in južnih krajih. Včeraj je bilo več neviht v južnih krajih. Toplota je sredi države in na jugu nekoliko padla, drugod pa se je dvignila. Najnižja toplota Plevlje 9, najvišja Mostar 35 C.

Zemunska vremenska napoved: V glavnem še dosti lepo vreme. Postopno se bo pričelo oblačiti, kar se bo najbolj čutilo na zahodu in na Primorskem. Ponekod utegnejo biti krajevne nevihte s ploho. Toplota se bo dvignila.

Zagrebška: Spočetka vedro vreme, pozneje oblačno.

Dunajska: Pribod za včeraj pričakovanega vremenskega preokreta na severu še vedno ni gotov.

Letošnje romanje Narodne odbrane iz Ljubljane na Oplenac je posebno lepo uspelo. Izletnike iz vseh delov Slovenije je vodil g. Janko Barle, šentjakobski župnik iz Ljubljane, ki je v kripti na Oplencu tudi opravil zadušne molitve ter imel krasen nagovor. Izletu Narodne odbrane se je priključila deputacija naših vestfalskih rojakov pod vodstvom predsednika in tajnika Jugoslovanske centrale delavske zveze v Nemčiji Pavla Bolhe in Ivana Mazgona in pridružili so se tudi vodilni funkcionarji Zveze katoliških društev sv. Barbare predsednik Ivan Lindič ter odbornika Vabič in Breznikar. Položili so lep venec. Naši Vestfalci so si z drugimi ogledali Beograd in obiskali tudi muzej kneza Pavla. Potovanje se jih je močno dojmilo. Danes ob 11.40 dop. se naši Vestfalci vrnejo iz Ljubljane s posebnim vlakom v Nenčijo

Zlati jubilej mature v Ljubljani

Včeraj so se spominjali petdesetletnice svoje mature abiturientje ljubljanske in novomeške gimnazije iz leta 1887. Bilo jih je 52. Od tedanjih profesorjev VIII. razreda živi le še g. šolski svetnik v pok. Anton Bartl, od drugih gimn. profesorjev pa g. vladni svetnik v pokoju dr. Lovro Požar ter šolski svetnik v pokoju Alfonz Pavlin. Od 28 še živečih sošolcev se jih je udeležilo praznovanja petdesetletnice 22, drugi so bili zadržani zaradi bolezni.

Ob 9. zjutraj so prisostvovali sv. maši zadušnici za rajnke svoje sošolce in profesorje v Križankah. Med umrlimi je posebno znan g. dr. Fric Pregl, bivši profesor graške univerze, ki je svoje dni dobil Nobelovo nagrado za uspehe svojih raziskovanj na polju medicinske kemije. Slavnosti same so se osebno udeležili: Kot gost g. dr. Lovro Požar, in sošolci: Bajič Franc, pomočnik fin. dir. v Ljubljani, Brešar Jožef, župnik v pok. na Brezjah, Cernstein Ottokar, dvorni svetnik v p., na Dunaju, msgr. dr. Debevec Jožef, ravnatelj gimn. v Ljubljani, Domicelj Silvo, sreski načelnik v pok. v Ljubljani, dr. Eger Ferdinand, advokat v Gradcu, Hribar Anton, župnik v Zalem logu, Janež Dominik, župnik v Studenem, dr. Jenko Ivan, primarij v pokoju v Ljubljani, Kalan Janez, kons. svetnik v Ljubljani, dr. Karlovšek Jožef, advokat v Celju, dr. Kropivnik Franc, profesor v pokoju v Ljubljani, Krumpestar Franc, duhovni svetnik pri Sv. Gregorju, grof Paumgarten Hobenschwangau Ehrbach Ivan, gen. konzul v pok. in veleposestnik na Fužinah, Povše Henrik, duhovni svetnik na Čatežu, dr. Rupnik Ivan, delegat fin. ministra v pokoju v Ljubljani, dr. Seemann Karl Ritter von Treuenwart, preds. zveznih železnic v pok. na Dunaju, Seigerschmied Jožef, duhovni svetnik v pokoju v Dobravi pri Bledu, msgr. Steska Viktor, referent za vere v pokoju v Ljubljani, dr. Švigelj Anton, advokat v Ljubljani, Ušeničnik Franc, častni kanonik in univ. profesor v pokoju v Ljubljani, Zabukovec Janez, duhovni svetnik v Komendi.

Velikemu številu uglednih še živečih jubilantov najsrčnejše čestitamo!

Naši tehniki potujejo po Italiji

Ogledali so si že mnoge tehnične novosti

Milano, 8. septembra.

V nedeljo se je odpeljalo z brzovlakom 28 članov Organizacije praktičnih tehnikov iz Ljubljane na poučno potovanje po Italiji, ki bo trajalo osem dni. Imeli smo v načrtu, da mimogrede obiščemo tudi Paduo, a zamuda vlaka in formalnosti na meji so nam ugrabile toliko časa, da smo morali naravnost v Milano. Na kolodvoru so nas pričakali zastopniki jugoslovenskega generalnega konzulata in nas odpeljali v hotel Firenze, kjer se hranimo in prenočujemo. Prav dobro nam je delo, ko smo se po dolgi vožnji lahko malo oddahnili in osvežili v kopalnicah. Preostali čas dneva smo porabili za ogled mesta, po večerji pa smo se takoj odpravili v postelje, da se s poštenim spancem pripravimo za naslednji dan.

V ponedeljek smo napravili najprej uradni obisk v našem generalnem konzulatu, nato pa smo ves dopoldan potrošili za ogled tvornice dvigal Stigler, ki obratuje v velikem obsegu, da zalaga s svojimi izdelki menda vse dežele sveta. Popoldne smo si ogledali tvornico gumijastih izdelkov Pirelli v predmestju, ki zaposluje 11.000 delavcev. V obeh tovarnah smo bili ljubeznivo sprejeti, inženjerji so nam vse prijazno razkazali, a da je bilo za vse poskrbljeno, smo imeli še vojaško spremstvo, ker so tvornice pod državno kontrolo.

V torek smo se odpeljali z vlakom v Torino, kjer smo si ogledali kulturne zanimivosti mesta, popoldne pa smo obiskali tvornico avtomobilov Fiat, ki spada med prave kolose sodobnega tehničnega obratovanja, saj zaposluje okrog 40.000 delavcev. Za ogled tovarne so nam stavili na razpolago dva avtobusa, ki sta nas vozila po širokih cestah in prehodih, po katerih so vsi objekti tovarne zvezani v eno samo živo prometno enoto. Ceste po tovarni so tako široke, da smo se z lahkoto ogibali velikim, nerodnim kamijonom. Tu smo si od blizu ogledali, kako nastajajo od surovine skozi vse procese moderni avtomobili najraznovrstnejših tipov, kakršnih daje Fiat iz sebe po 300 in še več na dan. Posebnega zanimanja se nam je zdel vreden tekoči trak, ki je tako urejen, da ima vsak delavec odmerjeno delo in se mora vse v določenem času in redu izvršiti. Za zaključek smo se peljali še na streho ogromne pet nadstropne železo-betonske zgradbe, kjer ima tovarna izpeljane krasne široke ceste za poizkusne vožnje z novimi avtomobili. Obisk v tvornici Fiat bo ostal našim praktičnim tehnikom nepozaben.

Zvečer smo se vrnili v Milano, danes pa se odpeljemo v Genuo na ogled velikega prekooceanskega parnika. V četrtek in petek bomo nadaljevali z obiski tvornic v Milanu, v soboto pa se odpeljemo v Benetke in Trst.

V zastarelih slučajih zapeke spremljanih po hemoroidih in oteklinah je naravna **»Franz-Josefova«** grenčica, užita tudi v malih količinah pravi blagoslov. **»Franz-Josefova«** voda milo učinkuje in zanesljivo odpira, a tudi po daljši uporabi nikdar ne odreče.

Ogl. reg. S br. 16 485/35

Sodba o novinarski razstavi

Dr. Oton Berkopec, Praga:

Ta podoba naših hotenj, idealov, strasti in ljubezni v preteklosti je presenetljivo zgovorna. Ne hitimo mimo nje. Poglobimo se v našo čudno usodo in si odkrito priznajmo napake in prednosti. Razstava nam nudi priliko, da napravimo duhovne vaje, vsaj teden trajajoče. Po večkratnem obisku vzemimo v roke bibliografijo dr. Janka Šlebingerja. To ni samo priročnik, suhoparen seznam. Iz suhih bibliografskih podatkov govori naša kulturna preteklost. Saj predstavlja vsak časopis posebno življenje, košček naše zgodovine. Njena vrednost bo trajna. Prireditelji razstave so storili slovenski javnosti uslugo, ki ne sme biti pozabljena in od nikogar prezrta.

Umor mlinarja Šinkovca danes pred senatom

Za danes ob 8.30 uri je pred kazenskim senatom (na okrožnem sodišču v sobi štev. 79. razpisana glavna razprava proti morilcu mlinarja Janeza Šinkovca iz Čabrač pri Škofji Loki, Ivanu Stamenkoviču in nasnovateljici tega umora ženi pokojnega Šinkovca Katarini. Medtem, ko je Stamenkovič kmalu potem, ko so varnostni organi dognali sled pravega storilca, takoj priznal svoje grozodejstvo, pa je Katarina, ki je sama kot storilca označila Stamenbavno razmerje, v teku preiskave trdobavno razmerje, v teku preiskave tvrdovratno zanikala, da bi bila ona nasnovala svojega ljubčka, naj spravi njenega moža s poti, da bi ju ne oviral v nemotenem razmerju s Stamenkovičem, katerega so disciplinsko prestavili daleč od nje v Pirot, a so ga morali na zadnje še odpustiti iz orožniške službe zaradi dokazanih neredností, ki jih je zakrivil. Ko sta se znašla ločena in je končno tudi Stamenkovič ostal brez vsakih sredstev, se je njuno razmerje toliko zapletlo in sililo k vrhuncu skrajne odločnosti, da se rešita moža, ki jima je bil v napotje, se je Stamenkovič končno koncem maja pripeljal v Slovenijo in na skrivaj obiskal svojo ljubico, od katere je predvsem terjal, naj mu povrne denar, ki ji ga je bil izdal, ko je imel še dohodke. Stamenkovič pa je imel poleg interesa, da bi nemoteno živel s Šinkovčevo ženo, še osebno mržnjo do pokojnega Šinkovca, ker je bil prepričan, da ga je le pokojni Šinkovec pripravil ob službo, ker je napravil ovadbo proti njemu na vojno ministrstvo. Iz teh razlogov, ki sta jih oba obtoženca imela proti pokojnemu Šinkovcu, je po prihodu Stamenkoviča v Slovenijo prav hitro dozorel sklep, da je končno prišel čas, ko je treba Šinkovca za vselej spraviti s poti.

Stamenkovič, ki je priznal, da je Šinkovca umoril, vztrajno zatrjuje, da ga je k tej odločitvi nagovorila žena Katarina, ki se je bolj kot za svojega zakonskega moža že dolga leta zanimala za druge moške, dokler ni spoznala Stamenkoviča, s katerim je njeno razmerje trajalo potem nekaj let, ne da bi je seveda kljub temu ne minilo razpoloženje, da bi se ozirala tudi za drugimi moškimi. Posledica takih njenih nagnjenj je bila pač žalostna-spravila je ob življenje njenega moža, njo in Stamenkoviča pa na zatožno klop pod težko obtožbo umora.

Nesreča planinarke na Komarči

Jesenice, 9 septembra.

O nesreči, ki se je v ponedeljek pripetila na Komarči, smo zbrali naslednje podrobnosti: Ponesrečenka gdč. Tončka Zupanova s Koroške Bele se je v nedeljo zjutraj odpeljala s turistovskim vlakom v Bohinj in od tam naprej odšla na Komno. V njeni družbi je bil tehniški uradnik Bogomir Rozman z Jesenic. Naslednje jutro sta se oba odpravila k Sedmerim jezerom, od tam pa sta se namenila preko Komarče nazaj v Bohinj.

Ko sta šla po Komarči navzdol, sta se ustavila na kraju, kjer se je pred leti smrtno ponesrečil vseučiliški prof. dr. Jesenko. Zupanova je svojega spremljevalca vprašala, kako daleč je po bližnjici k slapu Savice. Tedaj je nenadoma omahnila in strmoglavila preko pečin ter se zakotalila kakih 50 m navzdol. Rozman domneva, da ji je ali spodrsnilo na spolzkih tleh ali pa ji je nenadoma postalo slabo. Sam je nemudoma pohitel k ponesrečenki, ki je nezavestna obležala med skalovjem. Mimo sta prišla dva mlada turista, eden je pomagal Rozmanu nesti ponesrečenko, drugi je pa nosil nahrbtnik. Med prenosom je pa tudi turistu, ki jo je nosil, postalo slabo in se je onesvestil. Drugi turist je nato tekel v hotel Savica, kjer je obvestil graničarje in telefoniral v Bohinjsko Bistrico po zdravnika.

Medtem je po steni Komarče prišla tudi skupina sedmih turistov, tri dame in štirje gospodje, ki jih je Rozman prosil, naj mu pomagajo nesti ponesrečenko v dolino. Turisti se pa zato niso zmenili in so ga pustili samega. Nato je Rozman nesel sam svojo tovarišico, dokler niso prišli graničarji, ki so jo prenesli v hotel Savica. Tja je prišel zdravnik dr. Petrič iz Bistrice. Ugotovil je, da ima zlomljeno desno roko v zapestju, levo ključnico in hudo poškodbo desnega očesa, nevarno je pa tudi potolčena po glavi in telesu. Zupanovo so prepeljali v Bohinjsko Bistrico, od tam pa zvečer s »turistom« v ljubljansko bolnišnico. Ves čas je bila nezavestna in kakor nam poročajo iz bolnišnice, je njeno stanje resno, vendar ne brezupno.

„LUMBAGO-BOLEČINE V KRIŽU“

Ako trpite na usedu (Hexenschuss) bolečinah v križu, poskusite KRUŠEN-sol. Po krajši uporabi bolečine ponehajo. Zdravljenje s Krušen-soljo prinaša olajšanje od useda. Priporočano od zdravnikov.

Oglas reg S. br. 16.123/36

Pot železničarjev čez Nemčijo na zapad

Povsod ljubeznivo sprejeti — Organizacija je dobra

Düsseldorf, 8. septembra.

Pretekli četrtek se je odpeljala s posebnim brzovlakom iz Ljubljane v Paris, skozi Nemčijo in Belgijo, skupina članov Društva železniških uradnikov z ženami. Izletniki pripadajo vsem oblastnim upravam imenovanega društva, večina pa so člani ljubljanske oblastne uprave. Vodstvo izleta ima v rokah g. Parma Bruno, žel. višji kontrolor, predseduje pa g. inspektor Josip Jenko, predsednik ljubljanske uprave.

Ko so izletniki prekoračili nemško mejo onkraj Solnograda, jih je na prvi obmejni postaji pozdravila deputacija nemških tovarišev, želeč jim dobrodošlico. Na glavnem kolodvoru v Monakovem jih je pričakovala ogromna množica vseh slojev prebivalstva. Pogledali so pod vodstvom domačinov krasote kraljevskega mesta ter seveda tudi moderne naprave na kolodvoru. Dopoldne je pozdravil izletnike v bajno lepi mestni dvorani mestni župan.

V popolnem zadovoljstvu in sijajnem razpoloženju so se odpeljali proti Mainzu, kjer jih je zopet presenetil tovariško in prisrčno aranžiran pozdrav. V mešani družbi železničarjev in meščanov so preživeli vesel, s petjem in godbo poživljen večer.

Nastopili so pot po mogočnem Renu v največjem rečnem parniku do Koblenza. Na obeh bregovih tega mnogo opevanega veletoka je toliko lepote in spominov na preteklost, da moreš to razumeti le, če ga vidiš, saj bi bilo vsako, tudi pesniško navdahnjeno pero preslabo pogoditi ona čustva, ki se porajajo v tebi.

Po 4½ urni vožnji so izletniki izstopili v Koblenzu. Kolikor jim je dopuščal čas, so si pod domačim vodstvom ogledali znamenitosti tega »nemškega kota« (Deutsches Eck).

Že so v Kölnu. Po uslužnosti visokih železniških funkcionarjev jim je uspelo spoznati krasote te mogočne naselbine s prekrasno stolnico v pičlo odmerjenem postanku. Zavili so odtod v Düsseldorf, da vidijo, kaj pokaže razstava »ustvarjajočega naroda« — schaffendes Volk. Ogromno delo priča o neutrudljivi marljivosti in ponosu Nemcev. Gotovo je, da jim pritiče eno prvih mest med civiliziranimi državami. Izletnike je povabil naš tamkajšnji konzul na prigrizek, kjer so se izpregovorile in izmenjavale marsikatere besede in misli. Zaorila je tudi slovenska pesem, ki so jo navzoči nemški tovariši z aplavzom odobravali in pohvalili. Mestno županstvo tega industrijskega središča je pripravilo izletnikom tudi kosilo na razstavnem prostoru.

S posebnim vlakom hite proti severozahodu. Poslavljajo se od uslužne Nemčije ter podajajo roke v pozdrav tovarišem v Belgiji. Dodajam, da jih spremlja na vsem potu prav »naročeno« izredno lepo in toplo vreme ter da je »na krovu« vse zdravo in da vlada prisrčno razpoloženje.

Po uboju v gostilni, samomor v zaporu

Zaradi prepirčka v gostilni je padlo dvoje življenj

Ljutomer, 9. septembra.

V neposredni ljutomerski okolici je spet prišlo do žalostnega, krvavega obračuna, ki priča, koliko uničujočega strupa lahko prilije ljudskemu življenju alkohol, če človek ni vajen mere in reda.

V gostilni Antona Puconije v Stročji vasi so se snoči zbrali kmečki fantje, med njimi tudi 27-letni posestnikov sin Andrej Pevec iz Stročje vasi in 22-letni delavec Anton Korošec. Bili so židane volje, veselo so prepevali, na lepem pa je prišlo do zdražbe med Korošcem in ostalo družbo. Fantje so ga začeli pehati čez prag, a Korošec se je branil in je še skozi napol priprta vrata Pevca narahlo sunil z nožem. A ta bodljaj se mu je zdel še premalo, ostal je pred hišo in je skušal za vsako ceno vdreti nazaj. Fantje v veži, ki jim je pomagal tudi gostilničar, ker se je bal še večjega razburjanja, so krepko tiščali vrata, a Korošec je bil dovolj močan, da jih je nazadnje snel in z nožem v roki planil v hišo. Zabodel je Pevca naravnost v srce, da se je sesedel na klop in se zgrudil v mlaki krvi pod mizo. V nekaj minutah je izkrvavel. Korošec pa je bil kakor divji, grozil je, da mora pasti še eden, in le z največjo težavo so ga nazadnje pripravili do tega, da je odšel domov.

Na domu so ga poiskali orožniki. Našli so ga, ko je po krvavem dejanju mirno spal. Odvedli so ga v Ljutomer in ga davi izročili sodišču. Celico je delil z dvema tovarišema, ki sedita za manjše kazni. Eden izmed njiju je imel britev s seboj, pa mu jo je Korošec na tihem izmaknil in si prerezal žile na vratu. Njegova tovariša sta takoj priklicala ječarja in brž so poslali po zdravnika, da mu zašije zevajočo rano. A pomoč je bila zaman, v kratkem času je Korošec izkrvavel. Tako je zaradi neznatnega gostilniškega prepira padlo v nekaj urah dvoje mladih življenj.

Zavetišče na Podih je zagotovljeno

Slavje v Kamniški Bistrici je imenitno uspelo

Kamn. Bistrica, 8. septembra.

Planinsko slavje v Kamniški Bistrici je uspelo nad pričakovanje. Toliko ljudi zlepa še ni bilo okrog ponosnega planinskega doma ob bistriškem izvirku. Ker je bilo krasno vreme, so prihitele iz Ljubljane in iz vsega kamniškega okraja številne izletniške družbe, tako da so od obeh jutranjih vlakov vozili proti Bistrici trije avtobusi in vsi kamniški avtotaksi, večina potnikov pa je kar peš krenila proti izvirku.

V bistriški kapeli je bila ob 11. služba božja, zatem pa se je razvila prisrčna planinska zabava, pri kateri so neumorno igrali Magistri izpod Šmarne gore. Nad 1000 ljudi je bilo ta dan v Bistrici, med njimi tudi izredno veliko število kolesarjev. Nad 400 koles je bilo shranjenih na pripravljenem prostoru. Tolikšnega prometa še ni bilo na bistriški cesti. Ker pa so se vozniki držali predpisanega voznega reda v enosmerni vožnji, se ni pripetila nobena niti najmanjša nesreča. Na zeleni trati pred domom je stalno parkiralo 10 do 20 avtomobilov, ki so prihajali in odhajali skoro vsak čas. Vsi udeleženci so bili izredno zadovoljni, kar je samo v priznanje prirediteljem — to je kamniški podružnici SPD, ki je organizirala proslavo v korist zgradnji zavetišča na Podih. S čistim dobičkom, ki bo okrog 3000 din, je položen temeljni kamen, h kateremu bo priložila še kamniška podružnica primeren znesek iz svoje gotovine, ostalo bodo pa planinci gotovo kmalu zbrali. Tako je za prihodnje leto zavetišče na Podih s finančne strani že nekako zagotovljeno.

Ker se na drugi strani čujejo pomisleki, češ da bi morda uprava bistriškega lovišča nasprotovala gradnji zavetišča, moramo ugotoviti, da so taki pomisleki brez podlage. Gradbeni prostor na Podih je že izven lovske zone, poleg tega pa zavetišče ne bo nikakšna planinska koča, ki bi bila zbirališče turistov, ampak enostavna majhna zgradba, v katero bi se v sili lahko zatekli turisti pred dežjem, viharjem in meglo. V zavetišču, ki bo deloma vsekano v skalo deloma pa zgrajeno iz kamenja in pokrito s pločevino, bo zgolj miza in par klopi, skratka, enostavno in preprosto, da nikogar ne bo mikalo ostati v njem dalj časa, v sili pa mu bo dragoceno zatočišče.

Pomlajenje slovenske operete

Vera Danilova-Balatkova o obnovi ‚Caričinih Amaconk‘

Ljubljana, 8. septembra.

Vera Balatkova je bila prej članica našega Narodnega gledališča. Vsi se jo še spominjamo iz drame in operete. Zdaj pa prihaja k nam samo še kot gost enkrat na leto in nam prinese, sveža, temperamentna in humorna, kakšno učinkovito češko novost s seboj. Z Beneševimi deli je postala takorekoč naša Mascotta, kajti »Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron« in »Pod to goro zeleno«, ki jih je zrežiral, sta postali naši najbolj priljubljeni in največkrat igrani opereti. Tokrat pa nam je prinesla s seboj slovensko delo: Sama naj pové, kako se je odločila zanj.

»K predigri o nastanku spada tole: Večkrat sem premišljevala, zakaj Slovenci nimamo *svojih* operet. Ne enodnevnih muh, temveč del trajne vrednosti? Mikale so me Parmove »Caričine Amaconke«, toda v spotiko mi je bil za današnjo dobo premalo izčrpan libreto. Neffat me je opozoril nanje, češ, naj bi jih z Balatko pregledala. Bila sem koj navdušena, kajti že sama sem mislila nanje. »Amaconke« v stari obliki niso bile več primerne za vprizoritev, bilo jim je treba dati novo, sodobno linijo! Ravnatelj Polič je bil pripravljen sprejeti jih v repertoar, če bi jih Balatka primerno predelal in osvežil.

Oglasila sem se pri vdovi ge Parmovi, ji povedala naše namere ter našla pri njej popolno razumevanje, ker je že itak iskala nekoga, ki bi jih predelal. Izročila mi je

partituro in vesela sem odjadrala nazaj v Brno... Toda ko sem prišla s tem k Balatki, je začudeno pogledal. Hotel je namreč začeti komponirati svoje lastno večje delo — — in to bi mi prekrižalo račune. Na diplomatski način (kakor to znajo samo ženske) sem ga navduševala za Amaconke. Napol Slovenec je — zakaj ne bi žrtvoval nekoliko časa za našo stvar? Kratkomalo, — sama nisva vedela natanko kdaj, se je pričelo zares.

Vse je šlo na rešeto, delo se je temeljito pretreslo, potem pa sva izbirala, pridajala in zlatila... Seveda ni šlo takole enostavno, kakor se sliši. Kakšni prizori so se pri tem odigravali, o tem je bolje molčati!

Odigrala sva vse vloge menjaje se, drug drugega sva kritizirala ali vzpodbujala, kakor je pač naneslo. Debatirala in prepirala sva se o duetih in baletih, o solih in finalih, vse to je bilo treba odnekod vzeti! Osebe, ki ste jih enkrat priklicali v življenje, vam ga često zagrene. Konflikti in scene z njimi so neprestan boj za učinek, njihova pravica do življenja je odkupljena s trdim delom. Predelava starega dela je trudapoln posel, o tem sva se dodobra prepričala: upoštevati moraš predlogo, original, in tako nisi svoboden!

Vse, kar je vsebovala opereta dobrega, je ostalo, vendar pa je marsikaj izpremenilo lice. Da bi se začela opereta v krčmi, kjer se govori samo o lakoti, ne kaže, to ni za oči! Začeli smo rajši z razkošjem pri Patjomkinu, in postavili šele nato krčmo za kontrast. Slika pri Patjomkinu je popolnoma nova, v njej se uvedejo komik, subreta in balet, ki jih poprej ni bilo. Vloga Patjomkina pa pridobi na značilnosti. Novi so tudi finali v vseh slikah, nekateri dueti in baletne scene, ki pripomorejo prvotno skromnemu dejanju do učinkovitosti.

Ženskam, ki igrajo spričo naslova glavno vlogo, je bilo treba dati večjo besedo. Če že igrajo vojake, naj jih igrajo zares! Treba jih je najprej pridobiti, potem sledi nabor, vojaške vežbe, malce manevrov, malce revolucije in nato: parada ob prihodu carice. Seveda ne manjka ljubezenskih zapletov, brez tega opereta ni mogoča! Toda vse to so zakulisne skrbi libretista in komponista...

Medtem ko je delal Balatka na tej opereti, je prevedel več naših stvari: Cankarja, Begoviča, Krležo, Nušiča. Na novo je priredil in postavil na oder »Seviljskega brivca«, napisal scensko glasbo k različnim dramam, filmom in za radio, vse to poleg vsakodnevnega dela v teatru in poleg profesure na konservatoriju. Čas teče in z njim je raslo delo, tako da je danes že blizu uresničenja naših želja in sanj! Med prvim in zadnjim korakom pa je delo, veselje, smeh, jeza in solze, kakor pri vsaki stvari v gledališču. Ko pa zadone prvi akordi in se dvigne zastor, je na licu vesel smehljaj, vse drugo je pozabljeno.

»Na licu vesel smehljaj, imel na svetu boš raj...« pravi Patjomkin, ta véliki igralec. To je tudi edina dobrota, ki jo imajo pred drugimi smrtniki igralci, ko žive tiste ure na odru med tremo in vzhičenjem v mrzlici ustvarjanja. Kdor tega ne pozna, ne razume, zakaj nihče ne more zapustiti gledaliških desk. Gledališče je kakor sladak strup. Kdor ga je enkrat okusil, ne more biti več brez njega.

STROJ za brušenje furniranih in masivnih ploskev z raznimi aparati, je za MIZARJE najzanimivejša novost velesejma. — Oglejti si ga pri DOVŽAN IVAN — Pav. E.

Domače vesti

* **Z banske uprave.** Danes g. ban dr. Natlačen zaradi odsotnosti ne bo sprejemal strank.

* **Francoski železničarji na poti skozi Slovenijo.** Dne 6. t. m. je prispelo preko Jesenic 22 francoskih železničarjev, ki so si najprvo ogledali naša gorenjska bisera Bled in Bohinj. Niso mogli dovolj prehvaliti naravnih krasot. Posebno so jim ugajali izvirek Save, Savica, Blejsko jezero, romantično Bohinjsko jezero ter čistoča gorenjskih vasi. V Ljubljani so bili nastanjeni v hotelu Metropolu ter so si ogledali mesto. Zanimivosti so si ogledovali tudi z nebotičnika. Posetili so spomenik Ilirije ter si naposled ogledali našo velesejmsko razstavo. Z zanimanjem so sledili opisu razstavljenega, posebno pa v novinarski razstavi, kjer so v paviljonu tiskarne Ljubljanskih Novic imeli priliko videti napredek našega novinarstva in tiska sploh. Na velesejmu jih je pozdravil ravnatelj g. dr. Dular, ki jim je ljubeznivo tolmačil pomen ljubljanskega velesejma za vse panoge našega gospodarstva in tehnike. Izrazili so se zelo pohvalno o smotrni ureditvi vseh paviljonov. Skupino vodi načelnik železniške direkcije g. inž. Obrey. Po Sloveniji vodita goste železniška uradnika gg. Delkin Danilo in Justin

* **Spominski steber dr. Ivana Tavčarja** bo v kratkem odkrit s celodnevno svečanostjo, ki se prične ob 8.45 s poklonitvijo na grobu pisatelja dr. Ivana Tavčarja na Visokem ob 9.30 bo sprejem gostov v Poljanah, ob 10. služba božja v domači cerkvi, ob 11. pa odkritje spominskega stebra. Prisotne bo pozdravil župan g. Ivan Debeljak, uvodno besedo bo spregovoril predsednik Slovenske Matice dr. Dragotin Lončar, slavnostni govor bo imel prof. dr. Anton Slodnjak, potem pa bodo sledili pozdravi zastopnikov kulturnih društev in zavodov, recitacije in pevske točke in polaganje vencev. Steber pred pisateljevo rojstno hišo je napravil kipar Božo Pengov.

* *Vremenska napoved pred 2000 leti.* Prebrisani Rimljani so imeli svojevrstno vremensko prerokovanje. Dejali so: Luna je zemlji najbližja, torej ima nanjo največji vpliv. Kadar nastopi mlaj, računajmo, da prvi in drugi dan po njem ne pomenita ničesar, tretji dan le malo, odločujoča pa sta četrti in peti dan po mlaju, torej okrog sto ur. Kakršno je vreme ta dva dneva, tako se bo držalo vse dni do prihodnjega mlaja. Včeraj n. pr. smo imeli četrti dan. Star vremenar, ki je v teku desetih let zapisoval to vremensko napoved v posameznih mesecih, nam trdi, da ga je pravilnost tega opazovanja doslej prav redkokdaj varala.

Platno za rjuhe,
kapne, blazine, prte, namizne garniture, brisače ima največjo izbero nova trgovina GORIČAR, sv. Petra cesta 30.

* **Trboveljski slavčki na Posavju.** Na povabilo Posavcev bodo koncertirali Slavčki v soboto 18. t. m. zvečer v Brežicah, v nedeljo naslednjega dne ob 11. uri v Sevnici in popoldne na Zid. mostu. Za to pot so si izbrali v glavnem dela pokojnega skladatelja Emila Adamiča, da tudi v teh krajih pokažejo, kaj vse je storil veliki prijatelj Slavčkov za slovensko glasbo, zlasti mladinsko.

* **Žetev bombaža na jugu.** V Južni Srbiji je zdaj čas obiranja bombaža. Berači, kakor se imenujejo delavci na polju, so na delu v okolici Velesa, Kočan, Strumice, Kavadara, Radovišta in Dojrana, kjer je najugodnejša zemlja za nasade bombaža.

* **Stroga obsodba zdravnika.** Pred beograjskim sodiščem je bil dr. Panča Stojanović zaradi odpravljanja obsojen na 8 mesecev strogega zapora in na 500 dinarjev povprečnine. Njegovi prijateljici in njegova služkinja so bile obsojene vsaka na tri mesece zapora, pogojno za leto dni.

* **Glede na poročilo v nekaterih listih o uboju v Št. Ilju v Slovenskih goricah** pred Sfiligojevo gostilno, kjer je bil poljski delavec Magdič v nedeljo zvečer težko ranjen in je v teku noči izkrvavel, javljamo, da je bil odsoten banovinski zdravnik, ne pa uradni zdravnik OUZD, ki k ranjencu ni bil poklican.

* **Vpisovanje v drž. priznano trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15** je redno vsak dan dopoldne in popoldne do 16. septembra. Letos **je otvorjena še ena nova učilnica,** zato se lahko sprejme še večje število dijakov in dijakinj. Otvori se tudi nova edinstvena strojepisnica z 25 pisalnimi stroji. Tukajšnji zavod je potrjen od ministrstva trgovine in industrije in izobrazuje učence-ke za vsakovrstne pisarniške službe in za samostojno vodstvo trgovskih podjetij. Izpričevala so odobrena od ministrstva in služijo tudi kot dokaz dovršene vajeniške dobe in poldrugega leta pomočniške prakse. Poučujejo profesorji srednjih trgovskih in drugih šol. Pojasnila daje ravnateljstvo, na željo pošilja brezplačna šolska naznanila. Pišite ponje. Zavod je znan kot eden najsolidnejših tako glede strokovnega pouka, ki je na sodobni višini, kakor tudi glede zmerne šolnine. Lastno šolsko poslopje!

* **Ob grobu vzorne matere.** Iz Škofje Loke nam pišejo: V Fužinskem predmestju je umrla ga. Helena Kavčičeva, gostilničarka, ki jo je dolgotrajna bolezen strla staro komaj 56 let. Ugasnilo je krepko življenje matere in gospodinje, žene ki je bila poznana širom škofjeloške okolice. Doma iz Škofje Loke je po očetovi smrti prevzela gostilno in jo vodila celih 36 let. Gospa Kavčičeva je bila vzorna mati, ki se je z vso vdanostjo posvetila vzgoji svoje dece. V zakonu s soprogom Ivanom, našim uglednim prijateljem in kleparskim mojstrom, se ji je rodilo 6 sinov in 2 hčerki. Kavčičevi so na prvih toriščih našega nacionalnega in sokolskega gibanja. Blagi materi, ki so jo položili k večnemu počitku ob 17. bo ohranjen njačastnejši spomin. Preostalim izrekamo iskreno sožalje.

* **Žene ne bodo več moškim poljubovale rok.** Ta sklep se vam zdi čuden, a je vendar na mestu. Ne pri nas, pač pa v Bosni. Na mali šmaren je bila v Sarajevu konferenca združenja jugoslovenskih gospodinj in tu so bili sprejeti naslednji sklepi: Pobijati je treba nespametne narodne običaje, kakršni so medsebojno poljubljanje žensk pri srečanju, poljubljanje moških rok s strani žena, žensko psovanje itd. Vse prisotne gospodinje so otenem sklenile, da odslej ne bodo več pile žganja, samo ena je tvorila izjemo, češ, da ji je žganje ljubše kakor življenje.

* **Rimsko svetišče** so pričeli odkopavati v vasi Radni pri Knjaževcu. Izkopavanje vodi posebna komisija banske uprave iz Niša. Zaposlenih je dvajset delavcev in so doslej odkrili že nekatere zanimivosti.

* **Dar CMD.** Gospa Anica Kobletjeva iz Litije je darovala v počastitev spomina dolgoletne članice litijske CMD podružnice gdč. Ljudmile Roblekove 100 din. Iskrena hvala!

* **Avto je povozil slaboumno žensko.** Iz Poljčan. Žrtev prometne nesreče je postala 35letna Terezija N. iz Zg. Laž. Sredi ceste jo je dohitel francoski avtomobil, v katerem sta bila lastnik Andrej Bidrman in šofer Pavel Desgouges. Pripeljala sta se iz Zagreba. Nesreča se je zgodila na ovinku blizu Drofenikove trgovine. Ženska je šla po sredi ceste bolj levo, kakor desno, avto pa je vozil pravilno po desni strani. Gluha, je šele v zadnjem trenutku slišala signal. Namesto, da bi stopila na levo, se je umaknila desno. Čeprav je šofer zavozil v izogib nesreči v obcestni jarek. Nesreče ni mogel več preprečiti. Žensko je zadel levi blatnik, jo podrl na tla in jo pregazil. Takoj so jo naložili na avto in jo odpeljali k zdravniku, ki ji je nudil prvo pomoč, nato je bila odpremljena v bolnico, kamor jo je odpeljal Biderman, ki je poravnal vse stroške pri zdravniku, kakor tudi v bolnici za eventuelno zdravljenje. Vozača pri nesreči ne zadene nobena krivda.

* **Pogrešan slaboumnež.** Že od 15. julija 1937 pogrešajo Frana Kunejа, 27 letnega slaboumnega kmetskega delavca iz Gubnega, občina Drensko rebro, srez Šmarje pri Jelšah. Oblečen je bil v sivo pokrpano obleko. Vedno se smeji. Kdor kaj izve o njem naj blagovoli sporočiti Antoniji Bah, posestnici v Gubnem št. 23, pošta Pilštanj, srez Šmarje pri Jelšah ali občinskemu uradu Drensko rebro.

* **Zdravniška zbornica opozarja gg. zdravnike,** da so razpisana sledeča mesta: mesto zdravnika pri OUZD v Mariboru, mesto pogodbenega zdravnika-specialista za interno medicino pri OUZD v Mariboru, mesto pogodbenega zdravnika-specialista za dermatovenerologijo pri OUZD v Mariboru, mesto pogodbenega zdravnika pri OUZD za Sodražico, mesto pogodbenega zdravnika pri OUZD za Dolnjo Lendavo, mesto pogodbenega zdravnika pri OUZD za Jesenice, mesto kontraktualnega zdravnika specialista za bolezni ušes, grl in nosa pri stalni mornariški bolnišnici v Melinjah in mesta banovinskih zdravnikov v združenih zdravstvenih občinah v Konču, Ritolinku, Samokovu, Krivi Feji, Vlasi, Belčišču, Mladem Nagoričanu in Monospitovu. Podrobne informacije se dobe pri zdravniški zbornici, Ljubljana, Dalmatinova 10-II.

* **Zaradi izgubljene pravde je ubil sorodnico.** V vasi Radišićihv Bosni je osemnajstletni Svetozar Radišić s sedmimi vbodi usmrtil svojo sorodnico poročeno dvajsetletno Jovanko Gjurašinovićevo, ki je bila v blagoslovljenem stanju. Jovanka se je pred meseci poročila in je dobila za dolo precej zemljišča. A prav zaradi dote se je razvila pravda s starim Radišićem. Ta je pravdo izgubil, iz maščevanja pa so njegovi sinovi sklenili, da Jovanko usmrtijo. Ko je Jovanka sama pasla koze, je prihitel Svetozar in jo pokončal z nožem.

* **V pijanosti ubil ženo.** V Mokrinu v Vojvodini je popival kmetovalec Joca Dudić. Prijatelji so ga začeli zbadati, da ga žena vara. Nahujskan je prišel domov in začel nedolžno ženo pretepati. Naposled jo je prebodel z vilami. Potem se je vrnil v gostilno in pijančeval dalje. Sosedje so dali nezavestno ženo prepeljati v bolnico, kjer je naslednje jutro podlegla. Joca Dudić je znan divjak, ki se je že valjal v zaporu zaradi uboja.

Eno srce — ena RADENSKA.

* **Glas svojega gospodarja** posluša psiček pred gramofonom na etiketah plošč, gramofonskih in radijskih aparatov svetovno znane firme His Masters Voice. Ta znameniti zaščitni znak prav gotovo vsakdo pozna in gotovo je tudi že vsakdo z užitkom poslušal His Masters Voice gramofonske plošče. Bolj dovršene glasbene reprodukcije si skoraj ni mogoče misliti. Pač, še lepše zveni godba iz radijskih aparatov te tovarne. Naravno, da si je tvrdka, ki spada med najstarejše v gramofonski stroki, v dolgih desetletjih svojega obstoja pridobila bogatih izkušenj v gradnji aparatov za zvočno reprodukcijo in da je te izkušnje v polni meri lahko izkoristila tudi pri izdelovanju radijskih prejemnikov. Novi modeli za letošnjo radijsko sezono, ki so razstavljeni v koji Radijske zadruge na velesejmu, to dejstvo prav nazorno izpričujejo. Njih glas je tako naraven, kakor si ga le more želeti razvajeno poslušalčevo uho in razen tega je tudi njih konstrukcija ter zunanja oblika izvedena vseskozi po najmodernejših načelih.

Iz Ljubljane

u— **K odkritju spomenika goriškemu** slavčku pripominjamo, da so sodelovali pevski zbori Hubadove župe, in sicer Ljubljanski Zvon, Sloga, Tabor in pevski zbor Glasbene Matice pod umetniškim vodstvom ravnatelja Mirka Poliča.

u— *Dolenjski most na koncu Karlovške ceste razširjajo.* Zadnje dni so postavili v Gruberjev kanal, v katerega se Ljubljanica nič več ne izteka, ob dolenjskem mostu na obeh straneh visok oder, segajoč prav v globino struge, da bodo mogli razširiti za današnji veliki promet že davno preozki karlovški most. Občinski svet je pomladi sklenil, da se ta, okrog štirideset metrov dolgi most zaradi bližajoče se temeljite preureditve državne ceste skozi Dolenjsko razširi za 2.60 metra. Stroški so menda proračunani na okroglih 60.000 din. Gradnjo je prevzelo stavbno podjetje Vili Battelino iz Rožne doline. Ko zdaj dolenjski most štrli iz precejšnje globine, je videti, da je prav solidno zgrajen. Upajmo, da bo most obnovljen še pred nastopom zime.

u— *Štepanjci brez vode.* Vprav do današnjih dni, ko se ljudje drugod splošno pritožujejo zaradi dolgotrajne moče, ki jo je povzročilo zadnjemesečno deževje in ki vpliva na poljske sadeže, zoreče že v zemlji, so Štepanjci v precejšnjih skrbeh, ker so jim posušili Gruberjev prekop. Tega so namreč zaprli ob izlivu Ljubljanice, da morejo opraviti zadnja regulacijska dela na Špici tik nad zatvornico, izpod katere sedaj Ljubljanica mirno in dostojanstveno valovi skozi naše mesto. Sedaj kaže Gruberjev kanal svoja rebra in ves svoj drob. Našim inženjerjem je že delal prav resne skrbi, ker se je domnevalo, da je deroča in obilna množina vodovja Ljubljanice, izpodkopavala vodno korito in izpodjedala betonsko škarpo. Izkazalo se je nekoliko drugače. Obrežne izpodjedbe niso nevarne, ker so bili obrežni zidovi kakor tudi celotna brežina kar najbolje zavarovani z močnimi betonskimi podstavki. Sicer so navozili in razmetali po levem nabrežju mnogo materijala, ki so ga dovažali od podrtih stavb »Slona« s Tyrševe ceste in od Mayerjeve palače z Marijinega trga. Delavci sedaj pridno zasipljejo precej obširne kotanje v prazno strugo prekopa, ki kaže precej solidno gradnjo, izvršeno pred petindvajsetimi leti.

u— **Velikodušen dar Podpornemu društvu slepih.** Veleugledni g. Mihael Tischler, prokurist Kreditnega zavoda v Ljubljani je daroval namesto venca na grob blagopokojnega g. Franca Luckmanna, uradnika Kreditnega zavoda za trgovsko industrijo v Ljubljani 400 dinarjev kot podporo za uboge slepe. Društvo se plemenitemu darovalcu za njegovo veliko pomoč najtopleje zahvaljuje. Vsem usmiljenim srcem kličemo: Pomagajte bednim slepim in posnemajte plemenito gesto imenovanega!

u— **Redno vpisovanje v državni priznani Enoletni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2.** je 10., 11., 12., 13., in 14. septembra, dnevno od 9. do 12. in od 15. do 18. Redni pouk prične 15. septembra ob 8. Ravnateljstvo.

u— **Šolsko leto na drž. konc. trgovskem učilišču »Christofov učni zavod v Ljubljani, Domobranska cesta 15** prične 14. septembra. Tega dne se zbero učenci v šolskih prostorih. Dne 15. septembra je otvoritvena služba božja, 16. septembra je redni pouk. Ker je letos otvorjena še ena nova učilnica, se sprejme še večje število dijakinj in dijakov. Vpisovanje traja do 16. septembra redno vsak dan, Šolnina zmerna!

u— **Bosanci romajo za omrežena okna.** Številni popotniki in bosopetniki iz južnih krajev so našemu mestu že od nekdaj v stalno nadlego. Ljudje v pasivnih krajih na jugu trpijo očitno od fiksne ideje, da je Slovenija dežela, kjer se cedita med in mleko, in tako prihajajo k nam na obiske vsi: trgovčiči z vsake sorte obloženo robo, prosjaki, iskalci dela, poklicni klateži, sleparji, lahkoživci, tatovi in vlomilci. Iz Bosne, zlasti iz znamenite Velike Kladuše v cazinskem okraju, prihajajo k nam številni specialisti za hazardne igre in za podobne umetnosti, kako se da dobro živeti brez dela. Te dni so v mestni gramoznici aretirali štiri take rojake iz Velike Kladuše in iz okolice, ki so živeli na povprečnemu državljanu nerazumljiv način. Delali niso ničesar, v žepih jim je zmerom žvenketal denar, pri neki dobri znanki so imeli spravljeno celo zalogo obleke in perila, o kateri jim bo težko dajati odgovor, odkod in kako, a s seboj so imeli zmerom velike, dolge pretepaške nože, kakršne so včasih tudi naši kmečki fantje nosili na sejme in proščenja, a so zdaj že zdavnaj iz mode. Popotniki iz Velike Kladuše bodo morali na sodišče zaradi hazarda, pa najbrž tudi zaradi tatvine in vlomov, če bo preiskava uspela, da jim dokaže reči. Aretirali so tudi prijateljico, ki je hranila njihovo blago. V neki kavarni pa so policijski organi v pozni nočni uri aretirali prav tako štiri Bosance, dva starejša klateža iz Velike Kladuše in dva mlajša začetnika, ki so igrali na karte za velik denar. Tudi ti štirje pojdejo na kratek pomenek na sodišče, nato pa se bodo morali za nekaj časa vsi skupaj odpraviti v domače občine.

u— **Obleke in klobuke kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.** 2

Iz Maribora

a— **583.000 dinarjev.** Glede na poročilo v »Jutru«, da se je letos vpisalo v mariborske srednje šole 2200 dijakov in dijakinj, smo prejeli iz vrst staršev: »Suha številka. Malokdo ve, kaj tiči za to številko. Koliko skrbi, preden je oče rekel: Vpisal sem otroka v šolo. Da je bilo teh 2200 otrok vpisanih, je šlo za davčna potrdila (po 30 din) 66.000 din, za prijavo (po 50 din) 110.000 din, za šolo (po 35 din) 77.000 din, za šolnino (povprečno po 150 din) 330.000 din. Skupno torej 583.00 dinarjev!«

a— **V Razvanju je gorelo.** V gospodarskem poslopju posestnika Ivana Varčiča je v noči od srede na četrtek nastal ogenj, ki je vpepelil vse objekte in vso krmo. Rešili so samo živino. Vrli domači gasilci so bili neposredno po izbruhu požara na mestu, na pomoč pa so jim prihiteli gasilci iz Radvanja, Studencev, Bohove, Pobrežja, Maribora in Device Marije. Škoda je velika in le delno krita z zavarovalnino. Sumijo, da je bil ogenj podtaknjen.

a— **Zbor lekarnarjev.** Pri »Orlu« je bila redna skupščina sekcije Lekarnarske zbornice za dravsko banovino, h kateri so prispeli številni delegati iz vseh krajev naše banovine. Kr. bansko upravo je zastopal banovinski lekarnarski referent g. mr. pharm. Rado Dameška. Skupščina je razpravljala o raznih strokovnih vprašanjih in rešila važne stanovske zadeve. V novi odbor so izvoljeni: mr. Levstek Milivoj (Ljubljana), za predsednika mr. Sušnik Rihard (Ljubljana), za podpredsednika mr. Minařik Franc (Maribor), mr. Ustar Anton (Ljubljana), mr. Bogo Orožen (Ptuj), mr. Janez Kristan (Dolnji Logatec).

a— **1598 učencev in učenk na mariborskih meščanskih šolah.** S pričetkom šolskega leta se je vpisalo v I. deško meščansko šolo 446 učencev (lani 423), v II. deško meščansko šolo 422 (lani 368), v I. dekliško meščansko šolo 382 učenk (lani 364), na II. dekliško meščansko šolo pa 348 učenk (lani 339). Skupaj torej 1598 učencev in učenk nasproti 1494 učencem in učenkam v preteklem šolskem letu.

a— **Neumestne potegavščine.** V noči na sredo je sporočil neki zidar iz Počehove stražniku na Koroški cesti, da leži na hodniku v Trubarjevi ulici nezavestna neka mlajša ženska. Pozvani reševalci so žensko res našli in jo hoteli po prihodu pred bolnišnico odnesti v bolniški oddelek. Tedaj pa se je ženska nenadoma zbudila, skočila iz nosilnice ter izginila. Žensko išče policija, ker domnevajo, da gre za potegavšino.

a— **Pomota pri zdravilu vzrok smrti.** Neki mariborski zdravnik je prijavil državnemu tožilstvu slučaj zamenjave zdravila, ki je povzročila smrt 4 mesece stare Margite Janžekovičeve. Navedeno dekletce je namreč zdravil neki mariborski zdravnik na domu. Pri predpisu zdravila pa so se pojavili nasprotni učinki in je otrok v noči na četrtek v bolnici umrl. Uvedena je preiskava.

a— **Tihotapske zadeve.** 13 vrečic saharina so izsledili orožniki pri 39letnemu K. Francu iz Sv. Lenarta v Slov. goricah. Saharin so zaplenili. Aretiranca so izročili v sodni zapor.

a— **Nezavesten v gramoznici.** Hlapec Miha Klasič iz Radvanja se je v noči na na četrtek peljal iz Pobrežja na kolesu proti Radvanju. Ker je bila ura že pozna, je ubral najkrajšo pot preko Gosposvetske ceste in Nasipne ulice. Ko je privozil mimo Kiffmanovih gramoznih jam, je nenadno izgubil oblast nad kolesom ter je strmoglavil v Gramozno jamo, kjer je nezavesten obležal, s hudimi poškodbami na rokah in nogah. Šele zjutraj so ga našli delavci, zaposleni v jami. Obvestili so mariborske reševalce, ki so ga prepeljali v bolnišnico.

a— **Bodočnost ji je prorokovala.** Pri neki posestnici v Studencih se je oglasila ciganka Pesnerjeva, doma iz okolice Laškega ter ji ponudila razne zdravilne maže v nakup. Naposled pa je iz žepa potegnila igralne karte ter ji začela prorokovati bodočnost. Posestnica jo je hotela nagraditi z 10 Din, a ciganka s tem ni bila zadovoljna in je zahtevala več. Posestnica je stopila k skrinji, kjer je imela 800 din. Ciganka je začela mešetariti in je kmetici izmaknila 300 din. Dva bankovca sta izginila brez duha in sluha, enega ji je pa kmetica zalotila med prsti. Poklicala je studenške orožnike, ki pa niso našli pri ciganki nobenega denarja. Navihano ciganko so izročili sodišču.

-de-ro-n. enia rdgovc enia rdgov eni vava

Iz Celja

e— **Zmaga celjskih šahistov v Gorici.** Člani Celjskega šahovskega kluba so priredili 5. in 6. t. m. izlet v Gorico in Trst V nedeljo popoldne so nastopili v Gorici proti tamkajšnjemu šahovskemu klubu in zmagali v napeti prijateljski tekmi v razmerju 6 : 4. Za Celjane so si priborili gg. Diehl, Kocmur, Skitek, Šmigovc in dr. Pokorn po 1 točko ter Cijan in inž. Sajovic (proti priznanemu tržaškemu šahistu Alimondu) po pol točke, za Goričane pa Pocille, Nicolozzi in Locardi po 1 točko ter Alimondo in inž. Oppieri po pol točke.

e— **Celjski mestni svet** bo imel v petek 17. t. m. ob 18. prvo redno sepo po poletnih počitnicah. Na dnevnem redu bodo poročila odborov.

e— **Ukinitev toka.** Kranjske deželne elektrarne bodo zaradi nujnih vzdrževalnih del v nedeljo 12. t. m. od 7. do 13. ukinile dobavo toka za Celje in okolico.

e— **Dva usodna padca s kolesa.** V sredo je padel 57 letni železniški delavec Mihael Voga z Rečice pri Zidanem mostu s kolesa ter si zlomil levo ključnico in se hudo poškodoval po glavi. Istega dne si je 23-letna služkinja Jožefa Jakobova s Tera pri Ljubnem pri padcu s kolesa zlomila desno nogo. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnici.

e— **Člani mladinske organizacije JNS za mesto Celje,** ki se nameravajo udeležiti banovinske skupščine v Ljubljani v nedeljo 12. t. m., naj se zglase jutri v soboto, med 15. in 17. v klubski sobi Celjskega doma, kjer bodo prejeli vstopnice. Opozarjamo, da brez vstopnice vstop na banovinsko skupščino ne bo dovoljen. Odhod iz Celja v nedelio z jutranjim vlakom ob 6.49.

KINO METROPOL, prinaša danes nov, v Celju še neprikazan skrajno napet film **»TARZAN«.**

Iz Gornje Radgone

gr— **Meja kliče.** Sokolsko društvo Gornja Radgona vabi vse članstvo okoliških jedinic in sokolstvu naklonjeno občinstvo, da se polnoštevilno udeleži sokolske slavnosti 12. septembra, zlasti, da prisostvuje že pri dopoldanski pietetni svečanosti, ko bo domače društvo položilo venec na skupen grob radgonskih žrtev in Maistrovih borcev.

gr— **Zlobno početje.** V noči od sobote na nedeljo 5. septembra so neznani storilci narezali vrvi krogov, ki so nameščeni na letnem telovadišču Sokolskega društva na Tratah ob Muri. Vrvi so bile narezane z ostrim nožičkom nad ročkami tako, da bi se bil lahko telovadec, ki bi se popel na kroge brez predhodnega natančnega pregleda vrvi kaj lahko pri padcu smrtno ponesrečil. Tudi plakati za nedeljsko sokolsko slavnost niso ostali nepoškodovani ter vsebujejo poškodbe vidne znake cvetk, ki morejo dičiti edinole kakega nestrpneža iz znanega tabora.

gr— **Zadet od kapi je umrl** na svojem vinogradnem posestvu na Orehovskem vrhu pri Gornji Radgoni baron Alojzij Braun, star 62 let. Pokojnik je bil svoječasno deželni glavar v Celovcu in velik prijatelj barona Giesla pl. Gislingena, ki je bil do pričetka vojne poslanik na našem dvoru v Beogradu in je izročil srbski vladi ultimat. Gislingen je imel svoje posestvo na Noričkem vrhu v bližini posestva barona Brauna, kjer sta se večkrat sestajala, pred leti pa se je Giesl izselil v Avstrijo in umrl. Pokojni baron Braun je bil prepeljan v avstrijsko Radgono in položen v družinsko grobnico.

gr— **Sedemletni požigalec.** V petek popoldne je neki 7-letni fantič iz Čakove zanetil požar v skednju Marije Belčeve na Čakovi pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Opoldne je stikal po kuhinji ter izmaknil vžigalice, s katerimi je popoldne zažgal škop slame v skednju, da vidi, kako bo gorelo. Čeravno so sosedje opazili ogenj takoj ob pričetku in pohiteli na kraj nesreče, jim ni uspelo udušiti požar, ki se je z vso naglico razširil. V skednju je bil spravljen ves letošnji pridelek sena in slame, kakih 23.000 kg, dva gospodarska voza in nekaj orodja; vse je zgorelo. Gasiti so pomagali gasilci čet Sv. Jurij, Kapela, Ivanjci in Gornja Radgona. Škoda znaša nad 20.000 din in ni krita z zavarovalnino.

Iz Trbovelj

t— **Prekrasni dobitki sokolske tombole,** ki bo v nedeljo 12. t. m., so razstavljeni v veliki izložbi trgovine Bat'a in vzbujajo splošno zanimanje. Ljudje se kar ne morejo nagledati lepo razvrščenih predmetov. Njih pozornost je posebno posvečena modernemu motornemu kolesu znamke NSU. V splošnem prekašajo dobitki letošnje sokolske tombole po dragocenosti in lepoti daleč vse ono, kar so nudile dosedanje tombole.

Iz Murske Sobote

ms— **Lončarstvo v Prekmurju.** Nedavno so Prekmurje obiskali redki gosti. Znano je, da je v Prekmurju zelo razvita lončarska obrt. Po nekaterih vaseh je kar po pet in več lončarjev. Za našo lončarsko obrt so se zanimali in si jo prišli pogledat žena znanega slikarja z Dunaja, gospa L. Kasimira, ravnatelj splitskega muzeja g. dr. Abramić in prof. Franjo Baš, arhivar iz Maribora. Posebno natanko so si ogledali lončarstvo v Filovcih in v Kobilju. Nakupili so tudi nekaj izdelkov za muzeja v Mariboru in v Splitu. Romali bodo pa nekateri izdelki tudi na Dunaj.

ms— **Redka kulturna slavnost** bo v Prekmurju 12. septembra. Pri Sv. Benediktu nad Mursko Soboto bo Prekmursko muzejsko društvo odkrilo spominsko ploščo Miklošu Küzmiču, ob enem pa nagrobnik Ivanocyju. Oba moža — pisatelj Küzmič kakor narodni buditelj Ivanocy — v resnici zaslužita hvaležnost, s katero ju zdaj spominja Prekmurje.

KINO MATICA TEL. 21-24
Premiera!
Danielle Darrieux poznana iz nepozabnih filmov »Mayerling« in »Taras Bulba« v najnovejšem filmu velikega veselja in brig mladosti...
KLUB ZALJUBLJENIH DEKLET

SLOGA TEL. 27-30
Danes poslednjič!
Kriminalni film
HARRY PIEL IN NJEGOV NAJBOLJŠI PRIJATELJ
(Volčjak kot sotrudnik policije)

UNION TEL. 22-21
Danes poslednjič!
Charles Boyer kot žrtev ljubezni v filmu
KOCKAR

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

Iz življenja na deželi

POLJE. Savezna strelska družina v Polju priredi v soboto in nedeljo nagradno streljanje na svojem strelišču v Podgorju. V nedeljo bo velika strelska veselica pri br. Schrauru, v restavraciji v Vevčah. Pričetek bo ob 18. uri. Otvoritev streljanja bo v soboto ob 14. in se bo končalo ob 17. V nedeljo pa bo streljanje ob 8. in se bo končalo ob 16. Mete bodo naslednje: »Vevče« (zmagovalna) : 15 strelov, položaj poljuben, brez naslona. »Polje«: 15 strelov. Položaj poljuben, samo za člane družine v Polju. Sledili bosta še »Jugoslavija« za mladino od 12 do18 leta in družinska tarča za vsakega člana ekipe po 15 strelov. Položaj stoječ, klečeč in ležeč. Vabimo strelce od blizu in daleč, zlasti pa ljubljanske strelce, da se udeleže naše strelske prireditve.

BLED. Na Mali šmaren 8. septembra je imelo naše letovišče več let impozantno prireditev, kmečki praznik, ki pa je iz raznih razlogov zaspala, kar je v veliko škodo Bledu in okolici. Danes priredi samo gasilska četa Rečica Bled 2 veliko javno tombolo v velikopoteznem slogu z izredno bogatimi glavnimi dobitki. Prireditev bo ob jezeru na prostem poleg triglavskega *kopališča.* Doberletova tvrdka bo sproti poročala z ojačevalno aparaturo. Vsi posetniki Bleda naj se udeleže te prireditve!

JEZERSKO. Dne 12. t. m. preneha voziti izletniški avtobus iz Kranja na Jezersko.

Naše gledališče

Petek, 10. septembra: zaprto.
Sobota, 11. septembra: Amaconke. Izven. Premiera operete.
Nedelja, 12. septembra: Ob 15. uri: Cavalleria rusticana. Predstava pred poslopjem Glasbene Matice. Znižane cene.

Predstava »Cavallerie rusticane«, ki je dosegla v torek zvečer popoln uspeh, se ponovi v nedeljo popoldne ob 15. uri zopet pred Glasbeno Matico. Izredna akustika tega prostora daje glasbi veliko učinkovitost, dramatično dejanje pa vzbuja napeto zanimanje od začetka do konca. S to prireditvijo, za katero vlada spričo uspeha, ki ga je imela, največji interes, bo ustreženo tudi podeželskim obiskovalcem gledališča, ki bodo imeli v nedeljo popoldne priliko slišati to opero trajne umetniške vrednosti.

Vremenska poročila

koledarju

Dan je dolg 13 ur 46 minut do 11 ur 46 minut in se do konca meseca skrči za 1 uro 40 minut

P. 10. Nikolaj T.	oblačno, morda dež
S. 11. Erna, Milan	deževno
N. 12. Ime Marije P. krajec ob 21.57	lepo
P. 13. Frančiš. K.	deževno toplo,
T. 14. Povišanje sv. Križa	lepo sončno vreme
S. 15. Nikomed	
Č. 16. Ljudmila	močno deževje in vztrajno
P. 17. Lambert	
S. 18. Irena	
N. 19. Januarij	
P. 20. Evstahij Ščip ob 12.32	vedro, stanovitno jesensko vreme s hladnimi nočmi
T. 21. Matevž	
S. 22. Mavricij	
Č. 23. Tekla	

Poročilo Meteorološkega zavoda na univerzi

9. septembra 1937.

Ljubljana 7. 764.6, 14.0, 89, O, 10, —, —;
Maribor 7. 764.0, 16.0, 90, NW1, 6, —, —;
Zagreb 7. 764.2, 16.0, 90, E1, 6, —, —;
Beograd 7. 763.8, 17.0, 80, O, 0, —, —;
Sarajevo 7. 765.5, 11.0, 95, O, 10, —, —;
Skoplje 7. 764.1, 17.0 80, O, 4, —, —;
Kumbor 7. 761.4, 20.0, 80, N2, 3, —, —;
Split 7. 762.5, 22.0, 60, NE1, 0, —, —;
Rab 7. 763.0, 22.0, 50, O, 4, —, —.

Temperature: Ljubljana 25.4, 13.6; Maribor 27.0, 14.0; Zagreb —, 16.0; Beograd —, 15.0; Sarajevo —, 10.0; Skoplje —, 14.0; Kumbor —, 18.0; Split —, 20.0; Rab —, 20.0.

Ureditev kolodvora in zdravje Ljubljane

V zvezi z živahno razpravo, ki jo je sprožil v javnosti načrt za poglobitev železniške proge in kolodvora v Ljubljani, prinašamo naslednja zanimiva opažanja in sude mestnega zdravstvenega svetnika dr. Frante Misa:

Čim večje postaja mesto, večja je nadlega, ki jo povzročajo dim in saje iz dimnikov stanovanjskih hiš in industrijskih podjetij. Železniški promet narašča in z njim se večajo razne železniške naprave, kurilnice in delavnice, na stranskih tirih, deloma na postaji, deloma izven postaje, pa urejujejo in ranžirajo vlake mnoge lokomotive starejšega izvora, ki puhajo noč in dan oblake črnega dima, ki je tem gostejši, čim manj popoln je način izgorevanja premoga v njenih kuriščih.

Če prihajamo ob jasnem zimskem jutru od savske ali gorenjske strani proti mestu, prav lahko opažamo rjavkasto, sivkasto zaveso; oblak dima, ki pritiska k tlom, je najgostejši nad kolodvorom in se le leno in nerad trga in umika svežim zračnim plastem in solnčnim žarkom. Čim bliže smo mestu, tem težji je zrak; občutljivega človeka kar tišči v prsa neprijetni duh zadimljenega ozračja. Kolikor bliže mesta prihajamo, toliko temnejša je površina snega od usedlih delcev dima in saj. Objektivni opazovalec bo potrdil, da je prav v okolici kolodvora oblak najgostejši, da je megla v tem okraju najtemnejša in da je sneg tu najbolj umazan.

Preiskave vzorcev snega in deževnice za določitev zadimljenja kakšnega kraja so najstarejša metoda, s katero določamo onečiščenje zraka po dimu in sajah. **Ta poizkus se v praksi izvaja leto za letom in rezultati so vsako leto bolj očitni, t. j. nadlega po dimu v okolici kolodvora in njegovih naprav je v Ljubljani največja.** To nam morejo potrditi gospodinje, ki sušijo perilo, žene, ki skrbe za čiste ovratnike in robce svojih mož in morajo zapirati okna, da ohranijo zavese in posteljno perilo. Bele fasade stavb postajajo prav kmalu zamazane od dima in saj in marsikateri ljubitelj rastlin zaman išče vzroka, zakaj mu ne uspevajo v bližini kolodvora, posebno konifere raznih vrst, ki jim žveplени plini dima ovirajo rast in razvoj.

Po nepopolnem izgorevanju v dimu ostajajoči delci premoga, saje, kisline in razni plini so škodljivi zdravju prebivalcev. Vdihani delci premoga in saj se nabirajo v pljučih in pljučnih žlezah. Pljučno tkivo postane zaradi tega v teku let manj elastično, okoli usedlih delcev se tvorijo vezivne spremembe, ki morejo pospeševati delno razširjanje pljučnih mehurčkov in povečati dovzetnost za druge pljučne bolezni, posebej še za tuberkulozo. Istočasna navzočnost kislin, žveplenih in drugih močno dražečih oz. strupenih plinov v dimu ima nedvomno vpliv na razvoj vnetij veznic, sluznic nosa, grla in dihal. Ascher, Rubner, Flügge, Rosenau, Henderson in drugi raziskovalci so doprinesli dokaze, da ima močno onečiščenje ozračja po dimu direkten ali indirekten vpliv na zvišano umrljivost akutnih pljučnih bolezni. Nedvomno je močna zadimljenost mestnega ozračja poleg megle vzrok, da je **umrljivost za bolezni dihal v Ljubljani** v razpredelnici smrtnih vzrokov leto za letom na četrtem mestu.

V zraku plavajoči organski in anorganski delci dima in saj pospešujejo **nastop megle** ter s tem naravnost slabšajo **klimatične razmere v mestu.** Oni tvorijo jedro za kondenzacijo zračne vlage v obliki megle. A to ni bela, lahka megla, temveč temnosiva, črnikasta megla, ki jo moramo v Ljubljani tako pogosto vdihavati, ki tvori naravnost svinčen oklep nad nami, gost in neprodiren, zlasti še v bližini kurilniških naprav v sredini mesta. Ta megla absorbira zdravilne ultravioletne žarke, podpira s tem rahitis in ovira zdrav razvoj dece, vpija velik del svetlobnih žarkov, kvari oči, duši dihala, zmanjšuje delavoljnost in deprimirajoče vpliva na razpoloženje. V tem času raste število bolezni in raste umrljivost. Boj nadlegi po dimu je indiciran torej zaradi izboljšanja zameglenosti Ljubljane. Dolgoletne izkušnje velikih tujih mest, v Hamburgu, Berlinu, zlasti pa v Manchestru, so dokazale, da izboljšanje zadimljenosti ozračja znižuje število meglenih dni in ima ugoden vpliv na morbiditeto in mortaliteto, kakor tudi na splošne zdravstvene razmere prebivalstva.

Člen 91 že v letu 1875. za Anglijo izdanega Public Health Acta vsebuje točne določbe glede pobijanja zadimljenosti v mestih, še točnejše določbe pa vsebuje v letu 1891. za London sam izdani zdravstveni zakon. Vse napredne države se s pomočjo primerne zakonodaje bore proti pogubonosnemu vplivu zadimljenosti v velikih mestih. Od 5. do 11. julija letošnjega leta se je vršil v Parizu internacionalni kongres o urbanizmu, kjer se je razpravljalo tudi o boju proti zadimljenosti mest. Tudi Ljubljana je bila pozvana, da za statistično utemeljitev v referatu predloži podatke o boju proti tej nadlogi mest. Točno 97 vprašanj smo dobili, med drugim tudi, kaj vse se ukrepa proti zadimljenosti s strani železnic. Gotovo naših podatkov v Parizu niso mogli biti veseli, ker so morali biti po večini negativni. Promet raste, z njim se večajo kurilniške in druge kolodvorske naprave, na ranžirnih tirih neprestano puhajo lokomotive oblake črnega dima, signali, škripanje zavor, butanje vagonov, **ta večni hrupni koncert** v sredini mesta moti počitek in spanje občutljivih prebivalcev, draži živčevje, moti delavoljnost in povzroča občutek neugodja, kar vse ima dokazano slab vpliv na zdravstveni procvit prebivalstva.

Iz javno-zdravstvenih ozirov se ugotavlja: **Kurilniške naprave in delavnice** z načinom ranžiranja vlakov **že v sedanji obliki** predstavljajo za Ljubljano **higienski nedostatek prve vrste.** S povečanjem prometa, z razširjanjem ali celo prestavitvijo kurilniških naprav na goreniški kolodvor nastopa **najresnejša nevarnost za zdravje prebivalstva in nemoteni razvoj mesta.** Dosedanji položaj odvzema baš v sredini mesta velikemu številu prebivalstva priliko do **zdravega prebivanja** in ovira zazidavo najbolj zdravih terenskih ploskev. Vse kurilniške naprave, delavnice in ranžirni prostor je treba premestiti v smislu **poglobitvenega načrta, ki je tudi iz javnozdravstvenih ozirov vsestransko utemeljen, izven mesta.** Vzporedno z vprašanjem zmanjšanja zadimljenosti ozračja Ljubljane po železniških napravah je treba **takoj** pričeti reševati vprašanje o odstranitvi prevelike motnje po dimu industrijskih in velikih hišnih kurilnih naprav.

Pa še eno neprecenljivo dobrino predvideva poglobitveni načrt, ki zna tako rekoč mimogrede pripomoči k izboljšanju higienskih razmer v velikem delu Ljubljane. Leto za letom čujemo poročila o nujni potrebi ukinitve stoječih voda, mlakuž in počasi tekočih potočkov, razjedenih nepravilnih bregov ter osušitve močvirnatih oz. vlažnih predelov na Viču, v Rožni dolini, pod Rožnikom, v vznožju Šišenskega hriba, pa vse od Draveljske ceste do vznožja Polhograjskih hribov. Ta svet je v veliki meri vlažen in za zazidavo nezdrav, razmere za odtok talnega vodovja pa so, na nekaterih krajih celo v zvezi s starim kanalskim omrežjem, neugodne. Ne smemo pozabiti, da so se v letu 1928. in 1929. že pojavili primeri v mestu, oz. v bližnji okolici nastale **malarije.** Poglobitveni načrt, ki predvideva posebno kanalizacijo na obeh straneh poglobljenih tirov, tako tržaške, kakor gorenjske in deloma kamniške proge, naravnost nudi priliko **za ugodni način kanalizacije navedenih vlažnih predelov mesta** s primernim priključkom na obstoječi zbiralnik v višini Šmartinske ceste in z možnostjo razbremenitve kanalskega omrežja v smeri proti Savski spodnji ježi.

Iz javno-zdravstvenih ozirov je poglobitveni načrt vsestransko utemeljen in se upravičeno smatra, da je dolžnost vseh prizadetih faktorjev, da se s čim hitrejšo izvedbo načrta bore poleg drugega tudi proti možnosti okvare zdravja prebivalstva po dosedanjem nevzdržnem stanju železniških naprav.

Gospodarstvo

Obrtništvo za svojo zaščito in starostno zavarovanje

Na praznik so se pri Mikliču v Ljubljani zbrali člani širše uprave Zveze obrtnih društev dravske banovine in zastopniki 30 društev, da razpravljajo o sedanjem položaju obrtništva ter pripravijo program društvenega delovanja za prihodnjo sezono. Že iz dnevnega reda, ki je obsegal razprave o ustanovitvi centralnega slovenskega obrtniškega predstavništva, o obrtniškem zavarovanju glede na uvedbo delavskega zavarovanja o obrtniški zaščiti in o našem tisku, je bilo razvidno, da so to po večini pereča vprašanja, ki jih obrtništvo obravnava na vsaki skupščini, sestanku ali zborovanju, na katerih rešitev pa obrtništvo z dneva v dan zaman čaka. Širšo sejo je vodil predsednik g. Josip Rebek, ki je v uvodu podal poročilo o stanovskih zadevah, nato pa poročal o delovanju zveze, njenih sedanjih uspehih in bodočih načrtih.

Ob zaključku poročila je poudarjal važnost neodvisne stanovske organizacije, ki mora izključevati kakršnokoli politično podrejenost in združevati vse obrtnike kakršnegakoli mišljenja, ki pa si morajo biti svesti svojih dolžnosti do prostovoljne in borbene stanovske organizacije in se zavedati hudih nalog, ki nas čakajo v boju za našo obrtniško povezanost. Obrtništvo kljub hudim udarcem in stalnemu zapostavljanju ne sme kloniti, temveč svoje delovanje usmeriti po zgolj gospodarskih potih, ki ga bodo edino privedla v boljšo bodočnost. Predsedniško poročilo je izpopolnjevalo tajnikovo poročilo, kateremu so sledili posamezni referati.

Na skupščini Glavne zveze v Beogradu je podal zvezni delegat g. Iglič predlog o ustanovitvi centralnega slovenskega obrtniškega predstavništva. Ta akcija je nujna, ker se v mnogih primerih obrtništvo, ko je treba enotnih ukrepov, ne more pravočasno zediniti. Ob referatu o nujnosti obrtniškega zavarovanja glede na uvedbo delavskega starostnega zavarovanja so vsi delegatje društev odločno zahtevali, da se uvede tudi obvezno zavarovanje za obrtnike. Ta zahteva je upravičena, ker so z novo uvedbo delavskega zavarovanja delojemalci zavarovani za starost, medtem ko njihovi mojstri niso. Izvajanje kmečke zaščite je v zadnjem času obrtnik najhuje občutil s tem, da je izgubil vsako možnost razpečavanja svojih izdelkov med kmečkimi konzumenti. Zato je zahteva obrtništva po obrtniški zaščiti iz leta 1935, spričo nove uredbe kmečke razdolžitve spet na dnevnem redu.

Sledilo je poročilo o nalogah in smotrih obrtniškega tiska in so delegatje naglašali, da je obrtniški tisk ona močna vez med našim zavednim obrtništvom, ki se je oklepajo obrtniki v času svojih hudih preizkušenj in borbe za eksistenco. Posebna pozornost je bila posvečena v teku razprave tudi zadružništvu, ki bi obrtništvu v marsičem koristilo. Po seji so šli delegatje skupno na ogled velesejma.

Zavedno obrtništvo, ki ima v Zvezi obrtnih društev svojo najboljšo zaščitnico in zagovornico, bo vztrajalo v borbi za svoje upravičene zahteve.

Vodikov prekis se bo izdeloval doma

Pred meseci smo obvestili javnost, da se bo Jugoslavija osamosvojila od uvoza vodikovega prekisa iz inozemstva, ker bo začela izdelovati tvrdka **Dr. ing. M. & C., A. Pogačnik** v svojem obratu v **Podnartu,** potrebne količine vodikovega prekisa. Kljub temu, da je imela tvrdka veliko težav z nabavo naročene aparature in strojev zaradi preobremenjenosti inozemske industrije, ji je vendar uspelo, da je delo dokončala in te dni začela redno obratovanje. Prvi poizkusi z izdelavo prekisa so pokazali odlične uspehe in tako smo prepričani, da bo podjetje nudilo prvovrstno blago.

Vodikov prekis (Wasserstoffsuperoxyd), označen kratko tudi peroksid, se uporablja predvsem v tekstilni industriji za beljenje vlaken in tkanin, ker ima odlična svojstva pred drugimi belili. Industrija olj je v poslednjem času posegla po tem proizvodu, posebno še v primerih, kadar je potrebno dati oljem svetlo barvo, ne da bi trpela pri tem kvaliteta. Številni so primeri porabe peroksida v industrijskih panogah predelave slame, kosti, kleja, furnirjev in drugega.

Medicina je dala prednost peroksidu pred znanimi razkužili iz tehtnih razlogov. V svojem dejstvu ima peroksid predvsem tudi prednost, da ne zapušča za seboj razen vode nobenih spojin in tako izključuje vsako razjedanje tkiva.

Obrat bo kril potrebe cele Jugoslavije v vsakem primeru in ima določene gotove količine celo za izvoz.

Z zadovoljstvom opažamo, da se je tudi naša država slednjič oprijela miselnosti, da je treba povezati domačo delovnost pretežno kmetijskega značaja s potrebnimi industrijskimi panogami. V Zenici smo dobili novo središče železne industrije, v Lozovcu je pred kratkim pričela obratovati tovarna aluminija, v Boru se gradi rafinerija bakra, v načrtih so novi plavži za železno rudo. Tekstilna industrija se izpopolnjuje z novimi obrati. Začelo se je pravo tekmovanje v izpopolnjevanju raznih industrijskih panog. Ne dvomimo, da so ti pojavi zdravi in da vodijo do postopne gospodarske osamosvojitve. Tvrdki Dr. ing. M. & C., A. Pogačnik, moremo ob tej priliki samo čestitati in ji želeti najboljših uspehov.

Gospodarske vesti

= **Za večji trgovinski promet med Jugoslavijo in Češkoslovaško.** V Beogradu se mudi več zastopnikov češkoslovaškega narodnega gospodarstva, ki jih je privedel v našo prestolnico predsednik uprave češkoslovaškega žitnega monopola dr. Obotor. V misiji so poleg drugih dr. Feierabend, Fafl, Vavrečka in tajnik misije inž. Paleček. Češkoslovaška misija se je včeraj dopoldne sestala v Trgovinski zbornici z zastopniki naših gospodarskih ustanov. Na konferenci, ki bo trajala, kakor vse kaže, več dni, so začeli razpravljati o novih smernicah za pospeševanje trgovinskega prometa med obema državama. Na dnevnem redu te konference so določitev predmetov, ki prihajajo najbolj v poštev za trgovinski promet med Češkoslovaško in Jugoslavijo, likvidacija manjših spornih vprašanj in drugo.

= **Pri nas se pričakuje enak pridelek turščice kakor lani.** Lansko leto je Jugoslavija pridelala 500.000 vagonov turščice. Na prav tako veliko količino se ocenjuje letošnji pridelek. V Romuniji pa so lani pridelali 5.61 milijona ton turščice, medtem ko se ocena za letošnje leto glasi na 4.61 milijona ton torej za 1.41 milijona ton manj. Madžarski pridelek turščice v lanskem letu je dosegel 2.59 milijona ton, med tem ko se ocena za letošnje leto glasi okoli 2.69 milijona ton, to je za 0.10 milijona ton več.

= **Tudi za ustne nepremičninske kupne pogodbe se plača pristojbina.** Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal pojasnilo tarifne št. 12. pristojbinskega zakona. Po tem pojasnilu določa peta pripomba tarife št. 12., da sta pridobitev ali prenos kupne pravice glede kakšne nepremičnine podvržena pristojbini prav tako kakor prenos nepremičnine same; to se pravi, da se ta določba nanaša na tako imenovane opcijske pogodbe. Šesta pripomba tarifne št. 12. pristojbinskega zakona se pa izpremeni z določili točke 7., čl. 20. finančnega zakona za leto 1927./38. tako, da kupne in prodajne pogodbe glede premičnin, ki se ne poudarijo ali določijo s kakšnim pismenim aktom prizadetih strank, niso podvržene plačilu pristojbine. To se pravi, da se to določilo ne nanaša na ustne pogodbe o nakupu ali prodaji nepremičnin, za katere se mora zmerom plačati pristojbina, naj bodo te pogodbe pismene ali ustne.

= **Prepoved deviznih terminskih poslov v Madžarski.** Avstrijsko časopisje poroča, da je Madžarska narodna banka izdala prepoved deviznih terminskih poslov v svrho zavarovanja tečajev.

= **Pred revizijo trgovinske pogodbe z Belgijo.** Javili smo že, da se bo naša trgovinska pogodba z Belgijo revidirala. Revizija se bo v glavnem nanašala na vprašanje plačilnega prometa. Tako na naši kakor na belgijski strani želijo, da se ukine klirinški način plačevanja in da se preide na svobodne devize. Naša trgovinska pogodba z Belgijo naj bi torej bila takšna, kakršno imamo z Anglijo. Pogajanja o reviziji trgovinske pogodbe in o načinu plačevanja se bodo najbrže začela v drugi polovici oktobra.

= **Naša pasivnost v trgovini z Ameriko se je zmanjšala.** Po uradnih statističnih podatkih je naš izvoz v Zedinjene države v prvih letošnjih sedmih mesecih znašal vrednost 154.2 milijona, a v preteklem letu v istem času 79.2 milijona, kar pomeni, 75 milijonov dinarjev več. Vrednost uvoza iz Zedinjenih držav pa je v prvih sedmih mesecih znašala 177.1 milijona, a v enakem času lanskega leta 132.1 milijona, kar pomeni 45 milijonov dinarjev več. V prvih letošnjih sedmih mesecih je bila trgovinska bilanca torej pasivna za 22.9 milijona, a lani za 52.9 milijona dinarjev.

= **Ruske pšenice še ni na svetovnem trgu.** Na svetovnih žitnih tržiščih se je tendenca nekoliko okrepila zaradi vesti o suši v Argentini. Cene pšenici v Chicagu, New Yorku in Winipegu so kljub velikim dovozom poskočile Smatra se, da so mnogi nakupovali pšenico iz spekulativnih namenov. V vzhodnih pokrajinah Kanade je bila zelo slaba žetev. Medtem ko je pred leti dosegla žetev v Saskatchewanu in Alberti 550 milijonov bušlov, je znašala letos komaj 75 milijonov. Ruske pšenice še ni na svetovnih tržiščih, medtem ko se manitoba in zimska pšenica rumunskega izvora že trgujejo V Budimpešti sta se pšenica in rž pocenila. Izvoz moke iz Madžarske v neklirinške države je minimalen, ker se smatra, da je premija v znesku dveh pengov nezadostna, a cene moki v izvenmadžarskih deželah so nižje kakor v Madžarski. Po pogodbi z Italijo se mora Madžarska do konca oktobra izjaviti, ali je pripravljena na izvoz žita v Italijo na osnovi dogovorjenih plačilnih pogojev. Od izjave madžarske vlade je odvisen nadaljni razvoj žitnega tržišča v Madžarski. Tudi na Dunaju je malo zaključkov v pšenici, ker imajo mlini zadostne zaloge. Toda povpraševanje je po večjih količinah turščice, zaradi česar se vrše pogajanja z Jugoslavijo.

Borze

9. septembra

Na ljubljanski borzi so se avstrijski šilingi v privatnem kliringu trgovali po 8.43. Nasproti torku so bili za malenkost čvrstejši. Angleški funti pa so se zaključevali po 238. V zagrebškem privatnem kliringu so bili avstrijski šilingi po 8.4050, grški boni po 30.74 in angleški funti po 238. Nemški klirinški čeki so dalje malo popustili in so se ponujali v Ljubljani po 12.83, a v Beogradu in v Zagrebu so se trgovali po 12.83 (za konec novembra po 12.7750).

Na zagrebškem efektnem tržišču je bila Vojna škoda neizpremenjena. Zaključila se je po 407 (v Beogradu pa po 408.50). V drugih vrednostnih papirjih ni bilo prometa.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2391.66—2406.26, Berlin 17140.03—1753.90, Bruselj 731.83—736.89, Curih 996.45—1003.52, London 214.51—216.57, Newyork 4307.25—4343.56, Pariz 161.37—162.80, Praga 151.43—152.54, Trst 227.54—230.63.

Curih. Beograd 10, Pariz 16.22, London 21.5675, New York 435.3750, Bruselj 73.45, Milan 22.91, Amsterdam 239.8750, Berlin 174.70, Stockholm 111.20, Oslo 108.40, Köbenhavn 96.30, Praga 15.20, Varšava 82.25, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Bukarešta 3.25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 407—408, 4% severne agrarne 52.50 den., 4% agrarne 53.50—54.50, 6% dalm. agrarne 75 den., 6% begluške 76 den., 7% invest. 92 den., 7% posojilo DHB 100 den., 7% Blair 84.50—85, 8% Blair 93.25 den.; delnice: PAB 196 den., Narodna banka 7250 den., Gutmann 45—60, Šečerana Osijek 200 bl. Osiječka ljevaonica 400 den., Oceania 300 den.

Beograd. Vojna škoda 408.25—109 (408,5), za dec. 407—408, PAB 200 den., 7% posojilo DHB—(86), 7% Blair 85—85.25 (85), 8% Blair 93.75—95, 6% begluške 77—77.25 (77), 6% dalm. agrarne 75.25 den. (75), 7% stabiliz. — (92), 7% invest. — (100).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago** (9. t. m.) Začetni tečaji: **pšenica:** za sept. 105.25, za dec. 109.6250, za maj 112.25; **turščica:** za sept 106.6250, za dec. 63.6250, za maj 65.50.

+ **Winnipeg** (9. t. m). Začetni tečaji: **pšenica:** za sept. 129.1250, dec. 126, za maj 127.25.

+ **Novosadska blagovna borza** (9. t. m.) **Tendenca čvrsta. Pšenica:** (78/79 kg): baška 172—174, banatska 168—175; baška ladja Tisa 177—179; sremska 77/78 kg 172—174; slavonska 77/78 kg 174—175. **Koruza:** baška in sremska 92—93; banatska 90—91. **Oves:** baški, sremski in slavonski 106—108. **Rž:** baška 164—166. **Ječmen:** baški in sremski, 63/64 kg 125—127.50. **Moka:** »Og« in »Ogg« 267.50—277.50; »2« 247.50—257.50; »5« 227.50—237.50; »7« 167.50—177.50; »8« 122.50—127.50. **Otrobi:** baški, sremski in banatski v vrečah 88—92. **Fižol:** baški beli brez vreč 200—205.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (9. t. m.). Tendenca prijazna. Promet sreden. **Rž:** za okt. 19.75 — 19.76, za marc 20.44 — 20.46. **Turščica:** za maj 11.84 — 11.85.

BOMBAŽ

+ **Liverpool** (8. t. m.). Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za sept. 5.23 (prejšnji dan 5.34), za nov. 5.23 (5.33), za febr. 5.30 (5.40).

+ **New York** (8. t. m.). Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za sept. 9.33 (9.46), za okt. 9.13—9.25 (9.26—9.28), za febr. 9.15 (9.36).

HMELJ

+ **Žatec** (9. tm.). Češkoslovaška sekcija Hmeljarske zveze v Žatcu poroča, da se je včeraj nakupoval na žateškem tržišču hmelj po neizpremenjenih cenah. — V rudniškem okolišu kupčija zastaja. V zadnjem času je bilo nakupljenih nekaj partij slabšega in srednjega blaga. Cene se gibljejo neizpremenjeno med 550 in 650 Kč za 50 kg.

Iz Julijske krajine

— **Poroka.** V Trstu se je poročil g. Ernest Gomizel z gdč. Nado Brandeljevo. Čestitamo!

Nova grobova. V Trstu je umrl **Alojz Vatovec** v starosti 71 let. V Bologni pa je po kratki bolezni preminil železniški uradnik **Anton Valentič,** doma iz Čežarjev pri Kopru. Bil je star 60 let. Pokojnik je bil že pred leti premeščen v italijanske pokrajine in si je silno želel, da bi ga čim prej upokojili, da bi mogel spet nazaj v svoje rodne kraje. Žal ga je zatekla smrt, preden se mu je njegova vroča želja izpolnila.

Slovensko petje v Barkovljah. Cerkveno petje v Barkovljah, znanem tržaškem predmestju, je bilo, kakor znano, v lanski pomladi prepovedano. Člani pevskega zbora so imeli tedaj celo še neke sitnosti zaradi vse zadeve. Sedaj pa jim je bilo spet dovoljeno nastopiti i v cerkvi i na pokopališču. Že pred dobrimi 14 dnevi je barkovljansko pogrebno društvo slavilo 65letnico svojega delovanja. Tedaj je lani razpuščeni pevski zbor prvič spet nastopil s slovensko pesmijo na barkovljanskem pokopališču. Naslednjo nedeljo so imeli v Barkovljah cerkveni praznik. Tudi tedaj je zbor nastopil.

Zaradi bega čez mejo so bili prijavljeni sodišču 18letni **Andrej Rožinec** in 19letni **Karlo Gominšek,** oba od Sv. Križa na Vipavskem, 23letni **Benedikt Padovan,** 25letni **Stanko Mužina** iz Števerjana ter 28letni **Ivan Prinčič** iz Cerovega v Brdih.

Na meji pri Črnem vrhu so italijanski orožniki ustavili in aretirali **Jakoba Merlaka** iz Holedrščice, pri Godoviču 37letnega bivšega železničarja **Josipa Rupnika** iz Ljubljane, pri Cerknem pa 26letnega **Antona Jerača** iz Trebnjega. Vsi trije so jugoslovenski državljani. Aretirani so bili, ker so brez potnega lista prekoračili mejo.

Neurja po vsej deželi. V poslednjih dneh preteklega meseca so divjale skoraj po vsej deželi velike nevihte s silnimi nalivi. Kmečkim posestnikom so neurja napravila ogromno škodo ne le na poljih in v vinogradih, nego tudi na hišah in gospodarskih poslopjih. Samo posestnik **Ivan Kosmač** na Ledinah je imel 25.000 lir škode, zaradi strele, ki mu je udarila v senik. Stavba in vse seno v njej sta pogoreli. Nadalje so pogoreli seniki posestnikov **Stanislava Močnika** v Kortečinah in **Franceta Felca** v Tribuši. V Grižah pri Cerknem je strela udarila v 100letno smreko na posestvu Marije Svetličičeve. Drevo, ki je bilo v kras in ponos vsej okolici, je prav tako pogorelo. V Šmihelju pri Senožečah je požar, ki je nastal zaradi strele, uničil dve gospodarski poslopji, katerih lastnika sta imela skupno 32 lir škode. V Rodiku pri Herpeljah je strela ubila mladega dijaka **Antona Slugo.** Deček, ki je bil na počitnicah, se je vračal s polja domov. Na ramo si je naprtil vile, s katerimi je na bližnjem travniku zajel povesno sena. Najbrž se je vprav na ta način nevedoma izpostavil smrtni nevarnosti, ki ji na vso nesrečo tudi ni ušel. Huda nevihta se je pojavila tudi nad puljsko okolico. Zaradi naliva je nastala tam velika poplava, ki je povzročila kmetom in vrtnarjem znatno škodo na poljih in po vrtovih. V več hlevov je udarila strela, ki je ubila večje število goveje živine.

Tri nesreče. V Kanalu se je smrtno nevarno ponesrečil 60 let stari **Mihael Mungerle.** Padel je s hruške na tla. Pretresel si je možgane in prebil lobanjo. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico. Na Kalu pri Bovcu je 27letni **Lojze Klavora** tako nesrečno padel s kolesa, da si je zlomil tilnik. Tudi njega so morali z vso naglico prepeljati v Gorico. V Ustju pri Vipavi pa je težak kmečki voz povozil 5letnega **Hermenegilda Droža** in njegovo sestrico **Emo.** Deček je bil pri priči mrtev, deklico, ki so ji kolesa zdrobila obe nogi, zdravijo sedaj v goriški bolnišnici.

Morilec modelov znorel

Pred nedavnim je zbujala ogromno senzacijo po Ameriki afera newyorškega slikarja Roberta Irvina, ki je iz sadizma umoril tri svoje ženske modele. Te dni so ga spravili iz kaznilnice Tombes v brooklynsko blaznico. Mož je namreč znorel. Ima neprestane histerične napade in zdravniki pravijo, da ni več odgovoren zase. Razprava proti morilcu bi se morala vršiti ta mesec, a kakor vse kaže, moža v tem stanju niti ne bodo spravili pred sodnike.

Huda Wellsova kritika

Sloviti angleški romanopisec Vells je imel govor, v katerem je med drugim dejal, da je angleško učiteljstvo, zdravništvo in advokatstvo žalostno. Dve tretjini pripadnikov teh stanov bi morali svoj poklic opustiti.

O učiteljih je dejal, da so strašno neizobraženi. Med tem, ko obstoji odredba, ki ukazuje, da je treba hiše vsaka tri leta na novo prepleskati, se nihče ne briga za to, da bi se tudi znanje učiteljev v določenih presledkih obnavljalo. »So učitelji,« je dejal Wels, »ki se že petdeset let niso na zontraj prepleskali. Kako vlažni in zanemarjeni morajo biti!« Zavoljo Wellsovih besed se čuti prizadeto tudi ugledna družba angleških učenjakov, »British Association«.

Arabski pregovori

Če je luna s teboj, so tudi vse zvezde s teboj.

Zgovoren petelin kikirika že v jajcu.

Kdor je ukradel jajce, bo ukradel tudi velbloda.

Tudi če svojemu psu obe ušesi odrežeš, ne boš s tem iztrebil njegovih napak.

Trdi, da je lev — zakaj potem laja?

Prava odličnost ne pozna norčevanja.

Kdor hoče popraviti norca, je sam norec.

Ima piščalko v rokavu, pa vendar žvižga z usti.

Tam, kjer je moja žena, je tudi moja domovina.

Če hoče Bog nekoga kaznovati, mu razveže jezik.

O, srečnica: Tebe tepe vsaj tvoj mož! Jaz, nesrečnica, pa dobivam udarce le od svojega očeta.

Vrzi srečnika v morje — vrnil se bo z ribo.

Ženska je kakor mačka, ki prede (moli): Mnogo očenašev in nič vesti.

Če je ženska v hiši, tedaj so tla zgoraj strop je spodaj.

Pes skoči le preko nizkega zidu. (Prostaški človek se pred velikimi klanja, nižje ljudi pa zasramuje.).

Če bi bil Bog krošnjar s svetilkami, bi bil že davno odpravil noč.

Pridna ženska prede celo z glavnikom.

Dedič milijonov v španski vojni

Angleške vojne ladje iščejo po severnošpanskem vodovju britskega letalca Ruperta Belvillea, ki bi moral prevzeti dediščino 200.000 funtov šterlingov.

Belville, ki se je podal ob začetku vojne v Španijo, da bi se izvežbal za bikoborca amaterja, se je te vojne udeleževal na Francovi strani. Še pred kratkim je bil v San Sebastianu. Ko je po radiu zvedel, da so francovci zavzeli Santander, se je dvignil s svojim letalom, da bi se udeležil svečanosti zmage. Brezžična vest pa je bila malo preuranjena in ko je Belville pristal v Santandru, so ga miličniki ujeli.

Ukazali so mu, naj odpelje nekega znanega politika v Gijon, ker bi ga drugače ustrelili. Španski politik je sedel z nabitim samokresom za Belvilleov sedež in letalo se je dvignilo. Domnevajo, da je letalo v redu pristalo v Gijonu, vendar so zavoljo Belvillea v velikih skrbeh. Doslej ni namreč o njem nobene vesti.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Milijonska ustanova za znanost in mir

Švedski industrijec Axel Wenner-Gren, drugi Nobel, s svojo soprogo

Nova švedska ustanova

Vsako leto milijon kron za pospeševanje mirovnega sodelovanja — Bajeslovna kariera švedskega finančnika in mecena

Švedska je preko noči dobila novega Alfreda Nobela. Njeni listi poročajo, da je ravnatelj Axel Wenner-Green poklonil ogromno vsoto za podpiranje znanstvenega dela in pospeševanje skandinavskega sodelovanja.

Ta vsota ne zaostaja mnogo za tisto, ki jo je svoječasno poklonil Nobel v svoji oporoki za podobne namene. Iz kapitala kakšnih 30 milijonov švedskih kron bodo vsako leto razdeljevali milijon kron za omenjene namene. Statutov ustanove za sedaj še niso objavili. O njenih podrobnostih in organizaciji torej še ni mogoče podrobno govoriti, vendar pa je ustanovitelj izrazil nje namen z besedami, naj bi rabila kot orodje za mirno sodelovanje rok in možganov. To mirno sodelovanje je danes ogroženo po neprestanem boju med ljudstvi, plemeni in razredi.

Oseba plemenitega ustanovitelja, ki je dal 30 milijonov švedskih kron iz svojega imetja splošnosti, je bila v širših krogih do danes neznana. Wenner-Green ima za seboj kariero, ki sliči v marsičem karieri proslulega Ivarja Kreugerja, nekdanjega kralja vžigalic. Kakor Kreuger ima po svetovnih mestih krasno urejena stanovanja in vile ter je tudi lastnik bivšega Kreugerjevega posestva Haringeja. Toda dočim je bil Kreuger v prvi vrsti špekulantska narava, ki je s svojimi finančnimi akcijami vplival na vse borze sveta, se Wenner-Green, ki šteje danes 56 let, ne obrača na ta način do javnosti.

Njegov dvig se je začel l. 1921., ko je s skromnim kapitalom 16.000 kron osnoval tvornico za izdelovanje sesalcev za prah Elektrolux. 1928. se je kapital družbe razširil na 6 milijonov in ko so začeli v tovarni izdelovati tudi električne hladilnike, je narasel na 60 milijonov kron. Kakor pravijo v finančnih krogih, je ravnatelj Wenner-Green od l. 1928. samo zavoljo dviganja akcij družbe Elektrolux zaslužil 65 milijonov kron.

Danes ima njegov koncern po vsem svetu podružniške tovarne, razen tega je osebno soudeležen na dobičku cele vrste tovarn za izdelovanje hladilnih omar v Ameriki, švedske celulozne industrije i. t. d. Ko so po Kreugerjevem polomu delnice številnih industrijskih podjetij navzlic realni vrednosti, ki je bila za njimi, padale tako, da jih je bilo dobiti za vsak denar, jih je Wenner-Green pokupil na kupe in je zaslužil ogromen denar, ko se je začela vrednost teh delnic, kakor je bil videl v naprej, spet dvigati.

Pred letom dni si je pridobil večji del delnic stockholmskega časnika »Nya Daglight Allehanda«. Na Švedskem je javna tajnost, da je ta korak storil zato, da bi napravil konec antisemitski propagandi, ki jo je v tem velikem listu vršil tedanji lastnik dr. Ljunglund, simpatizer narodnega socializma. V svojem listu in ob vsaki drugi priliki je Wenner-Green nastopal za socialni in narodnostni sporazum. Tudi švedska socialna demokracija ga zavoljo njegovih nazorov zelo upošteva.

Coubertinovo srce

Nenadna smrt pobudnika modernih olimpijskih iger, barona Pierrea de Coubertina, je zbudila po vsem svetu velik odmev. Njegovo truplo so pokopali v torek v lastnem grobu mesta Lozane, kjer je de Coubertin živel in deloval več nego dve desetletji. Njegovo srce pa bodo v žari prepeljali v Grčijo in ga pokopali kot simbol za nesmrtnost olimpijske ideje v Svetem gaju v Olimpiji.

Nov poveljnik japonske vojske na Kitajskem

Kakor poročajo iz Tokija, je bil general grof Terauči, vojni minister v zadnjem kabinetu Hirote, imenovan za novega vrhovnega poveljnika japonske armade na Kitajskem. S tem imenovanjem, se zdi, hočejo Japonci pospešiti akcijo proti kitajskemu odporu.

General Terauči je eden najmogočnejših vojaških veljakov na Japonskem. Sam sin visokega vojaškega dostojanstvenika, maršala Teraučija, ki je organiziral japonsko vojsko ter je postal l. 1910. guverner Koreje, ima v vladajočih krogih odločilen vpliv. Terauči je bil tisti udarnik, ki je po vojaškem puču l. 1936. očistil japonsko vojsko nezanesljivih elementov. On je tudi neposredni krivec padca Hirotove vlade, ki je zaradi nesoglasja s parlamentom morala odstopiti.

Dragocene ribe

Neki ribič, ki je lovil v reki Edenu pri Carlisleu na Angleškem, je začutil, da je njegov trnek ujel nekaj težkega. Menil je, da bo velika riba in je potegnil.

Na trnku pa je visel namesto ribe — lišp z dragulji. Kakor je pokazala preiskava, gre za plen nekega vloma. Vlomilci so bili dragocenosti skrili v vodo, da bi jih odnesli ob primerni priliki. Slučaj pa jim je zdaj napravil črto čez račun.

Model za novi stadion v Nürnbergu

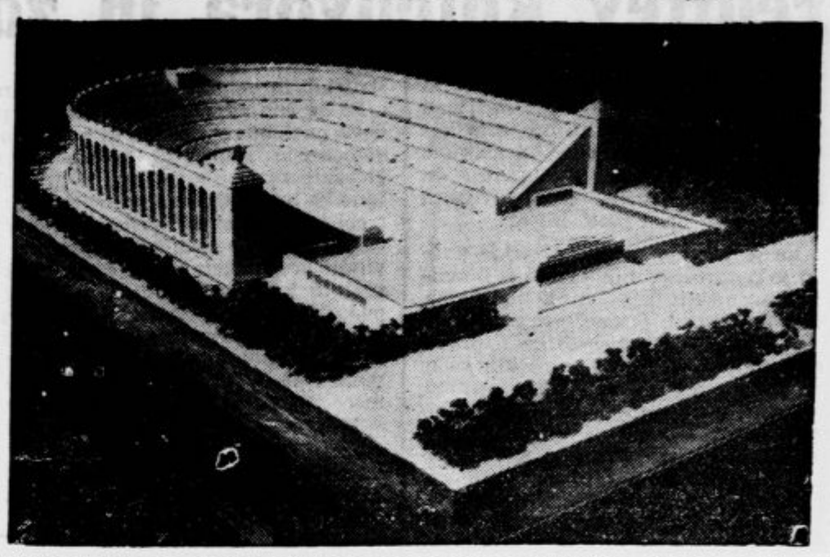

V Nürnbergu, kjer se te dni vrši kongres narodno-socialistične stranke, bodo zgradili nov stadion v velikosti 445 × 625 metrov. V njem bo prostora za 405 tisoč ljudi

Odkritelj živalske elektrike

Ob 200. obletnici rojstva Galvanija, moža, ki je imel postati teolog, pa ga je družina spravila k naravoslovnim študijam

Luigi Galvani, utemeljitelj moderne vede o elektriki, je le poredkoma prišel iz svojega rojstnega mesta Bologne. Spočetka je študiral teologijo in je nameraval stopiti v kakšen samostan. Ker se je pa njegova družina tem mislim upirala, je ostavil teologijo in se posvetil naravoslovnim znanostim, anatomiji in fiziologiji. Že zgodaj je začel objavljati znanstvena dela in njegove razprave o obistih ter slušnih organih ptic kažejo, da je bil natančen opazovalec, ki je dognal celo vrsto novih dejstev. V javnosti je pa užival ugled pred vsem kot praktični zdravnik, kirurg in pomočnik pri porodih.

Ko mu je bilo 25 let, je nastopal s predavanji o medicini na vseučilišču v Bologni. L. 1775. je postal tu profesor in je svoja predavanja imel do l. 1796., ko je Napoleon zasedel Zgornjo Italijo in je ustanovil »Cisalpinsko republiko« z Bologno vred, ki je dotlej pripadala papeževi državi. Galvani se je branil priseči Napoleonu in je zato izgubil svoja mesta. Zatekel se je k svojemu bratu Jakobu, kjer pa je v potlačenosti in pomanjkanju vseh sredstev kmalu težko obolel. Dekret Cisalpinske republike, ki ga je zavoljo njegovega znanstvenega ugleda nastavil tudi brez prisege zopet za profesorja na vseučilišču, je prišel prepozno. 4. decembra 1798. je umrl v 61 letu starosti.

Nekega novemberskega dne l. 1780. je Galvani ob prisotnosti več oseb pri poskusih opazil nekaj nenavadnega. Čudno se mu je zdelo, da so žabji kraki, ki so ležali v bližini električnega kolovrata, vsakokrat vzdrgetali, kadar je iz konduktorja skočila električna iskra in se je krakov obenem nalahko dotaknil s secirnim nožem. Temu pojavu, ki si ga spočetka ni znal razložiti, je Galvani posvetil enajst let temeljitega študija in neštetih živalskih poskusov. L. 1791. je končno objavil svojo »Razpravo o silah elektrike pri gibanju mišic«. To razpravo je napisal v latinščini in je kmalu izšla v drugih jezikih. V tej razpravi je odkril čisto nov vir elektrike in na njegovih spoznanjih je zrasla potem mogočna stavba moderne elektrodinamike.

Svojemu odkritju je Galvani dal naziv živalske elektrike, ker je živalski preparat sam smatral za vir te sile. Njegovo delo je zbudilo ogromno pozornost in večina tedanjih učenjakov se je priključila njegovim naziranjem, med njimi tudi Alessandro Volta, ki je pa kmalu prekosil Galvanija in je po znamenitih poskusih s svojim »Voltovim stebrom« v bistvenih točkah popravil in dopolnil Galvanijevo odkritje.

Navzlic temu je ostal Galvaniju sloves, da je prvotni spodbuditelj največjega prevrata v moderni naravoslovni znanosti. Še vedno se pod imenom »živalske elektrike« skrivajo tajne sile, ki jih niti naša doba še ni dokončno razjasnila.

Kitajci se prebujajo

Maršal Čangkajšek organizira na svoji strani letalska krdela z ženskimi posadkami. Na sliki: Letalke, ki so se prostovoljno javile za sodelovanje proti japonski invaziji

Plemeniti sport...

Črni rokoborec je svojega belega tekmeca oklal v prst

Škandal, kakršnih v sportnem življenju žal ni malo, so imeli te dni v Budimpešti. V mestnem Velikem cirkusu nastopajo ta čas rokoborci v prostem stilu, v katerem so dovoljene vse vrste prijemov in surovosti.

Tako sta nastopila tudi znana rokoborca, Madžar Ladislav Karolyi in ameriški črnec Black Dewil. Spopad je bil precej divji in se je končal s tem, da je zamorec Madžara ugriznil v prst. V trenutku se je cirkus spremenil v pravi čarovniški kotel. Ljudje so se hoteli vreči na zamorca in samo energični nastop policije je preprečil, da mu ni bilo hujšega. Karolyija so odpeljali v bolnišnico, da bi si ozdravil svojo rano, proti zamorcu pa je policija uvedla kazensko postopanje. S tem pa stvar še ni bila opravljena.

Ljudje so namreč prisegli, da se bodo nad črncem le znesli. Ko je naslednji večer spet nastopil, je bilo v cirkusu toliko policistov, da ni prišlo do linčanja. Prireditelji rokoborb skušajo sedaj občinstvo pomiriti z razlagami, da je po pravilih te vrste rokoborb dovoljeno pač tudi grizenje in celo brce...

Glasbilo iz stekla

V Jeni so priredili te dni koncert, na katerem je neki orkester prvič uporabil sama glasbila iz stekla, in sicer iz znanega jenskega stekla. Pravijo, da ima posebno svečan glas novo trobilo, ki so mu dali ime hialafon in ki so ga izdelali iz posebno fino uglašenih steklenih cevk.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da sta Sikorski, zgraditelj velehidroplana »Panamerican Clipper«, in Jurkevič, konstruktor »Normandie«, ruska emigranta;

da preklicujejo vesti, da je prihodnja olimpijada l. 1940. v Tokiju odpovedana;

da se mudi brat japonskega cesarja, princ Čičubu, zdaj v Nemčiji;

da je umrl v 79. letu svoje dobe znani dunajski tvorničar čokoladnih izdelkov, Heller;

da je odpotoval čsl. prezident dr. Beneš na jesenski oddih v Topolčane;

da so v Londonu odkrili doslej malo znano sinfonijo skladatelja Haydna v D-molu;

da je minilo te dni 100 dni od otvoritve pariške razstave in da je v tem času obiskalo prireditev nad 13 milijonov oseb;

da je poklonil egiptski kralj Faruk svoji nevesti Faridi za 16. rojstni dan ček, glaseč se na deset tisoč funtov;

da so Kitajci doslej sestrelili in uničili nad 60 japonskih letal, kar pomeni za japonsko letalstvo takšno izgubo in sramoto, da je poveljnik japonskih letalskih oddelkov na Formozi zaradi tega izvršil harakiri;

da se je udeležil letošnjega kongresa nar. soc. stranke v Nürnbergu kot poseben gost tudi brat španskega generala Franca, ki je državni podtajnik pri nacionalistični vladi;

da je utonil glavni ravnatelj banke za mednarodna plačila, Quesnay pri kopanju v nekem ribniku blizu Poitiersa. Quesnay je bil gost častnega predsednika Francoske banke, Moreauja in njegove soproge;

da sta odpotovala vojvoda Windsorski in njegova žena iz Koroške na Madžarsko na lov v Borsodivanko.

Poškodovana „Normandie“

V Le Havre se je vrnil veliki francoski prekomornik »Normandie« z lahko poškodbo. Zdi se, da je ladja izgubila enega izmed propelerjev, kar morejo ugotoviti edino s pomočjo potopljačev. Poškodba ladje ne bo ovirala, da ne bi odplula po programu spet v New York.

Med Japonsko in Kitajsko

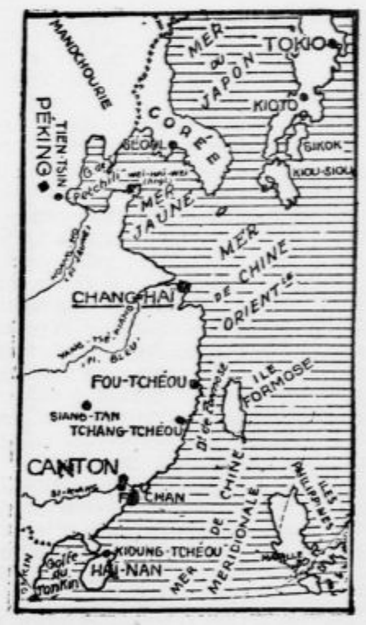

Zemljevid z ozemlji, o katerih beremo skoro vsaki dan v poročilih o japonsko-kitajski vojni

Nemški nadomestek za Nobelovo nagrado

Prvi nagrajenec: ideolog narodnega socializma, Alfred Rosenberg

Na prosvetnem zborovanju, ki so ga imeli te dni v Nürnbergu je propagandni minister dr. Goebbels razdelil nove nemške narodne nagrade za znanost in umetnost.

V svojem nagovoru je minister ob tej priliki dejal, da je Nemcem za vse čase prepovedano sprejeti kakšno nagrado iz Nobelove ustanove. Hitler je sam ustanovil sklad, iz katerega bodo trije za znanost in umetnost zaslužni Nemci vsako leto prejeli tri nagrade v znesku po 100.000 mark. Kot prvi je dobil to nagrado gradbenik prof. Ludwig Troost, ki so mu jo pa mogli »izročiti« samo simbolično, kajti mož leži danes že v grobu. Zavoljo tega jo je dobil kot prvi živeči Nemec pač ideolog nemškega narodnega socializma Alfred Rosenberg.

Drugo nagrado so v zneskih po 50.000 mark izročili zdravnikoma prof. dr. Bieru in prof. dr. Ferdinandu Sauerbruchu. Tretjo nagrado je prejel v celoti znani potovalec dr. Wilhelm Filchner. Kakor znano, so nemški uradni krogi divji na Nobelove nagrade zato, ker je eno med njimi prejel demonstrativno znani pacifist in nasprotnik narodnega socializma Karl von Ossietzky.

Sladki čas trgatve se bliža

Še malo, pa bodo prišli v vinske gorice viničarji s krivčki po grozdje, v zidanicah pa bo zavrel sladki mošt

Tukaj bo zasedala „gusarska“ konferenca

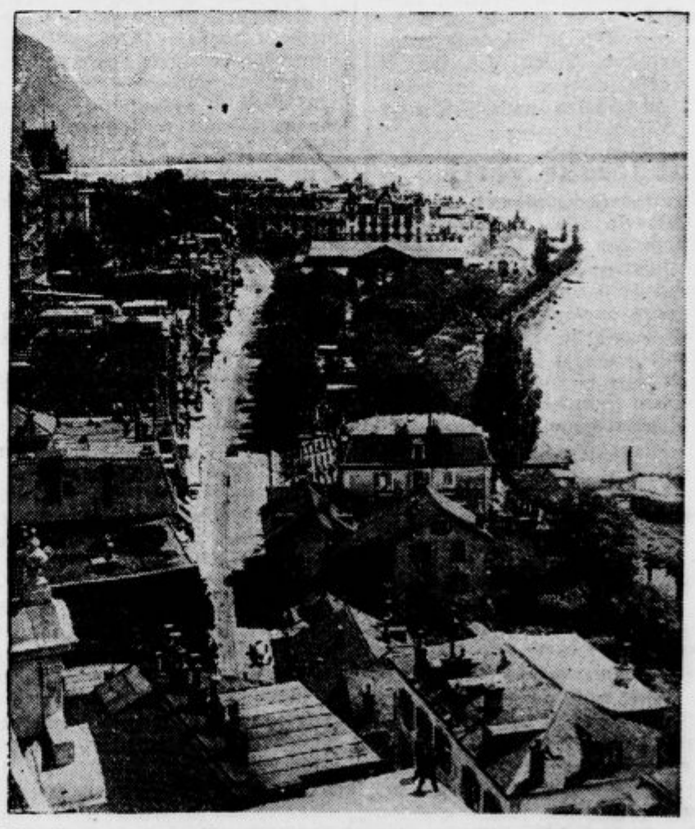

Pogled na Montreux, kjer se bo vršila konferenca za omejitev piratskih napadov na ladje, ki plovejo po Sredozemskem morju

ANEKDOTA

Igralec Girardi se je mudil nekaj časa v Parizu, potem se je zopet vrnil na Dunaj, kjer so ga prijatelji spraševali, kako mu je všeč v francoski metropoli.

»Vse je v redu«, je odvrnil Girardi, »samo ljudi nisem mogel razumeti, kajti francoščina sestoji iz samih tujk...«

VSAK DAN ENA

»Komaj se dobro vsedeš, že pride za teboj tiralica in te prežene, da moraš vstati in bežati drugam...«

(»Tidens Tegn«)

Kulturni pregled

O razvoju plesne umetnosti

Ples je primarna, elementarna umetnost, ki se je porodila v človeku in prehajala od roda do roda že v pradavnih časih, pred razvojem arhitekture in glasbe. Živela je v človeškem rodu kot idealen izraz notranjega, duševnega življenja, prikazan na zunaj v ritmičnem gibanju posameznih udov in vsega telesa. Glede na to lahko rečemo, da je ples ena najstarejših umetnosti, torej človeška praumetnost. Ko človeku še ni bilo dano, da bi izražal svoja čustva in misli v jezikovnih finesah, ko morda še govoriti ni znal, ko mu niso bila znana sredstva, da bi pel, igral, risal in gradil, mu je njegovo lastno telo — njegov najobčutljivejši in najneposrednejši instrument — dajalo možnost izraziti sočloveku to, kar je bilo v njem, to kar je čutil. Z gibi je zajel ritem rastoče in počivajoče zemlje, gibanje morja in brzih tekočih vod, let ptic in oblakov. Vse posnemanje narave se je odražalo in oblikovalo v človekovem telesu, v načinu njegove hoje, kretnji rok in života; zmogel pa je še veliko več: posnemanje smrtnega drhljaja zadavljene živali, žrtvovane svojim bogovom, šum listja, ki je raslo na drevju v zgodnji pomladi in ki je umiralo v pozni jeseni, roso, ki se je blestela na travnikih, katere še pokositi ni umel.

Vse to je izražal ples našega pračloveka, še brez namena in vprašanja, bil je zgolj izraz čistega življenjskega človeškega občutja. Tako je naš pračlovek doraščal iz sebe, v občevanju in odnosu do soljudi pa je počasi spoznaval, odkrival in iskal vedno novih možnosti in načinov, da se je svojemu drugu razodeval. S tem se je tudi polagoma začel zavedati svojih kretenj, ki so postale že drugim razumljive; pričel jih je ponavljati, kadar je hotel izraziti ista doživetja. Človeški čut pa je s svojo rastočo zavestjo te nenamerne in neiskane gibe in kretnje počasi prelil v zavestne in namerne. In prav ta rastoča zavest je polagoma stopila v službo ljubezni in bogočastja. Sočasno se je porodil ples, ki mu pravimo narodni ples in ki je po svojem emocionalnem izvoru erotični, ter bojni ples in ples božanskega kulta.

Erotični ples je v primitivnem smislu ples moža ženi in žene možu, ples kot snubitev, ples, ki mu je notranji ritem udarjal večni Eros, bog ljubezni.

Bojni ples je rodilo divje navdušenje nad lastno telesno močjo in duševno hrabrostjo. V poznejši dobi narod sploh ni poznal vojske brez bojnega plesa in Lucian piše v »Razgovoru o plesu«, da so v Tesaliji vojskovodje nazivali z imenom »predplesalci«.

Ples božanskega kulta, imenovan tudi ritualni ples, je način plesa, ki ima svoje temelje v najglobljem in poslednjem človekovem odnosu do nekega bitja, ki ga je treba s častmi in žrtvami prisiliti naj ne uniči, temveč ohrani človeka. Ritualni ples je šele prav in edinstveno človeški, in kadar ta prepoji s svojo osnovno mislijo erotičnega in bojnega, se ta dva približata našemu pojmu plesne umetnosti. (Tudi pri živalih opazujemo neko vrsto stalnih kretenj, ki pa so spolnega in bojnega značaja. Te kretnje naj bi privabljale drugo spolnega ali prebujale v drugih živalih krvoločnost.) Ritualni ples pa more biti le izraz človeka, ki se zaveda samega sebe in svojega položaja v vesoljstvu.

Skoraj vzporedno z ritmičnim gibanjem telesa je zorel spremljajoči ga glas. Ritem je pobarvala melodija, ki je bila seveda v začetku neskončno preprosta, pa je naraščala v vedno večjo pestrost in barvitost. Pridružila se je beseda, ki je poskušala izraziti vse, kar je občutil človek, kadar je snubil drugega, se navduševal za boj ali častil in prosil svojega boga. (Tako so ... pr. judovski psalmi spremljali ples svečenikov ali ljudskih množic.)

Vse dosedaj naštete plese imenujemo — kakor že rečeno — s skupnim imenom narodni ples. Bistvo tega je, da ponazoruje narodov značaj in tradicijo.

Primitivni narodi imajo ohranjene še vse tri vrste narodnega plesa: bojni ples se je ohranil med Indijanci in pri nekaterih zamorskih plemenih, erotični in ritualni ples pa na otoku Bali. Primitivnejši ljudje imajo neposrednejši odnos do svojega telesa in naravnejše kretnje. Pokrajina, v kateri žive, obrazuje močneje njihovo izražanje v kretnjah in govoru.

V Evropi, najciviliziranejši deželi vseh petih kontinentov, so pač že davno minili časi, ko so njeni narodi v otroški dobi svoje rasti še s primitivnimi plesi izražali ljubavna ali pobožna čustva, gone in stremljenja. Preostalo je le še nekaj značilnih plesov: madžarski »čardaš«, ruski »kazačok«, italijanska »tarantela« in slovanska »kola«. Nekateri med njimi so prešli že v družabni ples.

*

Plesna umetnost v Evropi kaže nastopne razvojne linije:

Na eni strani je spontana, primarna narodna plesna umetnost počasi hirala med ljudstvom in se postopoma umikala novim pridobitvam civilizacije. Na drugi strani je krščanska miselnost strogo obsojala ples kot poganski običaj, ki izvira iz »poželjenja mesa«. Vendar se je v nekaterih oblikah še ohranil prvotni ljudski ples. Danes lahko iščemo odmeve prvotnega erotičnega plesa v našem družabnem plesu, ki si je prisvajal najrazličnejše oblike od francoskih »menuettov« do dunajskega valčka, polke in zamorskega »foxtrotta«.

Kar je bil človeku pred mnogimi stoletji bojni ples, to mu danes nadomeščajo vojaške parade z bobni.

Ostanki ritualnega plesa pa žive v procesijah in cerkvenih ceremonijah. Tukaj lahko omenim še značilno dejstvo, da je v človeku gon po plesu, ko se docela sprosti telo, izbruhnil tudi v kasnejših dobah, ko je krščanstvo že prepojilo ljudstvo. Tako n. pr. omenja Tavčar v Visoški kroniki in Grajskem pisarju versko sekto skakavcev, ki so plesali pred cerkvami do onemoglosti in ekstaze ter jih je cerkvena oblast preganjala. Nekaj podobnega najdemo tudi v Rusiji pri Rasputinovih pristaših.

Vzporedno s socialno vibracijo zgodovine je dobila tudi plesna umetnost svojstveno poslanstvo in pomen. Ko se je ljudstvo delilo v plemiče in meščane ter brezpravno kmečko rijo, tedaj je najvišji sloj ustvaril svojo plesno umetnost, ki je bila namenjena le njemu. V času, ko je dvorska kultura dosegla višek razvoja, je cvetel tudi ples, v tem času prvič imenovan Balet.

Leban ga imenuje »plesna ornamentika«. Imel je nalogo, da z estetsko dovršenimi oblikami in kretnjami ustvari plemenite zabave. Baletna umetnost zahteva od plesalca, da si z vajo in vztrajnim gimnastičnim delom tako podredi svoje telo, da mu noben gib ni nemogoč. Različne misli, ki jih na ta način lahko prikazuje, se podrejajo tehniki popolnega ravnovesja in se obenem morajo pokoriti režiserju, ki zahteva od vseh plesalcev iste gibe. Čustvo, ki preveva vodilno misel, ni važno, prav tako ne ekstaza; potreben je le charme, ki polje iz lepega izvežbanega telesa. Balet je bil, kot je vsaka druga umetnost, nujen, pošten izraz svoje dobe.

Pravi tvorci baleta so bili Italijani, ki so v dobi renesanse hoteli obnoviti tudi antično plesno umetnost tako, da so v plesu prevzemali linije antičnih skulptur. Ta obnovljeni ples je našel svoj stil šele v baletu.

Posebno je cvetela baletna umetnost v Franciji v XVII. in XVIII. stoletju. Tam je sam Ludovik XIV. plesal v baletih, ki jih je prav zanj sestavljal komponist Lully. Po letu 1789 pa so se odprla vrata baletu tudi izven dvora in na mah je prešel balet v diletantizem. Ta proces se je završil vzporedno s prehodom oblasti na meščanski sloj.

Po francoski revoluciji se avtomatično preseli cvet baletne umetnosti in kulture v ruski carski dvor, kjer so bili vrhovi družbe še vedno car in njegov ožji krog. Takrat se je ustvarila tradicija slavnemu ruskemu baletu, ki je dosegel največ, kar je bilo v baletni umetnosti doseženega.

Balet je v Rusiji do Sergeja Djagileva nastopal le v operah. Djagilev pa je hotel dati podlago narodnemu ruskemu baletu in ga osamosvojiti. To revolucionarno delo se mu je v veliki meri posrečilo. Iz te dobe so znana slavna imena: Nižinskij, Ana Pavlova, Tamara Karsavina, Jelena Poljakova in drugi. — Prav tako je poskus Šveda Rolfa de Maré, ki je vnesel v balet plesne motive in nošo svojega naroda, osvežil balet.

Vsi ti poskusi pa le niso dosegli trajnega uspeha; balet je pričel rapidno padati. Jeklena disciplina in tradicija posamezniku nista pustila izživeti svoje umetniške individualnosti. Nekako ob prehodu iz XIX. v XX. vek se pojavi proti baletni umetnosti prvi zavestni upor. Seveda so pa tudi takoj nastopili ljudje, ki so skušali dati baletu novega poleta in možnosti razvoja. Prva, ki je kljub na videz nepremagljivi plesni tradiciji hotela najti v baletu pot do same sebe, je bila Isadora Duncan. Po vzoru je segla prav do Grkov. Študirala je grško plastiko. Poskusila je ustvariti nov način plesa s tem, da je iskala prehodov od ene druge klasične drže kipov, katere so bili upodobili grški kiparji. Pri tem pa ni našla svojega sloga in njeno hotenje, ustvariti v plesni umetnosti nekaj novega, velikega, je odjeknilo skoraj v prazno. Vendar pa je bilo prizadevanje Isadore Duncanove prvi sunek v novo smer, ki je hotela ples popolnoma osamosvojiti in sicer kot umetnost, ki se poraja iz plesalčeve osebnosti.

Polagoma se je ples osvobodil tudi godbe in zorelo je spoznanje, da je plesalcu edini instrument telo, ki se giblje v individualno svobodnem ritmu. Tem začetkom se je v letih 1910—20 odzvala predvsem umetniška generacija v Nemčiji z Lebanom na čelu, ki je telesno gibanje povsem osvobodil muzikalnega vpliva. Leban ni iskal pobude v antični kulturi, ampak je posegel še dalje nazaj v dobo praplesa. Ta »nova« plesna umetnost, ki zahteva v kretnjah polno duševno vsebino, je nekaka renesansa plesne umetnosti in korenini v ravnih človeških kretnjah, je na njih osnovana in to ji daje tudi vso življenjsko možnost. Iz Lebanove šole je izšla cela umetniška generacija plesalk in plesalcev.

Najpopolnejše ustvaritve pa je pokazala Mary Wigmanova v umetniških plesih: Monotrine, Traumgestalt, Hexentanz, Zeremonielle Gestalt, Ballade. — Wigmanova ima danes umetniško šolo v Draždanah. Poleg mnogih solo plesov (iz zadnjih let so znani ples v smrt, ples tihe radosti, materinski ples) je ustvarila s svojimi učenkami tudi prelepe zborne plese: poročno kolo, tožba za umrlim, ples prerokinje. Plesalke poedinih skupin veže ista ideja, vzajemno delo, zavest skupnosti in služba umetnosti. Zato priznava Wigmanova, da zavisi bodočnost plesne kulture od razvoja skupinskega plesa v smislu teh idejnih smernic.)

Maks Kürbos.

P. S. Pri sestavi tega članka sem uporabljal francosko, rusko in deloma slovensko literaturo.

Operna predstava na prostem

Večerna predstava Cavallerie rusticane« na prostem je privabila obilo občinstva pred poslopje Glasbene Matice. Z nekaj kulisami je dal prof. Šest ta prostor oddeliti tako, da je bil izločen iz mestnega prometa in da predstava ni trpela na nikakih vnanjih motnjah. Možnost nameščanja reflektorjev, orgle v Matičnem poslopju in park so bili vprizoritvi v prid, tudi prostor je dovolj akustičen, čeprav glas — ali bolje, glasovni materijal gubi na izdatnosti. Menda so bili na slabšem poslušalci sprednjih in srednjih vrst, dočim se je na levem in desnem krilu — posebno zadaj — čulo presenetljivo dobro. Najbrž gre tu za odtoj zvokov od sten, ozadje za sredino pa je odprto! (Zastonjkarji v hišah izza realke so namreč potrdili, da so tam dobro slišali in celo mnogokaj razumeli!) V primeru »Cavallerie« pa se nikakor ni moči sprijazniti z zunanjostjo poslopij, ki tvorijo ozadje scene same, čeprav je režiser poiskusil s par ukrepi omiliti slogovno neskladnost z italjanskim okolišem, kot ga zahteva omenjena opera. Ko bi se vsaj strehe dale zakriti z reflektorji!

Na poslušalce je napravila vprizoritev očividno ugoden vtis. Pevci so bili vsi dobro pri glasu. G. Francl je kot Turiddu s podoknico pogumno in uspešno pričel ter takoj odstranil nezaupanje tistih, ki so dvomili, da se bo ta poizkus pred Glasbeno Matico posrečil. Gdč. Oljdekopova kot Santuzza, gdč. Gnusova kot Lola ter g. Janko kot Alfio so odpeli že širom znane melodije, duete itd. v splošno zadovoljstvo. Zadovoljili pa ni zbor, ki mu v tej sestavi manjka glasovno na kompaktnosti in prodornosti, pa tudi igralsko na okretnosti. Čim večja je scena, tem bolj se izgubljajo kretnje, tem več živahnosti je na mestu! Le zaključek opere je bil zares razgiban in učinkovit. Orkester se pod taktirko g. dr. Svare dolgo ni znašel, kar moramo pripisati nevajeni razsvetljavi. Za intermezzo pa je želel poseben aplavz.

Ne bi bilo napak, izkoristite še kak lep dan za ponovitev!

P. Š.

S P O R T

Nedelja samega nogometa

Razen ligaške tekme Slavija—Ljubljana bo še vrsta prvenstvenih tekem za točke v LNF

Glavni dogodek, to bo tekma za točke v ligi. Tretja po vrstnem redu letos jeseni in prva na domačih tleh SK Ljubljane.

Nasprotnik je sarajevska Slavija, ona »zloglasna« enajstorica, ki je lani tako mešala račune najboljšim. Ono moštvo, ki je tudi že letos pokazalo, da se ne bo dalo kar tako. V Beogradu mu je Jugoslavija z veliko muko odvzela obe točki, v Sarajevu pa je moral Hajduk kapitulirati na vsej črti.

Kaj pa naši? Dosedaj ravno ne morejo pokazati velikih uspehov. Priznajmo, da tudi nihče ni pričakoval, da bodo iz Zagreba mnogo rešili. To pot imajo prednost domačega igrišča in, če bodo zaigrali s srcem in voljo ter vložili vse svoje znanje, pa ni izključeno, da se jim bo nasmehljala prva sreča.

Dolžnost vseh prijateljev in ljubiteljev nogometa pa je, da v čim večjem številu posetijo to prireditev in pomagajo našim fantom tako, kakor pomaga drugod nogometno občinstvo svojim!

Tekma bo popoldne na igrišču ob Tyrševi cesti in jo bo sodil beograjski sodnik Mika Popović.

Dopoldanske prireditve v Ljubljani

Ker je popoldne zasedeno z ligaško tekmo, se morajo podsavezne prvenstvene tekme v Ljubljani odigrati v dopoldanskih urah.

Na igrišču SK Jadrana

bo že zjutraj ob 8. drugorazredna tekma med **Slavijo in Mladiko.** Za tema dvema enajstoricama se nam bodo predstavili **Kranjčani in Marsovci.**

Glavni letošnji derby v prvem razredu pa bo tudi to nedeljo na igrišču Jadrana, in sicer med **Jadranom in Reko.** Reka je po njenem najresnejši kandidat za prvaka, toda tudi novopečeni prvorazredni Jadran si je z marljivim treningom ustvaril dobro kondicijo in ne namerava ostati na koncu. Na tem igrišču bo torej to nedeljo mnogo napetega.

Tudi

igrišče Hermesa

bo v nedeljskih dopoldanskih urah prizorišče prvorazredne tekme med **Svobodo in Slovanom.** Glede na dolgoletno rivaliteto med obema kluboma bo ta tekma zelo zanimiva, tembolj, ker sta obe enajstorici tako izenačeni, da ne more biti govora o tem, kdo ima več izgledov za točke.

V Celju

V nedeljo ob 16.30 se bo tudi na Glazije v Celju pričela podsavezna prvenstvena tekma med SK Celjem in celjskimi Atletiki. Borba med tema dvema starima lokalnima rivaloma bo gotovo zelo napeta in zanimiva, ker sta sedaj obe moštvi v dobri formi. Ob 15. se bo istotam pričela predtekma med mladinama Celja in Atletikov.

„Pravica vrhovnega sodnika"

Odmev s plavalne tekme Zagreb-Ljubljana

Pod tm naslovom objavljajo zagrebške »Novosti« št. 247 od 8. t. m. nekaj zanimivih sličic z medmestnega tekmovanja Zagreb—Ljubljana, ki se je v nedeljo, 5. t. m. vršilo v Rogaški Slatini. V eni teh sličic se je člankar pomudil tudi pri diskvalifikaciji plavanja gospodov na 200 m prosto in njegovi ponovitvi na koncu programa. Ker je vse skupaj osvetlil le malo preveč z zagrebško lučjo, navajamo nekoliko podrobnosti o tej »aferi«, ki je napravila mnogo nerazpoloženja — predvsem med tekmovalci!

Člankar trdi, da je že dopoldne pri stafeti, zlasti pa popoldne pri prvem startu na 200 m prosto »reprezentativec Fritsch« očitno prerano startal. Sama ta trditev je neresnična — Fritsch je startal popolnoma pravilno, res pa je, da je obakrat dal starter prezgodaj znamenje za start, če novi način starta tolmačimo tako, kakor ga je tolmačil naš savez. Vemo pa iz izkušenj, da se marsikje po svetu starta drugače, da tam oba sporna starta v Rogaški Slatini ne bi niti vzbudila kake pozornosti, kaj šele dala povod za proteste — saj se je tako startalo tudi v velikem delu tekem za Jadranski pokal, kjer so bili navzoči delegati saveza in ni takemu startu nikdar nihče prigovarjal!

Tako je tudi vrhovni sodnik obakrat pustil start obveljati, dasi bi imel pravico za razveljavljenje, veljati ga je pustil tudi zato, ker je bil — kakor se je pozneje izkazalo, upravičeno in pravilno — prepričan, da prednost, ki si jo je bil Fritsch pridobil s svojim »prezgodnjim« startom ne bo odločilno vplivala na regularni potek tekmovanja.

Ni še dolgo, kar je upravni odbor JPS objavil sklep, s katerim je razveljavil diskvalifikacijo ljubljanskega plavača Ziherla po sodniškem zboru zaradi sličnega prezgodnjega starta na ligaški tekmi Victoria—Sušak : Ilirija v Ljubljani, ker je ta upravni odbor čisto pravilno zavzel stališče, da plavač zaradi preranega starta pri prvem startu ne more biti diskvalificiran, ampak se mora start ponoviti. Zdelo se je torej malo čudno in le preveč tendencijozno, ko je član uprave saveza g. Steinhard obenem s protestom proti njegovemu prezgodnjemu startu zahteval, da se Fritsch diskvalificira! Seveda je moral vrhovni sodnik — kakor to jasno in nedvoumno določajo pravila — to zahtevo odločno in energično odbiti in prepustiti le edino možnost, ki jo pravila dopuščajo, t. j. ponovitev starta. Dasi vsakomur — najbolj pa seveda tekmovalcem — neljuba, je bila ta možnost pri trdovratnem vztrajanju g. Steinharda na svojem protestu, edini izhod v dani situaciji, izhod, s katerim so se zadovoljili tudi Zagrebčani in izhod, ki ga je sodniški zbor sklenil soglasno!

S tem ni bil, kot pišejo »Novosti«, napravljen noben precedens za bodočnost in tudi ni Fritsch baš s tem svojim »prezgodnjim« startom — kot je jasno razvidno iz rezultatov tekmovanja — zmagal v tekmovanju: na malo prepotentno protestiranje zagrebškega zastopnika so le nastale konsekvence, neljube vsem in vsakomur — tudi zagrebškim plavačem — toda točno take, kakor jih jasno določajo naša pravila. Da bo moral o tem še »povesti računa« — s tem se strinjamo tudi mi. Ampak računa z drugimi postavkami in drugim rezultatom, kot si to po vsej priliki zamišljajo »Novosti« in njihov člankar, g. V. B.

B. K.

Umetnik po božji volji

V teh naših dneh, ko hodi po svetu na tisoče ljudi brez dela, brez korenine in že zdavnaj brez pravega smisla, je pač vredno, da vsem neznanim obupajočim borcem za srečo in obstanek postavimo za vzgled 50-letnega brezposelnega pekovskega pomočnika Ivana Brumna, po rodu iz Zamencev pri Polenšaku v ptujskem okraju. Brumen je živel dolga leta v inozemstvu, nazadnje je 15 let delal v Parizu. Kriza ga je brez dela vrgla v domovino, čas pa je že tak, da je sicer mnogo lačnih kljunov na svetu, a premalo moke, da bi kdo zanje mesil kruh. Ko je videl, da s peko ne pojde, se je Brumen lotil vsakovrstnega nadrobnega dela.

Izkazalo se je, da dremljejo v možu zdravi talenti za rezbarsko obdelovanje lesa, in ko je začel sam iz sebe oblikovati figure, je izpričal mnogo žive fantazije in umetniškega okusa. Ko je prišel iz Francije in je obupaval na praznih cestah domovine, je izrezal papirni nož z umetniško izdelanim ročajem, ki je predstavljal podobo blagopokojnega Viteškega kralja. Poklonil je delce vladarju, mu v pismu razložil težave svojega življenja in v priznanje je bil deležen lepe nagrade. Sam je izdelal gosli, ki so pri vseh poznavalcih vzbudile mnogo občudovanja. Zdajle, ko je za velesejem nekaj več živahnega prometa, priporočamo občinstvu spoštovanja vrednega moža, da odkupi od njega kako malenkost za spomin. Iz lesa reže in iz kruha modelira vsakovrstne praktične in lepe predmete, ki bodo sleherni mizi, slehernemu domu v okras.

V nekaj vrstah

Na praznik so imeli na Rakeku

XII. sportni dan SK Javornika.

Prav dobro je uspel dopoldanski lahkoatletski miting ob vzorni organizaciji in velikem zanimanju občinstva. Zmagovalci v posameznih disciplinah so bili naslednji: na 100 m Šušteršič Milan (Rakek) 11.6, v metu krogle (6 kg) Vidmar Edo (Dol. Logatec) 12.81 m, v skoku v višino Braniselj Franc (Cerknica) 1.60 m, v stafeti 4X100 m Rakek s časom 49.2, v disku Lipavic Josip (Begunje) 31.05 m, v skoku v daljino Braniselj Franc (Cerknica) 5.76, v skoku ob palici Jaklič Franc (Rakek) 2.50 ter v kopju Drenik Franc (Begunje) 40.90. Švedske stafete ni bilo, ker se je javilo na startu samo domače moštvo. Popoldanski spored je obsegal nogometne tekme. Najprej je mladina Vrhnike zmagalo nad mladino z 1:0, potem sta nastopili prvi moštvi Vrhnike in Javornika, v kateri tekmi so domači zmagali s 4:3. Na igrišču je bilo zelo živahno, ker sta imeli obe enajstorici mnogo simpatizerjev. Tekmo je sodil g. Vrhovnik iz Ljubljane dobro in strogo objektivno.

Želimo, da bi SK Javornik čimbolj uspešno nadaljeval svoje delo na sportnem polju na skrajni zapadni meji naše države.

V Temešvaru je bilo pred kratkim zaključeno

amatersko boksaško prvenstvo Male antante.

Po skupni oceni posameznih držav so zmagali Čehoslovaki nad Rumuni z 10:6, nad Jugosloveni pa z 12:4, medtem ko je Rumunija porazila Jugoslavijo s 14:2 in se plasirala na drugo mesto. V posamezni oceni so dobili Rumuni 18.5 točke in postali tako prvaki Male antante. Čehi so šteli 17.5 točke, Jugosloveni pa so dobili — reci in piši samo eno točko. Prihodnje tako tekmovanje bo aprila 1938 v Pragi.

Iz s. o. LNP. K tekmam 12. t. m. so delegirani naslednji gg. sodniki: Ljubljana—Slavija, stranska sodnika Škerlj in Pečar, Celje — Atletiki Čamernik, Jadran — Reka Doberlet, Bratstvo — Hermes Dorčec, Mars — Kranj Kušar, Slovan — Svoboda Pečar, Rapid — Maribor Jančič, Železničar — Gradjanski Kopič, Mengeš — Disk ing. Sketelj, Domžale — Kamnik Mrdjen, Savica — Ljubelj Mehle, Radovljica — Kovinar Klippstätter, Grafika — Korotan Macoratti, Zalog — Moste, Kos, Slavija — Mladika Skalar, KSK — Radeče Hobacher, Rudar — Hrastnik Božič, Slavija — Ptuj Konič, Drava — Lendava Nemec Fr., DASK — Svoboda Vrhovnik, Retje — Zagorje Presinger, Rapid — Maribor rez. Bizjak. — Poverjenika v Celju in Mariboru naj do srede opoldne javita svoja delegiranja. — G. Skalar naj se zglasi danes ob 16.30 v pisarni LNP. (Gornje bo objavljeno tudi v prihodnji številki »Sl. V.« LNP.).

Zveza slovenskih lahkoatletskih klubov, Ljubljana (službeno). Seja kazenskega odbora Zveze bo drevi ob 20. v klubovi sobi, hotel Miklič, istotam ob 20.30 seja tehn. in upravnega odbora. Tajnik I.

SK Mladika. Danes strogo obvezen trening za vse igralce. Po treningu seja upravnega odbora. Vsi in točno.

STK. Moste. — Ob 19.30 seja, ob 20. za vse člane obvezen sestanek.

SK Slovan. Sestanek vseh nogometašev drevi ob 20. pri Krušiču. Kobilica, Marielanc in Perc D. sigurno. Načelnik.

ŽSK Hermes — Motosekcija. Drevi ob 20 seja v Na-Na. Vozači, ki so dobili pokale v Zagrebu, naj jih prinesejo s seboj. Glede na objavo v dnevnikih o izidu dirke v Zagrebu popravljamo, da je g. Hobacher Valter, član Moto-Hermesa, ne pa član Motokluba Maribor. Prav tako je g. Gabron Zlatko član Moto-Hermesa, ne pa član I. Hrv. Motokluba Zagreb. Načelnik.

Mladi so pripravljeni

Za razstavo likovne umetnosti, ki jo bo v nedeljo dopoldne v Jakopičevem paviljonu otvoril Klub neodvisnih, vlada v naši kulturni javnosti živahno zanimanje, saj obeta biti razstava pomemben dogodek v razvoju našega umetnostnega življenja. Naprosili smo akad. slikarja Zorana Mušiča, ki spada med najpomembnejše izmed mladih likovnih tvorcev, za kratek razgovor o tem, kaj druži slikarje v Klubu neodvisnih in kakšen je odnos naših mladih do sodobnega slovenskega slikarstva, pa nam je pripovedoval:

— Pri vseh narodih se opaža v zadnjem času vračanje k realizmu za skladnejšo interpretacijo življenja in prirode. Življenje z vsemi svojimi komponentami (socialnimi, psihološkimi, ekonomskimi, individualnimi) ima pri nastajanju umetniškega dela svojo pravo in poglavitno besedo. Če je umetnik, ki je prisiljen vrteti se v vrtincu življenja, odvisen od realnosti, je njemu samemu dano le to, kako bo na to realnost reagiral. Ta realizem, iz katerega izhajajo v glavnem vsa naša hotenja, je v enem primeru mogoče prikazati kot golo stvarnost brez nepotrebnega romantičnega zanosa, brez namena, dvigati se nad konkretnost. Cilj mu je, prikazati resničnost in pristnost — v našem primeru — tipično zelene slovenske zemlje. Lahko pa je gledanje drugačno: realno bo, toda toliko bolj subjektivno poduhovljeno, kolikor izginjajo v njem konture in trdi obrisi konkretnosti in ostane zgolj harmonizacija emocij in doživetij. To bi bilo subjektivno-realno gledanje, v kolikor prehaja v sintezo in se izogiba analizi. To je dvoje gledanj, od katerih je poleg intenzivnosti umetnikovega doživljanja odvisen njegov razmah.

Občinstvo bo na naši razstavi spoznalo naša hotenja in stremljenja, videlo bo razdaljo, ki nas loči od vsega, kar in kako se je v naši likovni umetnosti ustvarjalo. Naša umetnostna publika je živela v zablodi, da je od Šubicev dalje vse, kar imamo, zraslo trdno z našo zemljo. So vplivi, toda vplivi ne smejo biti cilj, smejo biti samo šola, na kateri je treba pošteno graditi. Povedali bomo svoje gledanje na svet, ki se mora pokazati v mladostnem občutju lepega in našega. Brez lirike, razneženosti in sentimentalnosti, a tudi brez grobosti širokih gest in velikih dimenzij — enostavno, skromno resničnost s toplino pravega življenja.

R A D I O

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih radijskih postaj dobite v vodilni in bogato ilustrirani slovenski radijski reviji »N a š V a l«. — Mesečna naročnina samo 12 din. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Knafljeva ulica 5.

Petek, 10. septembra.

Ljubljana, 12: Šramel kvartet »Hmtadra«. 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 13.15: Radio orkester. 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Izseljeniške novice. 20.00: Liszt: Ogrska rapsodija št. 2 (plošče). 20.19: Vzgoja otrokovega naraščaja (ga. Marija Kovačeva). 20.30: Operetne speve s spremljevanjem Radio orkestra pojeta gdč. Dragica Sokova in g. Jean Francl. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 11. septembra.

Ljubljana 12: Cimermanov trio. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Radijski orkester. — 14: Vremenska napoved. — 18: Akademski pevski kvintet. — 18.40: Dvotirna proga Zidani most—Zagreb (inž. R. Spindler). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Pregled sporeda. — 20: O zunanji politiki (dr. Ruda Jurčec). — 20.30: Pisan jesenski večer. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radijski orkester.

Beograd 17.20: Orkestralen in pevski koncert. — 20: Kalmanova opereta »Bajadera«. — 22.45: Lahka glasba. — **Zagreb** 17.15: Lutkovna igra. — 20: Zvočna igra. — 20.30: Pevska ura. — 22.20: Ples. — **Praga** 19.15: Lahka glasba. — 21.05: Orkestralen koncert. — 22.20: Plošče. — **Varšava** 19.15: Iz Leharjevih operet. — 21.05: Schubertove in Schumannove skladbe. — 22: Slovanski plesi. — **Dunaj** 12: Lahka glasbe. — 22: Slovanski plesi. — **Dunaj 12** Lahka godba. — 15.15: Orkester mandolin. — 16.25: Plošče. — 19.10: Pevski koncert: Sängerknaben. — 19.45: Pester program. — 21.30: Bachov koncert. — 22.20: Lahka godba orkestra. — 23: Nadaljevanje koncerta. — **Berlin** 19: Nemške pesmi za zbor in instrumente. — 20.10: Prenos iz Nürnberga. — 22.30: Plesna muzika.

Rafael Sabatini: 60

MORSKI KRAGULJ

Gusarski roman

»Milosti, Rozamunda —« je hotel začeti. A tedaj se je oglasil Oliver: »Mislim, da utrujaš gospodično.« Z nogo ga je sunil v kraj. »Mar nama povej še kaj o svojih čudovitih naključjih. To je bolj zabavno. Pojasni, kako je naneslo, da si me dal ugrabiti in odpeljati. Pripoveduj o slučaju, ki ti je spravil moja posestva v roke. Na dan z vsemi nesrečnimi naključji, ti nedolžna žrtev! Govori, človek! Napni razum; istorija bo lepa, da nikoli tega.«

Jasper Leigh je prišel povedat, da Ali že čaka z žarečimi lisicami.

»Ni jih več treba,« je odvrnil Lionel. Vzemi tega sužnja s seboj. Ali naj poskrbi, da ga ob zori prikujejo k enemu izmed vesel na moji galeasi. Proč z njim!«

Lionel je s pepelnatosivim obrazom planil kvišku: »Pomagaj mi, Rozamunda!«

Jasper ga je potegnil s seboj. Rozamunda in Lionel sta stala sama pod berberskimi zvezdami — sama z resnico.

DVANAJSTO POGLAVJE.

Fencilejine spletke.

Dolgo časa je Oliver gledal žensko, ki je zgrušena ležala na divanu. Tiho je vzdihnil in se odvrnil. Z roba ploščadi je spustil oči preko mesta, ki se je kopalo v svetli mesečini. Iznad širnega zidovja se je dvigal vrvež gasov, ki ga je preglašala otožna pesem slavca in oddaljeno regljanje žab.

Zdaj, ko je bil dosegel namen, ni več čutil tiste divje radosti, ki si jo je prej obetal. Prav za prav je bil potlačen in potrt. Mučil ga je nejasni občutek, da je zagazil v krivico in prenapel maščevanje.

Nazadnje se je zbral, se počasi vrnil k divanu in pogledal na Rozamundo.

»Zdaj veš resnico.« Ni mu odgovorila.

»Vesel sem, da mu jo je izvabilo presenečenje, ne muka, drugače bi spet dvomila.« Pomolčal je, a niti zdaj ni bilo videti znamenja, da bi ga bila Rozamunda slišala. »Temu človeku si dala prednost pred menoj; sam Bog ve, da si nimam na kaj domišljati!«

Tedaj se je Rozamundi molk sprostil, in njen glas mu je grenko in trdo udaril na uho: »Nocoj sem spoznala, kako neumno je izbirati med vama. Morala bi bila vedeti, da nista dva brata nikoli nepodobna drug drugemu. O, kako hitro se časih človek česa nauči!«

»Učiš se? Česa?«

»Poznavanje moške nature.«

V krčevitem smehu je pokazal zobe: »Upam, da ti prinese to poznanje prav toliko bridkosti kakor mene poznanje žensk — to je ženske, ki je trdila, da me ljubi.«

»Ne osramočuj me s temi spomini.«

»Na tvojo nezvestobo? Na to, da si bila zmerom pripravljena misliti o meni najslabše?«

»Na to, da sem kdaj mislila, da te ljubim; ta misel mi poganja kri v obraz. Hujša je od spomina na semenj s sužnji in na žalitve, ki si me jim izpostavil. Zmerjaš me, ker sem tako hitro verjela o tebi zlo in — «

»Zmerjam te?« je izbruhnil. Ujetničin glas je bil tako zaničljiv, da mehkoba v njegovem srcu ni mogla na vrh: Razdejana leta mojega življenja prihajajo na tvojo glavo; vse, kar sem pretrpel, vse, kar je nastalo iz tega, vse, kar sem postal!«

Hladno je vzdignila oči: »Meni očitaš vse to?«

»Da!« je togotno vzkliknil. »Da nisi rade volje poslušala laži, ne bi bil ta pes, moj brat, nikoli prišel tako daleč!«

»Tvoje govorjenje je prazno,« je rekla, ker je pa vendar čutila potrebo, da se opraviči, je nadaljevala: »Če sem bila nagnjena k temu, da sem verjela zlo o tebi, me je pač sutnja svarila pred tvojo pravo naturo. Nocoj si mi dokazal, da Peter ni padel od tvoje roke. A da si mogel to dokazati, si storil dejanja, ki so še podlejša in sramotnejša, dejanja, ki do dna odkrivajo pokvarjenost tvojega srca. V nejevernika, roparja in morskega razbojnika si se ponižal, da, še Boga si žrtvoval svoji maščevalnosti.«

»In vse to ti je slutnja naprej povedala? Za Boga, ženska, ali si ne znaš izmisliti verjetnejše istorije?« Dva sužnja sta prinesla lončeno skledo. »Tu prihaja večerja; upam, da bo tvoj tek boljši od tvoje pameti.«

Sužnja sta postavila skledo, iz katere se je dvigal dražljiv vonj, na mavrsko mizico, na tla zraven mizice pa pladenj iz žgane gline z narezanim kruhom in kratkovrato rdečo amforo, ki ji je bila čez grlo poveznjena posoda za pitje. Globoko sta se priklonila in neslišno izginila s ploščadi.

»Jej,« je kratko ukazal Sakr el Bahr.

»Nočem.«

Njegove hladne oči so jo premerile: »Zdaj, dekle, ne gre več zato, kaj ti hočeš, ampak zato, kaj jaz ukažem. Ukazujem ti da jej — torej boš jedla.«

»Nočem,« je vnovič ponovila.

»Nočeš? Tako govori sužnja? Jej, pravim.«

»Ne morem, ne morem!«

»Sužnja, ki ne more izpolniti gospodarjevega ukaza, zapade smrti. «

»Torej me ubij!« Skočila je pokonci in ga kljubovalno pogledala. »Ubij me! Samo hvaležna ti bom za to — in tebi je ubijanje navada.«

»Ubijem te, kadar bo m e n e volja,« je ledeno odvrnil. »Še vedno ne razumeš svojega položaja; moja sužnja si, moja reč, moja last! Jej torej! Če ne, te bosta moja Nubijca bičala, dokler ti ne zbudita teka.«

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo ozi, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.— v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana.

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 3 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Čedno dekle

vajeno vsega hišnega dela in nekaj kuhe išče maločlanska družina. Plača od 150—200 Din. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22614-1

Brivskega pomočnika

dobrega delavca in frizerjako vajenko, sprejmem takoj. Mirko Gašperlin, Kranj 22597-1

Vzgojiteljico

perfektno v nemščini, najrajši absolventko učiteljišča iščem k trem otrokom v starosti 5—10 let. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Ljubiteljica otrok«. 22596-1

Mlajšo moč

s trgovsko naobrazbo, event. trgovskega pomočnika, — sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22636-1

Dve frizerki

dobri delavki, išče za takoj salon »VENA«, Gradišče 4. 22621-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 12 Din.

Diplomirana filozofka

sprejema v skupinah ali posamič dečke in deklice iz osnovne šole za pouk v francoščini in jih tako pripravlja za gimnazijo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22475-2

Dekle

z dežele pridno in pošteno, staro 15 let, želi službo varuhinje ali v gostilno. Nastop 15. septembra. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22626-2

Vajenci(ke)

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Brivskega vajenca

sprejmem takoj, event. tudi hrana in stanovanje. Koman frizer, Poljanska cesta št. 13. 22634-44

Prodam

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pregrinjalo

za otomano, plišasto 3m × 1.50 m, žive barve, še novo poceni naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22590-6

Najboljši trboveljski **PREMOG** brez prahu, koks, suha drva **I. Pogačnik** BOHORIČEVA 5, Telef. 20-59

Avto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

DKW motocikle

ima v zalogi Motor Import, dr. z o. z. Ljubljana. Tyrševa c. 35. 21771-10

Radio

Radioaparat

6-cevni »Standard«, zelo dobro ohranjen, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22624-9

Les

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Suke deske

lipove, hruškove, češnjeve, različne debeline in dolžine, proda Ivan Rus, Grosuplje. 22595-15

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hranilne vloge

kupite ali prodaste potom moje pisarne najboljše **RUDOLF ZORE** Ljubljana, Gledališka 12. Telefon 38-10. 22566-16

V najem

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Enodružinsko hišo z vrtom

vzamem v najem za november. Prednost imajo ob tramvajski liniji. Ponudbe na J. Strnad, Friškovec 1. JS-17

Lokali

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Lokal

za brivsko-frizerske obrt — iščem v Ljubljani ali okolici. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Okolica«. 22633-19

Oddam mlekarno

na prometni točki v centru mesta. Radi odpotovanja. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22635-19

Obrt

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mesnica

s prodajo suhomesnate robe na najprometnejši zagrebški ulici, dobroidoča, krasno urejena, zraven tramvajska postajališča, izvrstna konsumna poslovnica, naprodaj radi smrtnega slučaja za 15.000 din. Poslovalnica Pavlekovič, Zagreb, Ilica št. 144. 22588-30

Gostilno

3 sobe, kuhinja, klet vsi poslovni prostori kompletno urejeni, biljard, stanarina zelo nizka, promet mesečno 25.000 din, prodamo. Cena 14.000 din. Šušterič, Zagreb, Dalmatinska ul. 11. 22586-30

Stanovanje oddam

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

2 stanovanji

dvosobno in enosobno, oddam 1. X. 1937. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22619-21

Trisobno stanovanje

oddam. Zarnikova ulica 9. 22603-21

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljeno sobo

strogo separiran vhod, oddam dvema osebama. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22602-23

Mesečno sobo

s posebnim vhodom, solnčno in zračno, oddam na Kodeljevem stalnemu gospodu. Cena nizka. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22591-23

Opremljeno sobo

za 2 osebi, čisto in svetlo, oddam 15. septembra. Reber št. 7. 22618-23

Opremljeno sobo

strogo separirano, oddam z dobro domačo hrano ali brez boljši osebi. Istotam sprejmem 2 dijaka. Novi trg 1/II, desno. 22636-23

Sobo

s strogo separiranim vhodom odam takoj boljši osebi ali dvema dijakoma, po želji tudi z dobro domačo hrano. Novi trg 1/III., desno. 22525-23

Sobe išče

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Za šestošolca

iščem sobo z vso oskrbo v centru ali okolici kolodvor — Bežigrad. Takojšnje ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vestna oskrba«. 22611-23a

Dijaške sobe

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dva dijaka

srednješolca iz boljše rodbine sprejmem na dobro hrano ter zračno in solnčno stanovanje v centru mesta. Cena zmerna. Pomoč pri učenju ter strogo nadzorstvo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19542-22

2 dijaka(inji)

sprejmem na stanovanje in hrano v sredini mesta. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22610-22

Dijaku

oddam malo sobico z vso oskrbo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22600-22

Dijaka(injo)

sprejme v vso oskrbo učiteljska družina. Pomoč pri učenju, skrbno nadzorstvo. Klavir. Sredi mesta. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22617-22

Dopisi

Vsaka beseda 1 Din; davek 3 Din za dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 20 Din.

Kateri gospod

boljše situiran, bi pomagal mladi simpatični gospodični. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pozneje povračilo«. 22615-24

Informacije

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Imam na davkih

za mesto Ljubljana preplačilo ki se lahko prenese na davkoplačevalca, ki je v zaostanku s plačili na davkih. To prevedbo vršim pod ugodnimi pogoji. Interesenti naj pošljejo svoj naslov pismeno na oglasni odd. Jutra pod »Osem jurjev«. 22605-37

Dvignite dospele ponudbe

Bežigrad, Čimprej kjerkoli, Cilj 34, Cicijana, Dobra spričevala, Drž. upokojenec 777, Dobra moč, Dijak, Dogovor, Dobra kuharica, Dežela, Dobra plača, Dobro, Državna upokojenka, Dober vozač, Dober nakup, Drž. nameščenec D. K., Ford, Gimnazijec, Gotov uspeh, Hišnik 878, Jesen, Kavcija, Karoserija, Kovinar, Konzervativen, Ljubiteljica narave, Lovski dom, Logar 120, Mize Milonovost, Mirna sobica, Motor, Mehanik, Memento, Ne drago, Osmošolec, Popolno zaupno, Plačilo v naprej, Plačam točno, Priložnostni nakup, Parfumerija Perfektna kuharica, Poštena 35, Prilika 777, Priložnost, Perfektna, Poštena 800, Pekarija 50, Soba, Sreča, Stroj A, Snažna stranka, Suha in snažna soba Samostojna kuharica, Srečna bodočnost 77. Samostojen polir, Snažna 88, Skoro center, Sobica, Simpatična inteligentka, Star klavir, Sigurna naložba, Somit, Sreča mila, Stalna 135, Takoj 42 Točna, Takoj plačam, Vpeljana vpokojenec, Vesele dame, Vdova 13, Vezenine, Veselje do dela, Vida, Vajenec Zaželjeni napredek, Za takoj, Zanesljiv in pošten vajenec, 500 Din, 3417.

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Za šolarje

obleke, perilo, Hubertus plašče itd. Dober nakup. **PRESKER,** Sv. Petra c. 14

Klavirje, vijoline,

kitare, Hohner harmonike, strune in vse glasbene potrebščine kupite poceni pri **R. Warbinek,** DOM GLASBE, Ljubljana, Miklošičeva cesta 4.

100 uspehov na **en oglas** v **„JUTRU"**

Celuloidne ščite za vrata

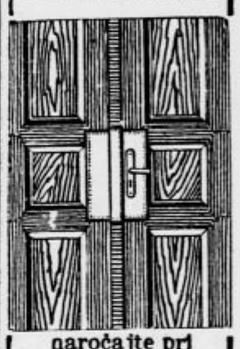

naročajte pri **FR. ZRNEC** Ljubljana, Kopitarjeva ul. 1

»METKA«

odpre v soboto trgovino s čokolado, z bonboni in keksi.

SADJE

najboljše in najcenejše ter kruh in pecivo od Kavčiča boste dobili vedno pri

»METKI«

TYRŠEVA C. 35 a poleg Strojnih tovaren

Med mestom in deželo

posreduje »Jutrovo mali oglasnik

Motor na vpojni plin

120 do 150 HP z generatorjem na žagovino ali odpadke mehkega lesa, v popolnoma dobrem stanju — kupimo PROTI GOTOVINI.

Pismene ponudbe pod »41374« na **Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.**

Pozor!

NOVOST ZA DAME

je **»LASOOL«.** Kakor je hrana za telo, tako mora biti tudi hrana za lase in lasišče. Masaža z **»LASOOL-om«** uspešno deluje na suhe, cepljene, lomljive, požgane beljene, (blajhane) ali pokvarjene od morske vode. Po **»LASOOL-u«** Vam se lasje popravijo, kakor da niso bili nikoli frizirani. Vsaka dama s pokvarjenimi lasmi naj se prepriča.

Lepe frizure, trajno in vodno ondulacijo, barvanje las itd. Vam uredi po solidnih cenah frizerski salon

FRANJO ŽABJEK, Ljubljana, Trnovo, Krakovski nasip 26.

Kotel s kurilniki

za tlak od 8 — 10 atm., 40 — 50 m² ogrevalne površine z ali brez stopnjičaste rešetke, za lesne odpadke, v popolnoma dobrem stanju, KUPIMO TAKOJ.

Pismene ponudbe na **Publicitas d.d., Zagreb, Ilica 9, pod »47341«.**

I. beograjski sejem

od 11. do 21. septembra

S prvim svojim zamahom je postal Beograjski sejem veliko mednarodno tržišče

V Vašem interesu je, da ne izostanete

50% popusta na vseh jugoslovenskih železnicah in parobrodih.

Sokolstvo

Tekma v prostih panogah med ČOS in SSKJ

Na brnskem sokolskem stadionu se je vršila v nedeljo 5. t. m. tekma v prostih panogah med dvema slovanskima in prijateljskima narodoma, med vrstama ČOS in Saveza SKJ. Bila je to prva tekma v klasičnem petoboju članov. Drage goste iz Jugoslavije je pozdravil v imenu brnskega Sokolstva prof. br. Loubal. Za njim je pozdravil tekmovalce načelnik ČOS in SSS br. dr. Klinger, kateremu se je za jugoslovensko Sokolstvo zahvalil podnačelnik Saveza SKJ br. Miroslav Vojinović. Tekmi je prisostvovalo mnogo občinstva, ki je simpatično pozdravljalo jugoslovenske Sokole.

Tekma je pokazala veliko premoč čeških Sokolov, ter so zmagali s 13.385 točkami napram Jugoslovenom, ki so dosegli 11.068 točk. Kot posamezniki so zasedli 1. mesto Fiedler ČOS 2.915, 2. Hason ČOS 2763, 3. Buček ČOS 2625, 4. Špaček ČOS 2587, 5. *Hugon Čurda* SSKJ 2530 točk. V posameznih disciplinah klasičnega petoboja so bili doseženi nastopni uspehi: skok v daljino: 1. Buček ČOS 651 cm, 2. Fiedler ČOS 626 cm, 3. *Pukl*, SSKJ 624 cm, met kopja: 1. dr. Ries ČOS 54.57 m, 2. Fiedler ČOS 51.83 m, 3. Hason ČOS 46.25 m, tek 200 m: 1. Buček in Friedl, oba ČOS 24.2 sek., 2. *Urbančič* SSKJ 24.3 sek., 3. dr. Ries ČOS 24.4 sek., met diska: 1. Fiedler ČOS 40.60 m, 2. Hason ČOS 34.83 m, 3. Špaček ČOS 34.50 m, tek 1500 m: 1. *Čurda* SSKJ 4.23.8 min, 2. Krupička ČOS 4.29 min., 3. Buček ČOS 4.46.3 min.

★

Sokolsko društvo Sv. Peter v Savinjski dolini priredi v nedeljo 12. septembra ob 15. uri na lastnem letnem telovadišču poleg novega doma veliko tombolo v zvezi s plesno veselico. Poleg tombol (koles in drugega) bo še nad 200 drugih lepih dobitkov. Ker je čisti donos tombole s plesno veselico namenjen kritju še obstoječih gradbenih dolgov, vabimo sokolske pripadnike in prijatelje Sokolstva na naše prireditev. Za telesne dobrote bo dobro preskrbljeno. Zdravo!

Novomeški Sokol je proslavil rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. prav slovesno. Ob 19.30 so se zbrali pred Sokolskim domom posamezni močni oddelki Sokolov s svojimi prapori, oddelek naših vrlih vojakov z godbo na čelu, četa gasilcev, skupine narodnega ženstva in velika množica občinstva. Veličasten sprevod je krenil v Kandijo, nato do mestnega načelstva, od koder se je spet vrnil pred Sokolski dom. Krasen sprevod, v katerem se je svetilo na stotine lampijončkov in plamenic je poživila še bajna razsvetljava po mestu. Pokali so topiči, v nebo so švigale rakete. Ljudi je zajelo viharno navdušenje. Nenehno so vzklikali dvoru. Prostrani trg je bil poln občinstva. Mesto je bilo vse v trobojnicah. Okna hiš so bila okrašena z lepim zelenjem. Na pročeljih nekaterih hiš so bile slike mladega vladarja, obsijane z žarnicami in ovite z zelenjem. Zvečer ob 21. se je v Sokolskem domu pričela slavnostna akademija. Udeležba je bila rekordna, kakor pri sprevodu. Po državni himni je imel starosta br. Marinček slavnosten govor. Z gromkim trikratnim »Zdravo« se je odzvala vsa množica v domu in pred njim. Po govoru so sledile orkestralne točke in deklamacije. Ob koncu je br. Vilko Menard prečital savezno poslanico, nakar je sokolski orkester zaigral himno »Hej Slovani«, ki so jo peli vsi prisotni. V dvorani se navdušenje še dolgo ni poleglo.

Sokol Breznica - Žirovnica je v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja priredil slavnosten obhod z baklado. Sodelovali sta gasilski četi iz Žirovnice in Breznice, pevsko in godbeno društvo »Stol« in Delavsko podporno društvo s svojimi člani. Na čelu sprevoda je igrala godba na pihala pevskega in godbenega društva »Stol«, sledili so Sokoli in gasilci s prapori ter članstvo omenjenih društev. V sprevodu je bilo kakih 300 oseb, kar je za tukajšnje prilike izredno lepo število. Sprevod je šel izpred Svetinove hiše v Žirovnici na Brezovico in od tam nazaj v Žirovnico. Povsod so s hiš plapolale državne zastave, a okna so bila lepo razsvetljena. Pred Svetinovo hišo je sokolski prosvetar br. Franc Urbas v lepem govoru orisal pomen te manifestacije in se obenem vsem društvom lepo zahvalil za sodelovanje.

Sokolsko društvo Slovenjgradec je rojstni dan svojega starešine Nj. Vel. kralja Petra II. proslavilo kar najsvečaneje. Na predvečer rojstnega dne je zagorel na hribu Rahtelju kres, ki je javil vsemu obmejnemu prebivalstvu vesel državni praznik. Na rojstni dan 6. septembra pa je po maši bila v veliki dvorani Sokolskega doma ob navzočnosti zastopnikov vseh uradov, zastopnikov društev, članstva, sokolske mladine in prijateljev Sokolstva svečana proslava. Pričela se je s sokolsko koračnico. Pozdravni nagovor je imel starosta br. Rojnik, sledila je sokolska molitev in pozdrav državni zastavi, orkester je zaigral državno himno. Prosvetar br. Mrovlje je prečital spomenico SSKJ o mladem kralju, sokolska deca in naraščaj sta pred okrašeno sliko svojega ljubljenca deklamirala razne pesmi. O življenju mladega kralja je poročal br. prosvetar. Spomenico SSKJ o pomenu današnjega praznika za Sokolstvo je prečital br. starosta, o Petrovi petletki in o izvršenem delu je poročal br. Grmovšek. Nato je po dvorani zadonela pesem »Hej Slovani«, ki so jo peli vsi navzočni. Prisrčno proslavo je zaključila sokolska koračnica. é

Sokol v Žrečah je imel v nedeljo dobro uspel letni nastop. Po pozdravu dvigajoči se državni zastavi so nastopili posamezni oddelki s prostimi vajami, nato pa je sledila orodna telovadba članov, naraščaja in naraščajnic. Pri drugi točki je prenehal dež in se je celotni spored lahko razvil po načrtu. Številno občinstvo je z zanimanjem sledilo telovadbi. Nastopilo je skupno 78 telovadečih, od teh 48 od domačega društva, ostali od bratskih društev iz Konjic in Oplotnice. Pred telovadnim nastopom je priredil kolesarski odsek društva kolesarsko dirko na progi Zreče—Frankolovo in nazaj. Dirkalo je 10 bratov. Na 24 km dolgi izrazito gorski progi so vozili: 1. Bertoncelj 41 minut, 2. Višnar Slavko 41 minut 5 sekund, 3. Oplotnik Rudolf 46 minut, 4. Kovše Jože 46 minut 30 sekund in 5. Tehovnik Anton 48 minut. Prva dva sta člana Sokola iz Konjic, zadnji trije pa člani Sokola iz Zreč. Lepo uspeli nastop je pokazal, da Sokol v Žrečah deluje. Številni obisk pa nam jasno priča, da sokolska misel v Zrečah živi in da je ni sile, ki bi jo zatrla.

G. Th. Rothman:

VRTISMRČEK in ŠILONOSKA

Nove pustolovščine

107

Ko sedim tako že kake četrt ure, vidim, da se bliža tovorni voz. Jehata, kako hitro vozi! Da bi le prišel tik mimo drevesa, morda se mi posreči, da skočim nanj! Predrzno je, a druge rešitve si ne vem. Splazim se torej na skrajni konec veje, in...

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.